

Diari Oficial del Consell General

Any 2022 – VIII Legislatura – Núm. 28/2022

Sessió ordinària celebrada el dia 17 de novembre del 2022

El dia 17 de novembre del 2022, dijous, es reuneix a la Casa de la Vall, (nou hemicle), el M. I. Consell General, en sessió ordinària convocada d'acord amb allò que estableix el Reglament de l'Assemblea i amb l'ordre del dia que figura en el Butlletí del Consell General núm. 141/2022, que és el següent:

Punt únic: Debat de totalitat del Projecte de Llei del pressupost per a l'exercici del 2023, així com l'examen i votació de les esmenes a la totalitat presentades pel M. I. Pere López Agràs, president del Grup Parlamentari Socialdemòcrata, i pels M. I. Srs. Josep Pintat Forné, Joan Carles Camp Areny i Oliver Alís Salguero, consellers generals del Grup Parlamentari Terceravia + Unió Laurediana + Independents, i del Projecte de pressupost del Tribunal Constitucional, del Consell Superior de la Justícia i del Projecte de pressupost del Consell General pel mateix exercici.

Un cop oberta la sessió, sota la presidència de les M. I. Sres. Roser Suñé Pascuet i Meritxell Palmitjavila Naudí, Síndica General i Subsíndica General, respectivament, s'ha procedit a comprovar la presència dels membres, que ha quedat registrada d'acord amb la relació següent:

M. I. Sr. Oliver Alís Salguero
M. I. Sra. Mònica Bonell Tuset
M. I. Sr. Joan Carles Camp Areny
M. I. Sra. Alexandra Codina Tort
M. I. Sra. Bernadeta Coma González
M. I. Sr. Ferran Costa Marimon
M. I. Sr. Carles Enseñat Reig
M. I. Sr. Raul Ferré Bonet

M. I. Sra. Sílvia Ferrer Ghiringhelli
M. I. Sr. Jordi Font Mariné
M. I. Sr. Pere López Agràs
M. I. Sra. Eva López Herrero
M. I. Sr. Marc Magallón Font
M. I. Sra. Maria Martisella González
M. I. Sr. Joaquim Miró Castillo
M. I. Sra. Ester Molné Soldevila
M. I. Sr. David Montané Amador
M. I. Sra. Carine Montaner Raynaud
M. I. Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit Balsells
M. I. Sr. Roger Padreny Carmona
M. I. Sra. Meritxell Palmitjavila Naudí
M. I. Sr. Josep Pintat Forné
M. I. Sr. Joan Carles Ramos Reboredo
M. I. Sra. Núria Rossell Jordana
M. I. Sra. Judith Salazar Álvarez
M. I. Sr. Carles Sánchez Rodríguez
M. I. Sra. Roser Suñé Pascuet
M. I. Sra. Susanna Vela Palomares

També hi és present el M. I. Sr. Xavier Espot Zamora, Cap de Govern, acompanyat dels M. I. Srs. Jordi Gallardo Fernández, ministre de Presidència, Economia i Empresa; Èric Jover Comas, ministre de Finances i Portaveu; Jordi Torres Falcó, ministre de Turisme i Telecomunicacions; Víctor Filloy Franco, ministre de Territori i Habitatge; Judith Pallarés Cortés, ministra d'Afers Socials, Joventut i Igualtat; Albert Font Massip, ministre de Salut; Ester Vilarrubla Escales, ministra d'Educació i Ensenyament Superior; Sílvia Riva González, ministra de Cultura i Esports i Trini Marín González, ministra d'Administracions Públiques i Participació Ciutadana.

Assisteix també a la sessió el Sr. Josep Hinojosa Besolí, secretari general del Consell General.

(La M. I. Sra. Susanna Vela Palomares, secretària de la Sindicatura, llegeix l'ordre del dia)

(Són les 16.03h)

La Sra. síndica general:

Punt únic. Debat de totalitat del projecte de llei del pressupost per a l'exercici 2023, així com l'examen i votació de les esmenes a la totalitat presentades pel Molt Il·lustre Senyor Pere López Agràs, president del Grup Parlamentari Socialdemòcrata, i pels Molt Il·lustres Senyors Josep Pintat Forné, Joan Carles Camp Areny i Oliver Alís Salguero, consellers generals del Grup Parlamentari Terceravia + Unió Laurediana + Independents i del projecte de pressupost del Tribunal Constitucional, del Consell Superior de la Justícia i del projecte de pressupost del Consell General pel mateix exercici.

El projecte de llei fou publicat en el Butlletí número 124/2022 del 12 d'octubre. S'han formulat dues esmenes a la totalitat presentades pel Molt Il·lustre Pere López Agràs, president del Grup Parlamentari Socialdemòcrata, i pels Molt Il·lustres Josep Pintat Forné, Joan Carles Camp Areny i Oliver Alís Salguero, consellers generals del Grup Parlamentari Terceravia + Unió Laurediana + Independents, les quals han estat publicades en el Butlletí número 135/2022 del 2 de novembre per defensar l'esmena a la totalitat formulada pel Molt Il·lustre Senyor Pere López Agràs, president del Grup Parlamentari Socialdemòcrata. Intervé el senyor Pere López.

El Sr. Pere López:

Gràcies, senyora síndica.

El Grup Parlamentari Socialdemòcrata hem presentat aquesta esmena a la totalitat al projecte de pressupost. Per diverses i importants raons que desgranarem a continuació. I sobretot, i principalment per la seva inadequació, al nostre entendre, al model, al moment i a les circumstàncies que caldrà fer front al llarg de l'any vinent. Al nostre entendre, és impossible avaluar aquest projecte de pressupost sense analitzar amb detall l'actual context marcat, especialment, d'una banda, pels problemes d'accés a l'habitatge, creixents i amb una contínua tendència a anar empitjorant per l'elevada inflació, amb la que, sorprenentment, el Govern no sembla ni tan sols voler fer-hi front, per la pèrdua de poder adquisitiu de les famílies i l'encariment del cost de la vida, per la pèrdua de competitivitat empresarial i dificultats creixents per als autònoms, per l'encariment de serveis públics i béns essencials i per la crisi energètica que amb una manca d'anticipació, un cop més, per part del Govern en els darrers anys.

Per tant, el nostre objecte és analitzar, d'una banda, tant les polítiques que s'estan duent en aquest 2022 i en molts casos en els darrers anys, així com, i sobretot, si en aquest projecte de pressupost es recullen de forma manifesta accions polítiques i previsions pressupostàries per fer front a aquesta situació. I veure si és aquest una bona eina per als diferents elements descrits que configuren el moment actual.

D'entrada, si em permeten, ja us podem anunciar que ens sembla que no ho és. En tot cas, desglossarem aquests punts de manera més destacada. En bastants casos no és tan sols que no hi hagi les previsions pressupostàries, sinó que és que en els darrers mesos estem evidenciant que no hi ha ni el plantejament macroeconòmic ni d'acció política per intentar solucionar aquests problemes o, com a mínim, per a minimitzar-los. Per posar només un

exemple, però prou important i rellevant al nostre entendre, sobre una qüestió en la que hem tingut en les darrers setmanes, en els darrers mesos importants debats parlamentaris, el debat d'orientació política o, per exemple, en la darrera compareixença del ministre Jover en la Comissió de Finances. I és evidenciar com el Govern ha menystingut, en la seva política macroeconòmica, un tema tan central i que condiciona tant avui en dia la vida dels nostres ciutadans com l'activitat empresarial, com és la qüestió de l'índex de preus al consum, de la inflació. Un tema que tant i tant ens perjudica en el nostre dia a dia i al qual m'hi referiré més detingudament més endavant.

Tampoc no podem estar pas d'acord amb un pressupost que s'ha presentat davant de l'opinió pública amb l'etiqueta de continuista. Un pressupost de finalització de mandat i que, per tant, té la voluntat de donar continuïtat a les polítiques que s'han vingut duent a terme. Nosaltres no volem de cap de les maneres, un pressupost continuista. Un pressupost continuista vol dir més dificultats d'accés a l'habitatge, més pèrdua de poder adquisitiu, més inflació, majors dificultats a la viabilitat d'empresaris i d'autònoms, més encariment dels serveis públics, majors dificultats per als pensionistes i per a les persones que reben una pensió d'invalidesa. I justament tot això que acabo de mencionar, tot això és el que no volem. No volem una política continuista que no fa més que agreujar el que ha anat passant en els darrers anys i que en aquest final de legislatura, molt complicat i convuls, certament s'està evidenciant. Per posar un símil, un exemple és com el treball fet per un mal alumne que quan arriba a final de curs surt tot allò que no s'ha fet al llarg del curs, de tot allò que no s'ha volgut parlar i tot allò que no s'ha volgut escoltar. I ara s'estan recollint els fruits de la mala nota de la gestió que s'ha fet en aquesta legislatura.

Parlem una mica més en detall de l'actual context, començant per l'índex de preus al consum. En el darrer informe, la variació interanual el mes d'octubre és d'un 7 %. El capítol de l'alimentació ha empitjorat fins i tot en les darreres dades que havíem comentat en la pregunta de la setmana passada i es situa amb un increment d'un 12,6 %. L'habitatge, l'aigua, el gas i l'electricitat es situen en uns + 6,4 %. I a més, cal tenir en compte que hi ha una pujada de tarifes el mes de desembre. La inflació subjacent es troba ja en un 4,1 % i la inflació acumulada de gener a octubre és en aquests deu mesos d'un 6,6 %. I vull tornar a recordar que hi haurà, s'ha previst ja un increment dels preus de l'energia pel mes de desembre.

El Govern, parlant d'inflació, sempre l'ha considerat com una variable exògena, com un element amb el què no s'hi podia fer res i amb el què no valia la pena ni tan sols invertir esforços. S'ha tancat en banda a les diferents propostes i a les diferents polítiques. Senyor Espot, propostes per ara i per a l'any 2023. Propostes, m'hi referiré al llarg del meu discurs, n'hi ha hagut moltes en els diferents àmbits. El què ha faltat tot sovint és que vostè ens escolti, ni tan sols que sigui en algun moment.

Em refereixo, una vegada més, a la qüestió de la bonificació dels hidrocarburs de calefacció i de locomoció per als residents. Una partida que hauria tingut i que podria tenir per a l'any vinent. Una gran incidència a l'índex de preus al consum. Veient el que està passant, per exemple, com abans m'hi referit, amb els aliments o amb la roba. La bonificació generalitzada pels residents dels preus dels carburants tindria, com ja hem explicat diverses vegades, un triple efecte. En primer lloc, el propi abaratiment del preu del carburant en si

mateix, el qual té un pes específic molt elevat en la cistella de la compra, que és l'element essencial que defineix l'índex de preus al consum i que, per tant, serviria de manera directa per alleugerir els pressupostos familiars, de desplaçaments i també de calefacció.

El segon dels impactes no és menor, és lligat a la logística. La bonificació dels carburants es traduiria directament en un abaratiment dels costos de transport i de logística. En un país en el qual la gran majoria de les mercaderies arriben al Principat per carretera. I en el que estem pagant, en el que s'està evidenciant un encariment en cadena i en cascada per cada un dels productes en les diferents fases. I la tercera qüestió que seria també un impacte de caràcter marcat psicològic. Està estudiat l'efecte que tenen les decisions governamentals de presa de reducció de costos i d'abaratiment de productes en aquest sentit, i per tant, l'abaratiment dels preus dels carburants produiria un efecte de mimetisme davant d'altres increments que s'estan produint al nostre país. Com ja hem debatut diverses vegades, aquestes polítiques no s'han volgut dur a terme l'any 2022. Ho hem debatut amb preguntes. Ho vam debatre al debat d'orientació política i en la darrera compareixença del senyor Jover. I tampoc en aquest pressupost per a l'any 2023 es vol continuar atacant la inflació. Per tant, els errors, la inactivitat i la manca de lectura per part del Govern de la importància de la inflació suposa i suposarà un cost per a tots.

L'altre dia, amb motiu de la seva compareixença, senyor Jover, vostè va reconèixer explícitament que amb una política de bonificació de carburants s'hauria pogut reduir en dos punts l'índex de preus en aquest any. I que, per tant, perfectament ens hauríem pogut situar a final d'any amb un índex de preus al voltant del 5 % o del 4,5 %, que és, per cert, l'índex de preu en el que vostè ha fet el seu pressupost i no el del 6,5 o més aviat el 7 %, amb el que segurament acabarem tancant l'exercici. Menystenir la importància d'aquests dos punts, és moltíssim i molt agosarat i molt desencertat. D'una banda, perquè aquests dos punts són molt importants de cara a les polítiques empresarials d'increments salarials, més IPC, més pèrdua de poder adquisitiu i més absorció dels increments salarials que pugui haver-hi. També perquè aquest índex de preus serà molt important per a la política d'increment de lloguers que es pugui finalment acabar pactat. I també ho és per al propi govern, senyor Jover, ja que és molt diferent l'aplicació d'aquest índex de preus a les partides de personal, als capítols de personal, de serveis i d'altres, de cara a l'exercici vinent.

L'índex de preus al consum hauria de ser el gran adversari a batre i vostès no hi volen fer absolutament res. Malmet el poder adquisitiu, malmet la competitivitat empresarial, malmet el poder adquisitiu de les pensions i, fins i tot, dels estalvis. I veiem alhora, de manera incomprensible com amb la llei de mesures urgents és continuarà generant inflació de cara a l'any vinent, amb l'augment generalitzat dels lloguers que es vol acordar en la llei que està a tràmit parlamentari. Tot i que som coneixedors de que està havent-hi grans debats interns, com es va evidenciar en la pregunta del passat dijous. Segurament, com sempre passa, aldeà del senyor Espot, els interessos immobiliaris finalment acabaran imposant-se de nou. Limitar el creixement dels preus del lloguer per sota del que s'estableixi pels salaris seria bo per la inflació i per la millora del poder adquisitiu. I en aquest sentit és l'esmena que hem fet des del nostre grup parlamentari per tal que l'increment que hi hagi en els lloguers sigui un 25 % de l'increment que hi hagi en els salaris. No fer ho, com tot sembla que acabarà

passant, suposarà més inflació, més pèrdua de poder adquisitiu i més pèrdua de competitivitat per als salaris.

Més dades. Ara. En matèria d'habitatge. L'Observatori del segon semestre del 2022 estableix, per exemple, que gairebé la meitat de la població, és a dir, un 49 % de la població, considera l'habitatge la principal o una de les seves tres preocupacions principals. Un índex que ha crescut 2 punts des del darrer observatori i més de 20 punts en els darrers dos anys. El coordinador de l'eix societat d'Andorra Recerca i Innovació va assenyalar en la presentació del darrer observatori com, i cito literalment, és interessant quan es veuen els perfils professionals que més ho diuen, perquè així com altres vegades es veia que responien a això els que tenien feines, menys enumerades, ara el problema s'està estenent i veiem com l'accés a l'habitatge afecta ja a diferents capes de població. La segona preocupació dels andorrans són els salaris, un 24,3 %. I la tercera són les pensions, amb un 15,1 %. De forma agregada, el nivell de vida car, que inclou habitatge i salaris i pensions, preocupa més de la meitat de la població. En concret, un 56 % de la població. I encara més diria, el 41,7 % de la població manifesta tenir dificultats per arribar a final de mes. Fa només un semestre era el 36,1 %. Repeteixo, el 41,7 de la població manifesta tenir dificultats per arribar a final de mes. És aquest el model de país que vostès volen? Demano.

Parlem ara, l'enquesta de salaris. El salari medià s'ha situat en aquesta darrera enquesta amb 1.808 euros, el que representa menys d'un 80 % del salari mitjà. El salari més repetit, el salari més freqüent en aquesta darrera enquesta de salaris, és el salari, que se situa entre els 1.200 i els 1.300 euros, amb un retrocés significatiu d'aquest salari més habitual respecte als indicadors anteriors. Malauradament, estem veient alhora, dia a dia i amb exemples tan lamentables com els que es veuen a diari a les xarxes socials, tant pel que fa als residents més permanents com als residents temporers en temes d'allotjament, el resultat de les polítiques que vostès han dut en els darrers anys.

Mentre ens hem venut el país a l'especulació i a una malentesa inversió estrangera, la precarització del mercat laboral i de la classe treballadora va en augment. Tant el de la classe resident i aquella amb caràcter més permanent com el que estem veient aquests dies en el cas dels temporers. Amb unes imatges inadmissibles per a un país que es pretén modern, avançat i que compta amb un nombre de turistes i amb un volum d'ingressos i amb una activitat econòmica molt important i amb un producte interior brut molt mal repartit i cada vegada més mal repartit, però que també és molt elevat. I novament, senyor Espot, no serà perquè en els darrers 6-7 anys no hem fet contínuament propostes concretes, concretíssimes, diria jo en matèria d'habitatge. Propostes que mai han volgut ni tan sols entrar a debat. Des d'un parc d'habitatge de titularitat pública, establir l'indar de preus o preus de referència, aportar transparència al mercat de l'habitatge, esmenes en els diferents pressupostos que mai han tingut cap mena de dificultat a votar en contra. I també ho tornarem a fer, és clar, en aquest nou pressupost per a l'any 2023. Es constata, doncs, el doble fracàs, d'una banda, de les polítiques pressupostàries i, de l'altra, pel que fa a les polítiques d'habitatge.

Quant al tema energètic, es va aprovar l'any 2018 el Pla d'Infraestructures Energètiques, un pla ambiciós que deriva de la l'ITeC i que marcava objectius com per exemple el de que la producció energètica arribés al 33 % de la demanda l'any 2030. Cal recordar que avui

importem més del 80 % de l'energia i que en aquest cas suposaria que l'any 2030 només fos el 66 %. La realitat és que no s'ha donat el seguiment ni un adequat compliment a aquell pla. La pregunta del conseller Padreny en la compareixença de la passada setmana, senyor Jover, vostè ni tan sols va poder contestar amb relació a aquest punt, haver donat compliment a aquestes previsions que estaven a la llei del 2008 ens hauria donat avui en dia molta més resistència. La problemàtica de l'energia ja no és només una problemàtica per l'any 2023, sinó que s'albira una situació segurament molt complicada per als propers anys. I una vegada més, vostès no han sabut llegir ni anticipar se.

Per exemple, amb les polítiques sobre els resultats de FEDA o amb la política d'inversions en energies renovables. Novament, senyor Espot, propostes i més propostes no escoltades. Quants cops hem debatut aquí mateix sobre la seva política d'endur-se els dividends de FEDA i de STA. Sap quants anys fem, pressupost rere pressupost, esmenes perquè part del pressupost de FEDA es destini a l'estudi i a la inversió d'energies renovables? Esmenes totes elles novament rebutjades. Sap qui va fer la primera llei per liberalitzar la producció d'energia i què s'ha fet en aquest àmbit des de l'any 2010? Com en tants i altres debats, sempre s'han rebutjat les nostres propostes i sempre han votat que no. Vostès han convertit les parapúbliques i ho hem dit moltes vegades en una eina de recaptació i no en eines estratègiques per fer front als reptes de futur. I el cas de FEDA és avui en dia absolutament paradigmàtic.

Mentre el Govern ha cobrat dividends i més dividends de FEDA, ordinaris i extraordinaris, i també altres entitats, com Actua han rebut partides dels pressupostos de FEDA. No hi ha hagut ni la idea, ni el plantejament, ni els recursos suficients per haver dedicat a fer i a planificar una política estratègica i energètica més adaptada als temps que corren. És evident que hi ha el condicionant de la inversió d'Ucraïna, però això no ha estat més que un catalitzador d'un procés que s'estava veient i en el que els altres països porten invertint molts diners des de, com a mínim, fa 10 anys. Aquí novament, i més enllà de les urgències que pugui tenir FEDA i les actuacions més aviat improvisades, un dia en un sentit i l'endemà en el sentit contrari. Tampoc el pressupost de l'any 2023 ens aporta tranquil·litat, més enllà de què es començarà a fer efectiu un canvi real de política en el sector energètic.

Quant a la Llei de mesures de protecció, d'estímul de mercat i de governança en l'àmbit de l'habitatge, també hem proposat un augment complementari amb vista a la pèrdua de poder adquisitiu de les pensions que estan per sota del salari mínim i un augment també de les prestacions de solidaritat per totes aquelles prestacions que es situen per sota del ex. I vostès no ho han fet. I en canvi, no podem deixar de mencionar que en l'actual context, i sense entrar a voler solucionar de cap manera els greus problemes de poder adquisitiu de la ciutadania, es prevegi aplicar tot l'IPC per a l'any 2023 als membres de govern, als alts càrrecs, als ambaixadors i als directius d'entitats públiques. Un exemple del tot paradigmàtic de la seva forma d'entendre la política. Aplicar el 100 % de l'índex de preus del consum als membres del Govern, alts càrrecs i càrrecs de confiança, quan no serà el cas per al conjunt de la ciutadania, o proposar, com tot sembla, un augment significatiu i generalitzat dels lloguers, ja prou alts al nostre entendre, que serà en tots els casos igual o superior a l'augment que cada ciutadà experimentarà del seu salari és el perfecte resum del que vostès ens estan proposant per a l'any 2023.

Finalment, un altre capítol important que volem mencionar és la situació en què es troben molts dels treballadors públics. Però ens volem referir particularment als mestres docents, als professionals de la salut i als membres dels cossos especials. Particularment en aquest cas dels cossos especials. Per a tots aquells que s'han incorporat després de les reformes i lleis que vostè va impulsar, senyor Espot, en tant que ministre d'Interior. Vull deixar clar que tota l'activitat pública és important per a nosaltres, però aquests són tres pilars bàsics de l'estat: l'educació, la salut i la seguretat i la protecció ciutadana. Que es troben en una situació de salaris baixos, de polítiques salarials congelades, de promeses incomplertes que també segurament són extrapolables a altres departaments de l'Administració general.

Però no és just ni es pot mantenir per més temps, la doble política dels copets a l'esquena, dels discursos, de les fotografies en excés, fins i tot del màrqueting i dels articles d'opinió molt macos, quan en realitat els compromisos no es compleixen, quan hi ha insuficiència de recursos, sous congelats, polítiques de desenvolupament de carrera professional que estan congelades des de fa molts i molts anys, deficiències i incompliments i retards en la posada en marxa de recursos en la salut i encara més en la qüestió referida a la salut mental que mereixeria per la seva complicada situació veritablement un capítol a part, almenys per a nosaltres, que sí que ens creiem que l'educació, la salut i la seguretat i la protecció ciutadana són elements centrals del nostre Estat i molt valorats pels ciutadans i que esdevenen el centre dels nostres valors com a societat i per a dissenyar el futur.

I ja per concloure, en l'actual context de dificultats d'accés a l'habitatge, de pèrdua de poder adquisitiu, de dificultats per als empresaris, amb una inflació elevada, d'increment de preus i d'incertesa en la política energètica i amb un govern que ha estat mantenint una política macroeconòmica no només errònia, sinó que en molts casos inexistente. És una evidència que la política general que el Govern està duent a terme, d'una banda, així com les previsions pressupostàries per a l'any 2023, no ens semblen les més adequades ni ens semblen que siguin necessàries per fer front a aquesta situació.

Per la qual cosa és, al nostre entendre, molt important el debat que avui en dia estem tenint en aquesta esmena a la totalitat, com el debat que en paral·lel s'està fent amb la llei que ha de determinar els increments dels lloguers i dels salaris per a l'any vinent. En conjunt, aquestes dos grans projectes de llei marquen una gran diferència entre les nostres propostes i la política de l'actual govern, que ens està abocant, com estem veient, a un engrandiment d'aquestes problemàtiques. En definitiva, des del Grup Parlamentari Socialdemòcrata creiem que Andorra es mereix uns pressupostos en els que les famílies i la competitivitat empresarial siguin la màxima prioritat, amb els quals s'adoptin mesures valentes per contenir la inflació i permetin recuperar el poder adquisitiu de la població. Andorra i la seva ciutadania s'ho mereixen.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

Per defensar l'esmena a la totalitat formulada pels il·lustres senyors Josep Pintat, Joan-Carles Camp i Oliver Alís, consellers generals de el Grup Parlamentari Terceravia + Unió Laurediana + Independents, intervé el senyor Josep Pintat.

El Sr. Josep Pintat:

Gràcies, senyor síndica.

Per Terceravia el pressupost d'enguany s'hauria de basar en uns eixos claus que passaré detallar tot seguidament. El primer, el pressupost d'enguany hauria de reforçar la sostenibilitat dels comptes públics per reduir la vulnerabilitat que suposen els actuals nivells d'endeutament. El manteniment en el temps, els desequilibris pressupostaris i alts nivells d'endeutament públic suposen una considerable vulneració financera per a una economia depenent com la nostra i minven alhora el nostre marge d'actuació davant possibles escenaris adversos de futur.

Detallant el punt anterior. L'efecte de la pandèmia en les finances públiques ha generat uns elevats nivells de dèficit al llarg dels anys 2020 i 2021. En concret, pels dos anys mencionats, 182 milions d'euros de dèficit. 104,6 milions d'euros l'any 2020 i 77 milions d'euros l'any 2021. Alhora, el pressupost de l'any 2022, és a dir, el pressupost inicial i amb això les modificacions, crèdits extraordinaris i suplementos de crèdit, es preveu un dèficit de 30,3 milions d'euros. I el pressupost per al 2023 objecte d'aquesta esmena i d'aquesta sessió s'hi va afegir un nou dèficit de 31,4 milions d'euros.

En definitiva, per a aquests quatre anys de legislatura s'hauran generat entre real i previst 240,4 milions d'euros si es compleixen els pressupostos. En tot cas, així s'ha pressupostat. Segons el marc pressupostari actualitzat al període 2020-2023, l'endeutament se situaria en 1215 milions d'euros a finals de 2023. Més de 295 milions d'euros respecte del 2019. O traduït per habitant, a 15.000 euros per cap, contra els 11.264 el 2019. Dades obtingudes de l'informe del Tribunal de Comptes i del Departament d'Estadística del Govern. Aquest és el resultat de les liquidacions dels anys 2020 i 2021, junt amb les previsions del 2022 i 2023.

Per més que es digui que es retorna a la normalitat amb ratis o tants per cents respecte del PIB nominal o complint rati de la regla d'or, o s'hagi millorat la maturitat de l'endeutament o generat reserves internacionals, per citar exemples, els nivells elevats d'endeutament es consoliden. Paral·lelament observem que amb la represa econòmica, durant pràcticament aquest tercer trimestre d'aquest any, juntament amb els efectes impositius de la inflació, s'ha generat més recaptació d'ingressos i pel 2023 encara se'n preveu més. En tot cas, amb aquests més ingressos, enlloc d'equilibrar el pressupost 2023, es força a més despesa i es genera més dèficit i alhora es mantenen els, de nou, nivells d'endeutament.

En concret, com he dit fa poc, 31,4 milions d'euros de més dèficit pel pressupost 2023. En definitiva, el nivell d'endeutament augmenta i es consolida. En tot cas, aquestes serien les previsions. Alhora, entre el pressupost i la liquidació sempre apareix un grau de divergència que vostès anomenen superàvit degut a la bona gestió. El ministre ens va anunciar en la seva compareixença, a la Comissió de Finances, un tancament de l'exercici del 2022 amb un superàvit de 15 milions d'euros. Aquesta xifra, després de preveure dèficits i aprovar pressupostos extraordinaris a l'octubre d'enguany, ens evidencia una manca de previsions

i de rigorositat, una manca de realització o d'execució pressupostària, en especial en les partides d'inversió i, de retruc, de desconeixement de l'economia.

Aquest fet i els sis plans d'equilibri financer que s'han dut a terme en la legislatura transformen el pressupost en un mer document d'intencions de si l'encerto l'endevino i no un autèntic document de gestió i assoliment d'objectius. En tot cas, aquesta divergència o superàvit és un efecte òptic de tancament l'exercici. I en tot cas, les necessitats pendents d'executar i la pressió fiscal continuen a l'alça, tot consolidant l'elevat nivell d'endeutament, tal com he vist en aquesta legislatura.

En resum, a més recaptació, més endeutament, més pressió fiscal i menys poder adquisitiu. Aquesta ha estat la tònica d'aquests dos últims anys i amb la conjuntura inflacionària actual, aquesta serà la gota que fa vessar el vas. I com sempre, les inversions reals o d'economia productiva, com sempre, seran les penalitzades.

Terceravia creiem que aquest tipus d'actuacions no són les que s'haurien d'emprar, a la vista de la conjuntura que es preveu, una recuperació no estarà a la cita i de moment no se l'espera. La recuperació postpandèmia s'emmarca en un escenari de curta volada. Vistes les previsions macroeconòmiques a la baixa dutes a terme per tots els organismes internacionals, referents a les economies del nostre entorn i més llunyanes. Tots sabem que som fortament dependents de les economies del nostre entorn. I si aquestes van a la baixa, no creiem que Andorra en sigui l'excepció. I vostès ho saben quan inclòs ens volen dotar d'una llei de crisi energètica, juntament amb un nou crèdit extraordinari per capitalitzar FEDA.

De tot l'anterior, amb la seva manca de voluntat de reduir l'endeutament, aquest es sustentará en noves taxes o majors tipus impositius per garantir la sostenibilitat del mateix. El projecte de llei, que avui es troba en tràmit per a la reforma de la imposició directa i modificació d'altres normes tributàries i duaneres n'és l'últim exemple. Tot amb el llast que això implicarà per al creixement econòmic unit amb un menor nivell de despesa pública productiva i, de retruc, afectarà negativament les condicions en les que el sector privat obté en el seu finançament.

En aquest context, per Terceravia és convenient definir amb rigor i comunicar sense demora un pla de consolidació fiscal a mitjà termini creïble que detalli, entre altres aspectes, els terminis considerats, els objectius proposats i les mesures bàsiques que han de permetre assolir aquests darrers. La definició i comunicació d'aquest pla contribuiria a generar credibilitat i fixar unes bases per poder dur a terme un procés d'ajust gradual, minimitzant el risc sense malmetre els nostres recursos. Alhora, per Terceravia, una política pressupostària sòlida requereix d'una major qualitat de les finances públiques. Qualitat per adoptar decisions que permetin fixar la composició dels ingressos i de les despeses públiques que afavoreixin la transformació que la nostra economia ha d'abordar en els propers anys i vinguin a afavorir la nostra capacitat de creixement potencial a l'entorn de nivells de deutes continguts i assumibles.

Totes aquestes decisions han d'estar assentades en una anàlisi prèvia que, de forma rigorosa, ha de valorar en quina mesura cadascuna de les partides de despeses i ingressos públics pot assolir els objectius proposats de manera eficient. Els informes del Tribunal de

Comptes que hem anat analitzant al llarg de la legislatura, evidencien aquesta mancança i els informes d'auditoria operativa duts a terme per la Intervenció General associada als controls de probitat econòmica, eficiència i eficàcia, brilla per la seva absència i, si més no, pel seu enorme retràs i per tant, impossibiliten valorar les conseqüències que determinades despeses tindran en les finances públiques, així com la seva incidència sobre l'economia i la situació conjuntural. O, simplement, la incapacitat de saber el rendiment, la utilitat dels serveis i el compliment dels programes en el pressupost de l'exercici. La Llei de Finances públiques és de l'any 1996 i aquesta ja ho preveia. Avui, al cap de 26 anys, encara tot això es troba a l'aigüera.

Per Terceravia, juntament amb la consolidació fiscal i la millora de la qualitat de les finances públiques, hi ha d'haver una revisió integral del nostre sistema tributari. Més allà on el nivell d'ingressos ha de ser suficient per cobrir el nivell de despesa pública que es pretén executar, l'estructura impositiva ha de perseguir la major eficiència possible i afavorir el creixement econòmic per mitja d'un adequat disseny i combinació de figures impositives. I en aquest sentit, és on Terceravia va proposar la creació d'una taula de treball entre el Consell General, Govern i comuns per realitzar una anàlisi en profunditat del sistema tributari amb un clar objectiu, millora- ne la seva eficiència, garantir els recursos públics i adaptar-los als nous reptes que afecten a l'economia. Per Terceravia l'Estat som tots i no estaria de més tenir uns estats financers consolidats i liquidats que transmetin una autèntica imatge de la nostra realitat.

A tot l'anterior. I no menys important, tenir clar, i així ho creu Terceravia, que les decisions que s'adoptin en l'àmbit internacional sobre la imposició en alguns àmbits concrets, com per exemple els beneficis empresarials, exigiran un alt grau de coordinació internacional. I aquí, de nou, ens agafaran desprevinguts i tot serà corre cuita, sense saber on anem, tindrem més incertesa i montant de nou el nostre sistema fiscal. En tot cas, és prudent evitar distorsions competitives o deslocalitzacions de bases impositives.

Tenint present els esdeveniments viscuts i les incerteses de l'entorn per a Terceravia el pressupost per a l'any 2023 no és l'adequat per afrontar els reptes descrits. I el govern ens diu que és un pressupost que retorna a la normalitat. De normalitat no hi ha hagut mai. Ja ni tan sols tenen una estructura pressupostària reclamada múltiples vegades pel Tribunal de Comptes. En definitiva, els pilars del benestar es veuen qüestionats per l'elevat nivell d'endeutament, per les tensions inflacionistes, pels increments de pressió fiscal minvant alhora la pèrdua de poder adquisitiu i per la forta dependència de l'exterior fins al punt de preveure talls de llum, juntament amb les pèrdues milionàries de FEDA.

Per Terceravia el pressupost de l'any 2023 és desmesurat i desajustat a l'entorn que s'albira i no apunta a cap estabilitat a mitjà termini. Creiem que la seva formulació s'ha d'establir entorn de la consolidació fiscal, de la qualitat de les finances públiques, d'un marc tributari eficient, i tot a l'entorn d'un context de desacceleració econòmica. I és per aquest fet que sotmetem aquesta esmena a la totalitat.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies.

Per part del Govern seria el seu torn ara, senyor Jover.

El Sr. Èric Jover:

Gràcies, senyora Síndica.

Senyores i senyors consellers. Vam deixar-ho que la meva primera intervenció faci referència als elements propis del projecte de pressupost que avui comencem a debatre en aquesta cambra. I en tot cas, en les properes intervencions ja donaré elements més concrets de resposta als grups de l'oposició i a les esmenes a la totalitat que han presentat. Crec, i amb això sí que potser reprenc les últimes paraules del senyor Pintat, des del Govern considerem que aquest pressupost retorna a la normalitat. Però és que de fet, no és Govern que ho diu, sinó és la interpretació de la pròpia norma de la Llei 32/2014 de sostenibilitat de les finances públiques. Aquesta norma marca dos elements claus que, si no es compleixen, hem d'anar cap a pressupostos extraordinaris. El deute públic, hi fixa un líndar del 40 % del producte interior brut i el dèficit, hi fixa aquí un límit de l'1 % del producte interior brut. Malauradament, aquests dos elements ens vam veure obligats durant la pandèmia a no ajustar-nos a aquests líndars per poder donar el suport necessari als nostres ciutadans, al nostre teixit econòmic durant una de les pitjors crisis que podem recordar a Andorra.

Una crisi que, a més a més, tenia, doncs, un origen internacional i vam haver de fer mans i mànigues amb els recursos de l'Estat per poder estar a l'alçada del què ens exigien els nostres ciutadans i el teixit econòmic. Ara bé, aquest final de legislatura retornem a estar per sota d'aquest 40 % dels nivells d'endeutament i a tornar a complir amb la norma de l'1 % del dèficit. De fet, ja hi complirem a finals del 2022. És a dir, no és una promesa política, no és un missatge que llancem i que ja veurem quan s'iniciï la propera legislatura. Si s'assoleix o no s'assoleix, el complirem abans que s'acabi aquesta legislatura, a l'exercici 2022. Jo crec que això és un missatge de rigor que contradiu alguna de les afirmacions que s'han fet des de l'oposició. M'agradaria dir quatre paraules del context en el què s'ha desenvolupat l'elaboració d'aquest pressupost.

La incertesa diria que és el gran titular, malauradament, amb encara unes conseqüències associades a la pandèmia la Covid, amb algunes dificultats amb les cadenes logístiques, amb una inflació que ja començava a repuntar al final del 2021 associat amb aquestes dificultats. I se'ns ha vingut a afegir, evidentment, un conflicte geopolític major com és la crisi de Rússia i Ucraïna, amb un primer impacte directe sobre alguns productes concrets, com són els productes energètics o els productes alimentaris, però que de retruc, ha influenciat tota la resta de l'economia.

I de fet, el reflexa és l'índex de preus al consum, la seva evolució, que l'última dada que tenim, que és a tancament d'octubre, estàvem al 7 %. Convé també posar en un context, els dos països de la Unió Europea amb dades més baixes són els nostres veïns, França, amb un 6,2%, Espanya, amb un 7,3 % i Unió Europea està tres punts per sobre nostre està al 10,7 %.

Quines previsions tenim de tancament d'any? Les que vam utilitzar per construir el pressupost 2023 són les dades de tancament d'any que teníem oficials del departament d'Estadística quan vam començar a treballar el pressupost, 4,5 %. Quina altra dada podem afegir? Doncs l'última estimació del mes d'octubre del Fons Monetari Internacional que estima a tancament d'any per a Andorra un 5,3% d'inflació. Pensem que aquesta xifra, el 5,3 %, és baixa i segurament la superarem i ens trobarem segurament entre el 7 % actual i el 5,3 %, però amb un element d'incertesa associat a les volatilitats que hem conegut, per exemple, associada al preu del petroli. Hem tingut preus que anaven de 80 dòlars el barril a més de 130 dòlars el barril en qüestió de setmanes. I aquesta volatilitat, evidentment, és extremadament complicada de preveure.

També m'agradaria parlar del context econòmic en el que ens trobem quan construïm aquest pressupost 2023. Estem, es digui el que es digui, en un entorn de forta recuperació econòmica per a l'economia andorrana. Tots els indicadors econòmics així ho demostren. I si agafem, doncs, la previsió del producte interior brut, hem de dir que quan vam començar a construir aquest pressupost, el creixement previst en base nominal per al 2022 era del 7,1 %. L'actual dada és del 7,8 %, però si ens referim a l'estimació que fa el Fons Monetari Internacional, actualment estaríem parlant del 10,9 %. I en termes reals, estaríem parlant al Fons Monetari Internacional, del 6,6 % per Andorra, que seria el segon país d'Europa amb un major creixement darrere d'Irlanda.

De fet, aquestes previsions, ja podem tenir algun petit element real i són les dades dels dos primers trimestres. I en termes reals, el primer trimestre Andorra va créixer un 17,3 % i el segon trimestre vam créixer en un 10,8 %. Però com he comentat, aquestes dades de previsió del Producte Interior Brut també es veuen relacionades amb el què veiem amb tota la resta d'indicadors i això ens ha fet que revisem i que ja us avancessin, amb ocasió de la compareixença que vaig fer a la Comissió de Finances, la previsió de resultat pressupostari per a l'any 2022. Si vam començar amb un dèficit previst de 26,5 milions d'euros, ara ja us puc anunciar, i em reafirmo, que tancarem amb un superàvit superior als 15 milions d'euros. I no és baladí, perquè aquest superàvit de més de quinze milions d'euros ens permetrà fer una ampliació de capital a FEDA de 15 milions d'euros sense generar més endeutament per l'Estat.

Senyores i senyors consellers, si entrem ja en el pressupost 2023, començarem per les xifres d'ingressos. Preveiem una xifra d'ingressos de 522 milions d'euros, el que representa un increment del 12 %. Si desglossem una miqueta les diferents partides, els impostos indirectes, estaríem parlant de 336 milions d'euros, un increment del 10 %. Aquí hem de notar, doncs, l'efecte del creixement econòmic, però també potser l'únic efecte positiu associat amb l'inflació, que també repercuteix en els ingressos associats amb la imposició indirecta. D'altra banda, als impostos directes preveiem 115 milions d'euros amb un creixement del 20 %, un creixement molt important.

Aquest creixement crec que mereix que es desglossi en l'Impost de Societats i en l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques. Per l'Impost de Societats preveiem 55 milions d'euros, quan el pressupost del 2022 eren 42 milions d'euros, és a dir, un increment significatiu en base al pressupostat. Però aquí, hem de fer referència a la liquidació prevista per aquest any 2022. És a dir, mentre el pressupost 2022 eren 42 milions d'euros i el

pressupost de 2023 preveiem 55 milions d'euros, la liquidació 2022 estaríem a 70 milions d'euros. És a dir, encara que pugui semblar agosarat o potser massa optimista. Un creixement de l'Impost de Societats com el que preveiem, de fet, estem sent prudents i conservadors amb aquest entorn d'incertesa i el què estem fent és que, al pressupost del 2023, les xifres per aquesta figura impositiva estiguin per sota del què efectivament liquidarem durant l'any 2022.

I exactament la mateixa reflexió la podem fer per l'IRPF. Si en el pressupost 2022 teníem 38 milions d'euros, al pressupost 2023 posem 43 milions d'euros. La liquidació pel 2022 és de 54 milions d'euros. Així doncs, de la mateixa manera, també pressupostem 2023 de manera prudent per sota de la previsió de liquidació d'aquest any.

Pel que fa al capítol de taxes, preveiem un creixement de 10 milions d'euros. Aquest creixement ve associat a dos temàtiques diferents. D'una banda, l'evolució també de la liquidació del 2022 i després també per alguns dels projectes de llei que estan a debat en aquesta cambra, que flexibilitzen l'actuació de la justícia i així doncs, també es preveu la recuperació de comptes bloquejats i així un ingrés major per aquesta partida per part del Govern per al pressupost de l'any vinent.

Pel que fa als ingressos patrimonials, marquem una baixada de 3 milions d'euros referent al pressupost 2022. Els ingressos patrimonials del govern són majoritàriament els dividends, i tindrem l'ocasió de debatre llargament amb el senyor Pere López, d'Andorra Telecom i de FEDA. En el cas d'Andorra Telecom, doncs, preveiem una estabilització del nivell de dividends que podran distribuir al Govern. I, en canvi, Forces Elèctriques d'Andorra, la prioritat que s'ha donat des del Govern, la prioritat que s'ha donat des de la companyia encapçalada per la presidenta, la senyora Sílvia Calvó, ha estat no impactar en el poder adquisitiu de les famílies, no impactar amb el poder adquisitiu dels ciutadans i així doncs, limitar aquests creixements i que la companyia acabi l'any amb dèficit. Així doncs, no hi haurà distribució de dividends prevista per l'any que ve.

Si passem al capítol de les despeses, comentar-vos que preveiem un increment de les despeses 554 milions d'euros, és a dir, un 13 % de creixement, amb una despesa corrent de 471 milions d'euros i una despesa de capital de 83 milions d'euros. És important anotar, i això també em servirà per respondre al senyor Pintat, que aquesta inversió, aquesta capacitat d'inversió, ja sigui directa o indirecta del Govern d'Andorra, s'incrementa. De fet, estem per sobre ja de les xifres que teníem en pre pandèmia. És a dir, si comparem amb els pressupostos del 2019, el Govern destinarà 4 milions d'euros més a inversió del que tenia per aquell exercici. Així doncs, per primer cop després de la pandèmia podem recuperar el nivell d'inversions i fins i tot superar-lo lleugerament. I és una tònica que hauríem de mantenir per als propers exercicis.

Ara si entrem una miqueta més en detall de quines són les prioritats que ha tingut aquest pressupost, em permetreu que no segueixi fil per randa les diferents classificacions normatives amb les que us presentem al pressupost. Si voleu entrar en algun detall, doncs tindrem l'ocasió durant el debat, però potser amb alguns eixos estratègics que ha tingut el govern i que serviran segurament per explicar de manera més planera quines han estat les prioritats d'aquest govern.

La primera, l'estat del benestar, el manteniment de l'estat del benestar. I això ho podem retrobar amb diferents dades. De fet, per exemple, amb el què és el capítol de salut, ens trobem amb unes partides d'increment de transferència cap a la Caixa Andorrana de Seguretat Social, amb un increment de 300.000 euros referents a l'any passat. Però és clar, l'any passat era un any, aquest any, el 2022, encara hi ha uns pressupostos importants associats a la pandèmia. I així doncs, també és interessant mirar una referència amb què passava el 2019, què passava abans de la pandèmia. I estaríem a 8 milions d'euros més destinats a la Caixa Andorrana de Seguretat Social, el que representa un increment del 18 %. I si mirem la transferència cap al Servei Andorrà d'Atenció Sanitària al SAAS ens trobem amb un encara més fort increment. De fet, si comparem amb el 2022, tenim un increment significatiu de 9 milions d'euros i si ho comparem amb condicions pre pandèmia, estaríem que des del 2019 s'ha incrementat el pressupost en 20 milions d'euros, el que representa un increment del 114 %.

Així doncs, un clar suport a aquest pressupost 2023 de la salut, de les infraestructures de la salut, per poder donar la millor assistència possible als nostres ciutadans. Quan parlem d'estat del benestar també hem de parlar, evidentment, de totes les polítiques que es desenvolupen des d'Afers Socials i en aquest sentit, tenim increments també significatius de les prestacions socials. Aquí, sí que hem d'entendre que encara hi han conseqüències associades a la Covid. És a dir, mentre l'impacte sanitari va ser el primer i més evident, i després, de retruc, vam tenir conseqüències econòmiques, segurament les que poden perdurar més en el temps són les conseqüències socials. I així doncs, també és convenient mantenir el muscle necessari de l'administració general per poder subvenir a les necessitats dels nostres ciutadans. Evidentment, també amb un context, i tindrem l'ocasió de parlar-ho, de una fragilitat, una vulnerabilitat del poder adquisitiu de les nostres famílies en un context d'inflació creixent com el que estem tenint.

Així doncs, si mirem com han evolucionat les diferents prestacions socials que es desenvolupen des del Ministeri d'Afers Socials, tindríem, si ho comparem l'any passat amb aquest any 2022, doncs, 4,6 milions d'euros de més. I si ho comparem amb el 2019, 9,8 milions d'euros més, el que representa un increment de les prestacions d'Afers Socials d'un 44 %.

També es mereix una referència com un dels elements vertebradors de l'estat del benestar, l'educació. L'educació, trobem que durant aquests anys, tot i la pandèmia, s'ha mantingut un esforç constant amb un creixement de les diferents partides. Amb esforços particulars que s'han fet en algunes àrees, com pot ser, per exemple, en formació professional. Però avui m'agradaria destacar l'impacte que té en el pressupost, no tan sols del 2023, sinó també en anys posteriors, d'una aposta clara per l'ensenyament superior públic del país. I així doncs, em vull referir a l'ampliació que Govern ja està desenvolupant, amb un pressupost extraordinari aquest 2022 i que encara li podrà donar més suport en els anys vinents, i que té un import de 6 milions d'euros. És a dir, una aposta clara del Govern per a l'ensenyament superior d'Andorra i una aposta que anem demostrant amb totes les altres partides per l'educació com a eix vertebrador de la nostra societat.

Finalment, amb aquesta referència a l'Estat del benestar, també m'haig de referir a, evidentment, la justícia. Hem parlat en aquesta cambra nombroses vegades de la justícia,

del seu, les seves dificultats de funcionament, del seu, no voldria parlar de col·lapse, però sí tenia fonament. I així doncs, des de l'administració hi hem de donar suport. Hem de donar des del govern les eines necessàries per poder fer que la justícia pugui fer la seva feina el millor possible. I aquest pressupost del 2023 també retrobem aquesta prioritat. De fet, el que retrobem és un suport al pla de xoc que hem comentat que hem pactat amb les institucions de la justícia i que provoca un creixement de les partides associades a Justícia d'1,8 milions d'euros, és a dir, un 15 % més de pressupost per al 2023 del que hi havia el 2022. I si ho comparem amb el 2019, l'increment encara és més notori de 4,2 milions d'euros, és a dir, 44 % més que no pas el que hi havia el 2019. Un dels elements al què s'ha de fer referència aquí és l'impacte molt significatiu en els recursos humans. De fet, el pressupost del 2023 té previstes 25 places de nova creació per a la justícia perquè tinguin els recursos humans necessaris per poder tenir la justícia de qualitat que tots, evidentment necessitem.

Com us comentava, més enllà de l'Estat del benestar, com a reflexió general, potser hem d'entrar més en el detall d'un parell de temàtiques que són problemàtiques que vivim al dia a dia i al que els nostres ciutadans estan enfrontats. I una d'elles, evidentment, és la del poder adquisitiu. Tenim un increment molt important de les dades d'inflació. Com us he dit, a l'octubre estem tancant amb un 7 %, però al juny vam arribar a un 7,4 %. I és evident que aquest creixement de la inflació erosiona el poder adquisitiu de les nostres famílies. Però el govern no va esperar el pressupost 2023 per actuar. De fet, es va impulsar diferents reglaments i sobretot la Llei 17/2022 del 9 de juny, de mesures per millorar el poder adquisitiu de la ciutadania, que implicaven, entre d'altres mesures doncs, un impost especial, un increment de la devolució, tindrem l'ocasió de parlar-ne, tenim el transport públic gratuït, fet que impacta de manera important en el pressupost del 2022 i després, en el 2023.

Tota una sèrie de polítiques i de decisions que s'han agafat, doncs a nivell d'augmentar els diferents ajuts que es desenvolupen des del govern, ja sigui els ajuts a l'habitatge, disminuint doncs, els llistats d'accés i augmentant les partides. També des d'Educació, tant sigui educació obligatòria com ensenyament superior. També revisant els llistats i les aportacions que es fan, vam revisar l'impost general indirecte a la baixa per a alguns productes de primera necessitat. Vam revaloritzar les pensions, vam revaloritzar el salari mínim el mes de maig, vam obligar al sector privat a impactar tots els salaris que estiguessin entre el salari mínim i el salari mitjà en un 3,3 %. Totes aquestes mesures no vam esperar al pressupost del 2023 per tirar-les endavant.

Ara bé, el pressupost 2023, evidentment en aquest sentit, és de continuïtat perquè considerem que la situació de dificultat, d'atenció social amb el poder adquisitiu no s'acaba a desembre del 2022, sinó que continuarà malauradament el 2023. Així doncs, cal tenir les partides corresponents i així ho recull el pressupost d'enguany per poder ajudar a les famílies, per poder ajudar els ciutadans. De fet, si sumem les diferents partides que es poden destinar des del Govern per impactar sobre el poder adquisitiu, a matisar els efectes de la inflació i considerem, no el conjunt de les partides, sinó els increments que hi ha hagut aquest 2022 i que es mantenen el 2023, estaríem parlant que hem mobilitzat més de 100 milions d'euros entre l'exercici 2022 i 2023 per ajudar a mantenir el poder adquisitiu de les

famílies. Per ajudar a que aquest impacte de la inflació, majoritàriament importada, senyor López, doncs, no tingui tant impacte en les nostres famílies.

Evidentment, quan parlem de poder adquisitiu, un dels elements més destacables, un dels elements que ens tensiona més, i en això estem tots d'acord, és la problemàtica de l'habitatge de lloguer. Hem vist, doncs, una limitació en la quantitat de l'oferta i un increment del preu d'aquesta oferta, degut, per exemple, al creixement de la població que hem tingut i que es manté, per exemple, a un ritme de més del 2 % en les darreres dades que tenim. Evidentment, el pressupost del 2023 ha d'ajudar a aportar solucions a un problema que és multifactorial. On no existeix, doncs, la panacea. Un problema que no és tan sols andorrà, sinó que retrobem en totes les zones on hi ha un creixement d'activitat econòmica. I que, malauradament, fins i tot amb tot el catàleg de mesures que hem desenvolupat des del Govern, doncs costa trobar-hi solució. Costa matisar-ne els efectes negatius. De totes maneres, si sumem les diferents partides que té el pressupost 2023 per afrontar aquesta problemàtica, estem parlant de 17 milions d'euros, 17,4 milions d'euros. Si ho comparem doncs amb l'any passat, representa un increment molt important, però jo crec que és més interessant comparar-lo amb el 2019, perquè així veurem com amb aquests diferents anys hem pogut créixer el muscle que el Govern ha anat destinant a aquesta prioritat. I de fet, si ho comparem amb el 2019, tenim un increment de 12,6 milions d'euros, és a dir, gairebé multiplicat per 8 el muscle que té l'administració general associada a habitatge. Malauradament, ja us ho torno a avançar, no és la panacea. Malauradament és una temàtica de molt difícil solució. El pressupost de l'Estat és una de les solucions. No és l'única i tindrem ocasió de parlar-ne. Però sí que aquest pressupost 2023 busca a dotar-nos del màxim muscle financer possible per ajudar a trobar les solucions necessàries.

Un altre eix que retrobem, doncs, dins del nostre pressupost seria una aposta per la mobilitat. Una aposta per la mobilitat interna amb la desviació de la Massana que té, si comptem els plurianuals corresponents, doncs un pressupost total de 21,7 milions d'euros i una partida per al 2023 de 2,7 milions d'euros. Una mobilitat interna que també passa per una aposta clara per la sostenibilitat. I així doncs, com vam comentar, dins del pressupost 2023 hi ha inclòs el manteniment de la gratuïtat del transport públic. Això representa un increment del pressupost per a aquesta partida de 4,9 milions d'euros, és a dir, un esforç financer important però que creiem que té, és una política, diria, amb un doble objectiu. Primer, l'element de sostenibilitat d'aquesta aposta per la transició energètica, que també passa per disminuir les nostres emissions, i també és una mesura associada, evidentment, al poder adquisitiu de les famílies.

Després també intentem posar fil a l'agulla, a continuar posant fil a l'agulla, al que és el desaïllament internacional, ajudar a la mobilitat internacional. I en aquest sentit, com a gran novetat, gran element que s'apareix, doncs dins d'aquest pressupost tenim una partida de 3 milions d'euros associada a l'heliport nacional. I també tenim una partida associada a l'aeroport d'Andorra-La Seu, amb un increment referent el 2022, de 340.000 euros. Però si ho comparem amb el 2019 estaríem parlant d'un increment d'un milió d'euros, el que representaria un increment del 235 %. És a dir, una aposta clara per a l'aeroport d'Andorra-La Seu amb la voluntat d'allò que vam començar a implementar el desembre de l'any passat, doncs es vagi reforçant, es vagi ampliant i sigui una font més d'aportació de riquesa al país.

També amb les bones polítiques, amb la bona cooperació que tenim amb el nostre veí del nord. Al pressupost del 2023 retrobem la política de cooperació a nivell de preveure aquestes obres conjuntes que estem desenvolupant amb l'Estat francès a fi de millorar els accessos al nostre país.

En el pressupost també retrobem la digitalització. I aquí diria que és una de les línies que s'han vist menys afectades per la pandèmia. Perquè segurament la pandèmia encara ens va fer veure que era més important continuar amb aquesta aposta per la digitalització. Perquè en el nostre dia a dia ho vam necessitar perquè vam veure que l'administració havia de fer un pas endavant per donar un millor servei a la ciutadania. I perquè, no ens enganyem, pensem que també pot ser una oportunitat per a Andorra si som capaços de tirar endavant aquesta palanca de canvi més ràpid que d'altres, i creiem que per la nostra petitesa segurament tenim menys inèrcia i podem fer un salt endavant més important amb el tema de la digitalització. En el pressupost d'enguany hi retrobem una partida de 13 milions d'euros, lleugerament inferior a la del 2022, on teníem una partida de 14 milions d'euros. Però s'ha de dir que si ho comparem amb el 2019 hem doblat els ajuts. Aquests elements de la digitalització, a més a més, tenen una novetat que hem introduït amb el pressupost extraordinari que vam votar a inicis d'octubre i que mantenim i reforcem de cara al 2023, que és, no tan sols tenim inversions per la transformació digital de l'administració pública, sinó que també tenim un programa de subvencions per ajudar a les empreses del país per poder fer el seu salt digital, la seva transformació digital i així tenir més oportunitats de negoci.

Senyores i senyors consellers, deixeu-me acabar fent una referència al que aguanta tot plegat. Us he comentat, doncs, les xifres generals dels ingressos, les xifres generals de les despeses, algunes de les línies estratègiques d'aquest pressupost. Però, com quedem amb base aquests ingressos, aquestes despeses? És veritat el què diu el senyor Pintat, que al final el petit superàvit que he anunciat tan sols és un efecte òptic? I de fet, doncs, estem portant l'Estat cap a l'endeutament? Cap a un endeutament no sostenible? Doncs mirin, no. No. 2019, abans de la pandèmia vam tancar amb superàvit. 2020 i 2021, vam fer el necessari, el *quoi qu'il en coûte* del nostre Copríncep, per donar les ajudes necessàries als nostres ciutadans i a les nostres empreses. El 2022 tornarem a tancar amb superàvit, perquè creiem que hem de tenir unes finances públiques sòlides per quan tornem a tenir un repte major, de fet n'estem vivint un altre, tinguem el muscle financer suficient per poder afrontar-lo, per poder estar al costat dels nostres ciutadans i de les nostres empreses.

Tancarem, com he dit, per sota del 40 % d'endeutament. De fet, el 2022 tancarem amb un 39,4 %. Però si no tenim en consideració les reserves internacionals, aquests 100 milions d'euros que tenim col·locats al Banco de España, aquests 40 milions d'euros que ja tenim col·locats al Banc Central dels Països Baixos. Aquests altres milions d'euros que col·locarem a la Banque de France abans de final d'any, doncs, tancaríem amb un 36,1 %. I per a l'any que ve, doncs, tenim previst tancar el 2023 amb un 38,5 %. I si no tinguéssim en consideració aquestes reserves amb un 35,4 %, és a dir, el nostre nivell d'endeutament és més baix. És seguit, no el meu criteri, sinó el criteri dels economistes del Fons Monetari Internacional, plenament sostenible.

I a més a més, no l'hem millorat tan sols des del punt de vista quantitatiu, sinó també qualitatiu. El 2019, després de la gran feina que va fer el ministre Cinca, la maturitat mitjana del deute d'Andorra, estava a 2,1 anys. Al tancament d'aquest any estarem a 8 anys. Què representa tenir una maturitat mitjana de 8 anys? Doncs mireu, el nostre primer venciment el 2027. Aquells que diuen que el creixement dels interessos, dels tipus d'interès, tindrà una afectació molt negativa per al pressupost de l'Estat. Miri, doncs no. Gràcies a la política que hem fet de missions internacionals durant aquest mandat. Estem protegits en el curt termini de les fluctuacions del tipus d'interès. De fet, a part d'aquest increment de venciments, també el què hem fet és hem diversificat. Mentre les emissions que teníem eren purament nacionals, ara són purament internacionals. De fet, el 84 % del deute andorrà es trobarà al finalitzar el 2022 amb bons verds socials i sostenibles, amb bons llistats a Luxemburg i que han estat molt ben valorats pel mercat i per les agències especialitzades. Això ens permet finançar-nos a un menor tipus d'interès i amb un menor risc.

A part d'aquestes emissions de deute, crec que també és important remarcar la feina que hem fet amb diversificar les altres fonts de finançament. I vull fer referència al Banc Desenvolupament del Consell d'Europa, d'on vam esdevenir membres el maig del 2020. Aquest banc, des del govern del Consell d'Europa, ja ens ha atorgat dues línies de crèdit a llarg termini amb tipus d'interès molt interessants, una pròpia a la Covid i l'altra associada a la digitalització. Per cert, primera línia de crèdit que ofereix aquesta institució a nivell mundial per un projecte de digitalització. I l'altre, doncs vam anunciar-ho ahir mateix amb el Banc Europeu d'Inversions. Vam fer una sol·licitud ja el 2020, ens vam adreçar a aquesta institució per poder establir una cooperació. És una institució pròpia dels estats de la Unió Europea. Així doncs, l'encaix d'un estat tercer no és fàcil. El mes d'agost d'enguany a la Junta de Governadors del Banc Europeu d'Inversions va acceptar donar l'estatus de país elegible a Andorra. I ahir vam aprovar per Govern l'acord administratiu al conveni que ens lligarà les dues parts per poder desenvolupar en el mitjà termini les línies de crèdit que considerem oportunes tots plegats. Aquest projecte, un cop aprovat pel Govern, el signarem i el portarem a aquesta cambra perquè es debati i, si ho creieu oportú, és ratifiqui.

Senyores i senyors consellers, ara us he explicat els eixos principals d'aquest pressupost. Com veieu, un pressupost prudent, que aposta per donar solució a les dificultats dels nostres ciutadans i del nostre teixit econòmic i que, a més a més, s'emmarca en un entorn de sostenibilitat financera.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor ministre.

Senyora Carine Montaner, consellera general no adscrita, és el seu torn.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies, senyora síndica.

El projecte de llei del pressupost del 2023 presenta una previsió d'ingressos massa optimista. Segons Andorra Endavant, tenint en compte la gravetat de la situació econòmica de la zona euro i de la seva possible repercussió sobre l'economia andorrana. No m'ho ha dit una bola de vidre, senyor cap de Govern, m'ho diu el context geopolític i econòmic. Avui, senyor cap de Govern, he dubtat, he dubtat de veritat, en portar una bola de vidre o inclús una escombra. Segur que li hagués fet plaer, ja que veu la competència política com uns aprenents de bruixots. L'escombra, senyor cap de Govern, símbol de bruixeria, però que té una utilitat en el món racional. La utilitat de fer neteja.

Amb l'endeutament pels núvols que tenim arran de la crisi de la Covid, amb el conflicte Rússia-Ucraïna i amb les sancions contra Rússia, estem vivint un moment delicat, un moment d'incertesa absoluta, amb una crisi profunda en termes d'inflació, d'empobriment de la població, sobretot de les classes modestes i mitjanes, crisi energètica. La llista és llarga. I tot era previsible. Tot era previsible. El mes de març de 2022 vaig escriure un llibret, un fulletó per alguns. I us prometo, que no ho vaig escriure amb l'ajuda d'una bola de vidre. Ara reitero que estem amb una alarma, amb una plena alarma social que obliga a molts andorrans i molts residents a marxar del país. No poden viure i no troben allotjament. No sé si ho heu tingut això, aquests fets dins de les vostres previsions pressupostàries. Hi ha una migració cap a fora, actualment. Hi ha empreses que estan tancant.

Ja han passat cinc anys des de l'inici del problema de l'habitatge. Era previsible. Cinc anys i encara no tenim dades precises sobre els pisos buits en funció de la tipologia de propietaris. La manca de planificació esgarrifosa. Després de dotze anys al poder ha tingut un impacte desastrós sobre la qualitat de vida dels nostres ciutadans. Molts pisos de luxe i res pels nostres treballadors. Tenim una destresa social notable i vostès han decidit pujar els salaris dels alts càrrecs de l'administració pública en funció del IPC. Des d'Andorra Endavant no compartim aquesta decisió quan les classes modestes i inclús mitjanes s'empobreixen dia rere dia.

Estem al final del mandat. I el que s'havia de fer amb l'endeutament pels núvols que tenim és racionalitzar la despesa, tenir un full de ruta, tan demanat per aquesta cambra, i prioritzar accions i projectes que donen qualitat de vida als nostres ciutadans. Calia centrar-se en el problema de l'habitatge, en canvi de posar la catifa vermella a una firma amb una salut financera poc sòlida, donant un terreny públic gratuïtament durant 25 anys i donant, pagant, 200.000 euros a l'any durant 25 pel projecte de laboratori P3 Grífols, que no té cap previsió de beneficis, ho dic bé, cap previsió de beneficis. Us invito a mirar la reunió pública del senyor cap de Govern el dia 9 de juny de l'any passat. Cap recaptació a les arques de l'Estat, senyors!

Dit tot això, votaré a favor de les dues esmenes a la totalitat presentades pels grups de l'oposició.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyora consellera.

Pel grup parlamentari Ciutadans Compromesos, senyor Carles Naudi d'Areny-Plandolit Balsells és al seu torn.

El Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit:

Gràcies, senyora síndica.

Després de que l'Èric Jover ens hagi fet espòiler dels les intervencions que presumiblement farem els consellers de la majoria i el felicito per la intervenció, senyor Jover. Començaré explicant el què m'ha passat aquest migdia. Que he tingut l'honor juntament amb el Raul Ferrer, Joan Carles Camp i la Judith Pallarés, les cònsols de la Massana, l'Olga Molné i la Eva Sansa, i també els consellers del Comú de la Massana de dinar amb el copríncep, de dinar amb el Bisbe.

I bé, els hem dit que teníem el debat del pressupost i han anat sortint coses dins d'aquesta tertúlia. Han sortit coses del què hem fet i, a més, del molt que hem fet. En aquest cas, faig un pas al conseller parroquial que som el Raul i jo i després torno al debat del pressupost. El que hem fet per la Massana. Al nostre entendre lo bé que ha anat la coalició, senyor Cap de govern, al nostre entendre lo molt bé que ha anat la coalició, el molt que ha servit per la parròquia La Massana. Lo molt que ha servit pel nostre país haver fet aquest govern tripartit, que recordem a principis de legislatura molts no ens donaven ni cinc minuts de vida. Però he de dir que estic, ja ho vaig dir fa poc, content de la maduresa política que hem agafat, de les concessions, de les deliberacions, dels acords, dels consensos als que hem arribat amb molts dels companys i companyes dels tres grups per fer avançar el nostre país.

I em referia, i tant com això, aquesta petita anècdota d'aquest migdia dinant amb el bisbe, que quan vam començar la legislatura i em vaig plantar aquí en aquesta tribuna, explicàvem que volíem desdoblar el carril de baixada de la Massana perquè hi havien cues al matí i es va fer a la primera de canvi gràcies al ministeri d'Ordenament Territorial, gràcies al Govern d'Andorra i als grups de majoria. I marxem d'aquesta legislatura amb el desvio de la Massana pressupostat.

I això ho enllaço amb la notícia que ens han donat les cònsols de que avui s'acabava el termini perquè es presentessin les empreses d'enginyeria o d'arquitectura pel projecte del desvio de la Massana del tram que pertany i ateny al comú de la Massana i que se n'han presentat quatre. Això vol dir que vam arribar aquí, el senyor Ferrer i jo mateix, amb propostes per millorar la vida de les persones i ho hem fet amb els grups de la coalició, ho hem fet amb el Govern d'Andorra i marxarem d'aquí aquesta legislatura amb més propostes que milloraran, com dèiem en aquest dinar amb el bisbe, les cònsols i altres companys del Consell de Govern, millorant la vida de la Massana. Tant la cruïlla d'Erts, tant el pont del riu Pedregat, el desvio de la Massana, que ara s'hi referia el senyor Jover, que pujarà entre una cosa i l'altra més de 20 milions d'euros, les corbes de Pal, l'eixample d'Arinsal a la Massana, passant per Erts, en definitiva, tota una sèrie de coses que jo crec que ens aporten valor als massanencs.

Com diu el senyor Jover, aquest pressupost. Jo crec que a vegades des de l'oposició s'hi refereixen, que si no compleix, aquest sí que compleix. Compleix amb els criteris de sostenibilitat pressupostària i estabilitat financera. La regla d'or d'estabilitat financera,

pressupostària fiscal, perdó. Perquè no fa més d'un 1 % de dèficit, perquè no supera el 40 % d'endeutament i perquè els impostos directes no superen el 40 % dels indirectes. Això és molt important perquè vol dir que mentre el país va funcionant i hi han turistes, ho explico d'una forma molt planera, i, per tant, l'IGI va recaptant els impostos directes, que són els que paguem els andorrans, podem ser màxim un 40 % d'aquests impostos indirectes. Si el volum de turistes baixés i per tant es recaptés menys, per exemple. IGI que és el més cridaner, els impostos directes dels andorrans també haurien de baixar en la mateixa proporció. Aquest pressupost compleix. Aquest pressupost ho compleix.

Durant aquest any els dos primers trimestres el nostre PIB, el nostre producte interior brut el creixement de la nostra economia, perquè ens entenguem, ha funcionat. El primer trimestre es va créixer un 17 % i el segon trimestre s'ha crescut quasi un 11 % i això s'ha traduït. Quan l'economia funciona, com sempre em senten dir, es recapta més sense necessitat d'apujar els impostos. Quan l'economia funciona, es recapta més. I recaptant més, podem fer polítiques com les que el senyor Jover acaba d'explicar. No només han pujat un 10 % els impostos directes, insisteixo, la recaptació d'impostos directes sense pujar la pressió fiscal ha augmentat un 10 %, com també han augmentat un 20 % la recaptació d'impostos indirectes, com també un 28 % la recaptació en concepte de taxes.

I com que es funciona, es treballa i es ven més. Els ingressos de la duana han pujat un 47 %. Aquest pressupost es fa amb unes previsions que alguns les titllen de molt agosarades perquè l'IPC que s'hi preveu és un 4,5. Però recordem que el Fons Monetari Internacional, que probablement en saben més que tots nosaltres, dèiem que el nostre IPC seria un 5,3 %. Que ens desviarem? Probablement. Que tenim les maneres i les eines per corregir ho? També. El senyor Jover ens va explicar a la compareixença com de prudents són les recaptacions impositives per cobrir l'eventual desviament que ens provoqui l'IPC.

Però el resultat és que els ratings tant de Fitch com Standard & Poors són més positius del que mai han sigut. I això al final les dades són molt geloses, però també són molt encertades. I diuen el què diuen, que és que la nostra economia està funcionant. Mai havíem tingut tan poca gent aturada, mai havíem tingut una economia que funciona. També és veritat que feia molts anys que no teníem la inflació que tenim ara, que al final és fruit, no del que estem fent a Andorra, no som els culpables de la inflació els andorrans, sinó que és fruit de la conjuntura internacional. Això no ho perdem de vista.

No sé si ho ha acabat dient el senyor Jover o no. Però no només hem millorat la maturitat del deute. És a dir, quan vam arribar aquí a la legislatura, els grups de la coalició teníem dos anys de vida per retornar tot el deute que tenia el nostre país. I avui ja tenim vuit anys de vida per retornar tot l'endeutament del nostre país. Però no només hem allargat amb sis anys més aquest termini que tenim per tornar l'endeutament del país, sinó que a més a més, l'hem diversificat. Abans tot l'endeutament era pòlisses bancaris i crèdits bancaris i ara la majoria, el 83 %, està diversificat, amb bons verds, sostenibles i socials, sense oblidar el Banc Desenvolupament del Consell d'Europa i el Banc Europeu d'Inversions. I això, en definitiva, incloent les reserves internacionals, ens situa, com deia, per sota del llindar que marca la regla d'or, que és del 40 %, i ens situa en un 39,4 %. I, vull subratllar-ho, si no tinguéssim les reserves constituïdes, encara estaríem més a baix. Estaríem el 36,1 %.

Val a dir que el pressupost del 22 es liquida amb 15 milions de superàvit. Què vol dir que es liquidi amb 15 milions de superàvit?. Quan vam fer el debat de pressupost l'any passat, es podia criticar, evidentment, que aquest pressupost era deficitari i la realitat, com ja va anticipar que podria passar el senyor Jover, és que ha sigut de superàvit. I què passarà amb aquests 15 milions d'euros de superàvit? Doncs que serviran per dotar el nostre país d'aquests diners. Perquè quan diuen es que el govern es queda els diners de FEDA. A veure, el govern no es queda res. Els diners de FEDA han anat a fer polítiques al nostre país. Han anat a fer col·legis, han anat a fer carreteres, han anat a ocupar llocs de treball, a ficar policies, a ficar bombers. Ningú es queda aquests diners. Quan diuen això sembla que algú se'ls fiqui a la butxaca. Els diners de FEDA serveixen per fer funcionar el nostre país, per fer millor el país en el que vivim. I aquests 15 milions de superàvit del govern, d'aquest any, aniran probablement, no sé si ho puc dir senyor Jover o no sé si ho ha dit, però aniran probablement a l'ampliació de capital que necessita FEDA, per fer justament aquestes inversions que reclamen, que són, per exemple, d'energies renovables. I FEDA, al pressupost per al 2023, té més de trenta milions d'euros d'inversions en energies renovables. Més de 30 milions en energies renovables, d'inversió al pressupost de 2023.. Entre ells el parc del Maià.

I em vull aturar un moment amb FEDA, perquè ho diuen molt alt. És que es queden els diners dels dividendes. No se'ls queda ningú. Els diners dels dividendes van al pressupost de l'Estat i es redistribueixen com el govern que mana en cada moment decideix que s'han de redistribuir. En el cas de FEDA, ho torno a dir, a diferència dels països d'Europa, i crec que no m'equivoco si dic tots, ens ha contingut el cost de la llum que paguem les famílies i que paguem les empreses i que paguem els autònoms i que paguem tots entre 4, 5 i 6 vegades. Què vull dir amb això? Qualsevol país d'Europa, com a mínim, se'ls ha doblat la factura de la llum i en el nostre país no s'ha doblat la factura de la llum. Això ho ha aguantat FEDA, ho ha suportat FEDA. Per això FEDA necessitarà diners perquè està contenint l'impacte de la crisi energètica mundial. I així com a altres països se'ls ha multiplicat fins a 5 o 6 vegades, és a dir, fins a un 500 o 600 % la factura de la llum. A Andorra això no ha passat.

Crec que tothom ha sentit a les notícies com empreses del Regne Unit, d'Alemanya o de França han hagut de tancar perquè no poden pagar la llum. Això no ho hem sentit Andorra. Això encara, com a mínim, no s'ha sentit a Andorra perquè FEDA té aquesta funció social i que també serveix per ajudar al poder adquisitiu de les famílies i a la competitivitat dels autònoms i dels empresaris. I he de dir que tenir aquesta FEDA que tenim és una gran sort per a Andorra, perquè ens ha reduït l'impacte d'empreses que són cotitzades en borsa o que són privades i que el que busquen és maximitzar el seu benefici, cosa que FEDA no fa. Qualsevol empresa que cotitzi en borsa, que és comercial de l'energia elèctrica, si la llum li costa 10, la ven a 20 a 25, a 30 o a 50. FEDA l'està venent per sota del preu de cost.

I amb això el que vull manifestar es que no diguin que no es fa res per l'IPC. No diguin que no es fa res pel poder adquisitiu, perquè sí que es fa. I faig un apunt sense voler dir res, el que sí que vull dir és que es fa servir aquella doble vara de mesurar. Tan inflacionista és pujar els salaris com pujar els lloguers. Per tant, voler dir, és que aquí no fan res per la inflació, que l'haurien de baixar, mentre reclamem que es pugin els salaris. Això és inflacionista. No estic dient que no es faci. Estic dient que s'ha de ser més equilibrat, més

moderat i pensar molt més bé quines són les mesures. Perquè tan inflacionista és una cosa com l'altra. I evidentment, hem de buscar l'equilibri per a tots.

Així doncs, torno al pressupost. Un pressupost que té unes partides que jo crec que es quedaran curtes a nivell de recaptació, com a mínim d'impostos directes i indirectes, al menys en el què concerneix a l'impost de societats i a l'IRPF. Crec que tenim segurament un marge de creixement per tal com tancarem el 2022, d'entre 15 o 25 milions d'euros. És, com ha dit, senyor Jover, un pressupost ordinari. Torna a la normalitat. I vull tornar a dir que compleix amb els objectius de sostenibilitat financera i d'estabilitat pressupostària i fiscal. Perquè el dèficit no és superior a l'1 %, perquè l'endeutament no és superior al 40 % i perquè els impostos directes no superen el 40 % dels indirectes.

Un pressupost que presenta una partida de 130 milions en despesa de personal, de 63 milions en compra de béns i serveis i de 259 milions en transferències. Que són aquests 259 milions de transferències? 52 milions per a la CASS, 36 milions pel SAAS, 39 milions pels comuns, 14 milions per les famílies d'Andorra que ho necessiten, 14 milions per les famílies d'Andorra que ho necessiten, 19 milions per Andorra Turisme, 4 milions per a pensions fora de les que són les que paga la CASS, 9 milions per a l'Escola especialitzada Nostra Senyora de Meritxell, 6 milions per a la Sagrada Família i el Janer, 5 milions per al Sant Ermengol i 3 milions i mig en beques. Però, a més a més, inclou, com he dit al principi quan feia aquesta anècdota del dinar, inclou diners per la cruïlla de Pau, inclou diners per la carretera de Ransol, inclou diners pel desviament de la Massana, pel Bon Racó, per Ordino, el Prat de la Farga. 6 milions, 6 milions i mig per a Borda Nova, pisos socials, 5 milions per la compra d'habitatges a preu assequible que utilitzaran aquelles persones que ho necessiten, un milió per habitatges tutelats pel CREI, per aquells nois i noies que també necessiten viure-hi. 3 milions per heliport que ens permetrà tenir una alternativa més de comunicació amb l'exterior. Un milió d'euros per a la Universitat d'Andorra. L'exemple d'Erts, com he dit abans. En general, 3 milions d'euros per carreteres. I no me'n vull oblidar, el Cap de Ciutat de Valls i el Centre d'Atenció Primària Ciutat de Valls, l'Escola andorrana de Fiter i Rossell i, com he dit abans, el col·legis Sant Ermengol, Janer i Sagrada Família.

Aquest pressupost inclou també, al voltant de 15 o 16 milions per a la digitalització. La digitalització fa més competitiu el nostre estat i més competitius els empresaris i autònoms del nostre país, alhora que prepara al jovent per a ser competitiu en un futur. També preveu el Taller d'Emprenedors. També preveu 6,3 milions per al transport públic gratuït o preveu 4 milions i mig per al transport aeri. Entre els quals hi haurà la tercera freqüència a Madrid. I probablement, com es va votar aquí al Consell, senyor Gallardo, una nova destinació aquí com a mínim vam votar, si no ho recordo malament Londres o París. Mesura que també, igual que l'heliport, ajudarà a diversificar les vies d'accés al nostre país. Malgrat no estigui al nostre territori, sí que ens pot ajudar a fer venir, marxar o sortir persones del nostre país.

El pressupost també inclou partides com les que l'ARI aporta a la digitalització, les que l'ARI aporta a Grífols, els 40.000 euros per desenvolupar Andorra com a destí de salut o els 43.000 euros al programa de creixement per a emprenedors. Com he dit abans, i amb 18 o 19 milions d'euros per Andorra Turisme, segurament dels més multiplicadors per a la nostra economia, per tot el que aquests 19 milions d'euros generen o reverteixen al nostre país. Recordem que hi ha la Copa del Món d'Esquí que hi ha també a Vallnord, la Copa del Món

de BTT, que hi ha activitats com l'Spartan Race, com la Volta als Ports, com la Purito, la Jambo, la Sax Fest, el Circ del Sol, el Bus turístic, el Taste, el Clàssic, el Selected. En definitiva, un llarg etcètera d'accions. A més a més, tota la diversificació que s'està fent des del punt de vista d'estacionalitat i de mercats emissors de turisme al nostre país. Així també com tota aquella estratègia de millora en els canals de comunicació per fer Andorra atractiu a les persones que ens visiten. Podria referir-me a molts més ministeris com Cultura i Esports amb diners per al Centre de Tecnificació d'Ordino, diners pel Rosaleda. Tots els diners que es destinaran a Educació, importantíssims, a Sanitat, evidentment, també importantíssims. I un llarg etcètera que el senyor Jover s'hi refereix molt millor que jo.

Però acabaré explicant que pel Ministeri de Justícia Interior hem votat aquí i tirarem endavant un pla de xoc que, entre altres coses, ens ha de millorar l'agilitat i ens ha de fer dotar de més seguretat jurídica als administrats al nostre país. Però inclou també 17 milions per a la policia, que situarà en 342 efectius. Inclou també 9 milions per al cos de Bombers, que situarà el cos amb 141 efectius. També el departament de Presons i Centres Penitenciaris, que el situarà amb 76 efectius o, per exemple, 5 efectius per Protecció Civil, amb 539.000 euros.

En definitiva, votar que sí aquesta esmena a la totalitat voldria dir deixar tot això en l'estacada. Llavors és un pressupost que els grups de la coalició pensem que no només es centra en el que van fixar a l'horitzó 23, sinó que a més a més, compleix amb la llei de la regla d'or, que compleix en ajudar a aquelles persones i acostar solucions a les seves necessitats, i que és un pressupost equilibrat, que reforça l'estat del benestar, que té polítiques sostenibles en matèria d'habitatge, polítiques en matèria de millora dels de la capacitat adquisitiva de les persones al nostre país. I que, a més a més, aposta per la digitalització i la diversificació econòmica. Però això, el nostre Grup Parlamentari Ciutadans Compromesos, el que sí que farem, com faran els altres grups, és afinar una mica el llapis per buscar aquelles millores que creiem oportunes, en el període d'esmenes, però, en cap cas votarem les seves esmenes a la totalitat perquè pensem que no fan cap favor al nostre país.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

Pel Grup Parlamentari Independent, senyor Ferran Costa, teniu la paraula.

El Sr. Ferran Costa:

Gràcies, senyora síndica.

Començaré, vagi per endavant demanant disculpes i demanaré disculpes segurament a la gran quantitat de ciutadans i ciutadanes que avui ens estaran escoltant, perquè normalment els debats dels pressupostos i tot allò que els envolten, com per exemple aquest de l'esmena a la totalitat, són debats feixucs perquè hi han balls de xifres que acaben marejant a més d'un. I són debats complicats per l'elevada part de components tècnics i econòmics

en aquest debat. I ens consta que són molts els ciutadans i ciutadanes del país que ens estan escoltant, perquè justament el que fa un pressupost és mirar de donar solucions a les problemàtiques actuals. Problemàtiques que són moltes. Són reptes clars. Ja n'hem mencionat molts d'ells avui. I en venim mencionant molts d'ells, jo diria que durant tota aquesta legislatura. I que alguns continuen tan punyents o més que mai. Per tant, aquestes disculpes avançades.

Entenc també que la sessió d'avui respon a les dinàmiques parlamentàries pròpies en les quals l'oposició en el seu rol, doncs necessàriament ha de fer esmenes a la totalitat al pressupost que ens presenta el Govern. Si el nostre grup parlamentari estigués a l'oposició, segurament també així ho faria. Però per què ho faria? Doncs respondria a la lògica de que com que el pressupost de govern és l'eina fonamental sobre el qual tributaran totes les polítiques públiques per donar sortida a allò que plantejaven en els seus respectius programes electorals, entenem que les forces de l'oposició no poden compartir que aquestes polítiques públiques plantejades per unes forces polítiques diferents a la seva quadri amb els seus plantejaments. Per tant, jo diria fins aquí que és un exercici de normalitat.

Ara bé, jo també diria que si un fa una esmena a la totalitat al pressupost és per presentar unes alternatives a allò que presenta el Govern i que ara per ara encara no hem vist. I de ben segur, però, que durant la sessió d'avui, doncs podrem entrar-hi amb més precisió. Suposo que s'ha fet fins ara moltes afirmacions, moltes d'elles molt interessants, també algunes de gratuïtes. Intentaré fer una intervenció entenedora per no complicar encara més aquesta complexitat del debat.

D'entrada, deixi'm dir-los que el Grup Parlamentari Independent no donarà suport a les esmenes a la totalitat que ens presenten des de l'oposició, perquè pensem que el pressupost que ens presenten des de Govern és un pressupost funcional, és un pressupost social i responsable. I responsable. Amb una pausa entremig. Per què ho creiem així? Doncs perquè és un pressupost equilibrat que vetlla per donar continuïtat al nostre estat del benestar i, sobretot, vetlla per resoldre problemàtiques punyents damunt de la taula.

Vagi per endavant que no envejo gens ni mica el lloc del ministre de Finances, el senyor Jover, perquè una vegada més ha de veure-se-les planificant un pressupost en un moment i en un entorn de gran incertesa. Una incertesa, n'hem parlat també moltes vegades, que ve donada primer per una pandèmia del tot, òbviament, poc programable ni previsible. Llavors, per una guerra que, a la vegada, aquesta guerra a Ucraïna comporta una sobtada crisi energètica i la consegüent inflació. Per tant, en aquest entorn altament volàtil, el senyor Jover s'ha de dedicar una vegada més, un any més, a presentar-nos un pressupost per al proper exercici.

Abans d'entrar a analitzar el pressupost per al proper exercici. Sí que m'agradaria parar esment a algunes de les coses que passaven tot just fa un any en aquesta cambra, quan estàvem debatent l'esmena a la totalitat del pressupost per a aquest exercici. Perquè es van fer certes afirmacions que, amb la perspectiva del temps i dotze mesos més tard veiem que ni de bon tros s'adeien a la realitat. Sentíem en aquesta cambra fa un any, per exemple, que una previsió d'un 10 % d'ingressos, literalment, ens aboca a una pèrdua de confiança en la gestió de les finances públiques. Òbviament, això es deia des de les bancades de

l'oposició. També es deia, "l'únic rumb que veiem és el d'un dèficit desbocat que el Govern ni tan sols sap aproximar". Doncs, la realitat és tossuda i avui, 17 de novembre de 2022, veiem, com ja s'ha anunciat, que es tancarà aquest pressupost amb superàvit.

També es deia aleshores, "vostès fan unes previsions d'ingressos que no suposen cap bon auguri. No sols no s'ha previst cap disminució respecte al 2019, sinó que preveuen un augment del 10 % de la recaptació d'impostos indirectes sense cap aval extern que ho justifiqui". Això ho tiraven encara al ministre de Finances aleshores. Doncs, senyor ministre de Finances, per la part que em toca, això, si més no, el voldria felicitar. Perquè vostè havia previst 305 milions de tancament, és a dir, aquest 10 % d'increment que se li tirava en cara que era impossible d'aconseguir. No només s'aconsegueix, sinó que vostè ens el millora, perquè la previsió de liquidació per enguany, si no vaig malparat, mal fixat, és de 310 milions. I això seria per als impostos indirectes. Però si ens miréssim, i vostè ho comentava fa uns moments, les xifres pels impostos directes, vostès per l'impost de societats havien previst 42 milions i la previsió de liquidació serà de 70 milions, de 70 milions. I pel que fa a l'IRPF, la previsió que vostè en feia l'any passat era de 38 i el tancament previst és de 54.

Per tant, totes aquestes afirmacions desacreditadores, doncs valgui la redundància, jo li donaria el crèdit que li correspon tenint en compte els antecedents i tenint en compte el què es deia en aquesta cambra tot just fa un any. I ara que podem comprovar, amb aquesta perspectiva que ens dona el temps, quines són les xifres reals, com han anat en aquests termes.

Hem sentit també que un dels grans reptes és combatre la inflació. Home, jo penso que també, i sobretot, afirmacions d'aquestes provinents d'economistes són, com a mínim, com a mínim, interessades. Penso que no venen del desconeixement. Els experts saben perfectament que per combatre la inflació el que cal emprar són eines de política monetària i per emprar eines de política monetària els països es serveixen dels seus bancs centrals, quan els tenen. En el cas de la Unió Europea, el Banc Central Europeu o, en el cas dels Estats Units, la Reserva Federal. I entre els diversos mecanismes a disposició d'aquestes entitats hi ha, per exemple, la d'apujar o abaixar els tipus d'interès o la, del que se'n diu col·loquialment, imprimir diners, és a dir, injectar liquiditat. Òbviament, aquestes eines bàsiques per combatre la inflació a Andorra, ens agradi o no, no les tenim. I per tant, el marge de maniobra que té el Govern a l'hora de combatre polítiques per combatre la inflació, una inflació que es pugui disparar, són limitades. Això no vol dir que no s'hi hagi de prestar atenció. Per tant, jo penso que i podem veure clarament quina ha estat la resposta del Banc Central Europeu per mirar d'aturar la inflació i és una pujada de tipus d'interès. I una pujada de tipus d'interès sabem que comporta per a totes les persones que tenen hipoteques, com a mínim a tipus variable, que són la gran majoria. Suposa, doncs, un desembutxacament de diners més important cada mes. Per tant, un impacte directe en el seu poder adquisitiu. Avui només em faltava sentir que el senyor Jover havia trucat a la senyora Christine Lagarde, la presidenta del Banc Central Europeu, incentivant-la a pujar els tipus d'interès. Penso que res més lluny de la realitat.

No comparteixo paraules quan es diu que calia preveure, doncs, tots els efectes que ens ha fet aquesta pujada de preus. Les pujades de preus en aquest cas són degudes a tres factors. Tres factors claus. Per una banda, una falta de subministraments. En podríem parlar

llargament, però això és en gran mesura degut als resultats de la pandèmia i el què va provocar, doncs que es trenquessin les cadenes de producció. Algunes es trenquessin d'aquestes cadenes de producció, per tant, hi havia una falta de subministraments. I tothom, i torno als economistes saben en microeconomia, que si reduïm l'oferta i hi ha la mateixa demanda o més alta, els preus pugen. Això no ho fa el senyor Jover, sinó que ho fa i és un principi bàsic de microeconomia. També sabem que el cost de les matèries primeres s'ha disparat, per tant, amb més costos de producció. La reacció natural és que això, aquests costos es traslladin als clients i els efectes nocius de la guerra a Ucraïna. A ningú se li escapa que Ucraïna és un dels exportadors de gas més importants a Alemanya, amb el que suposa amb tota l'afectació a les cadenes de producció i també exportadors de cereals, per tant, la repercussió en cadenes alimentàries.

Dit això. Dit això, una mica per fer entendre a tothom que que la inflació pugi no es deu, per a res, a aquest Govern, òbviament, s'hi ha de prestar atenció i s'ha de trobar el just equilibri, el mencionava just fa uns moments el company Naudi, que és el que ha de fer per mirar que l'impacte en el poder adquisitiu dels nostres conciutadans i conciutadanes sigui el mínim i que l'economia continuï funcionant a un bon ritme.

Nosaltres pensem que el projecte de pressupost que s'ha entrat posa remei i tempera en gran mesura aquesta realitat difícil en la qual ens hem d'afrontar. Celebrem, ja s'ha dit abans, que torna a ser un pressupost ordinari. Això no passava des del 2019. I planteja un volum de dèficit d'aquests 31 milions que parlàvem, és a dir, per sota d'aquest 1 % que marca el llindar de la Llei de sostenibilitat de les finances públiques, l'anomenada col·loquialment regla d'or. I un dèficit que, segurament amb el tancament de la liquidació i, els ho exposava amb diferents exemples abans, possiblement podria arribar a millorar. I també, òbviament, un dèficit que és assumible i que permet reduir el nostre deute. Per tant, estem convençuts que el pressupost amb les xifres que s'indiquen ajudaran a reforçar aquest estat del benestar que respon a problemàtiques concretes, punyents i clares i que, òbviament, estan a l'agenda del nostre govern i de les forces parlamentàries que li donem majoria i que també hi ha un capítol de més inversions que han d'ajudar a tot plegat.

No voldria repassar tots i cadascun dels capítols, però sí que m'agradaria fer esment d'alguna de les xifres de capítols que són essencials per respondre a aquestes problemàtiques. L'omnipresent problemàtica de l'habitatge. Omnipresent, problemàtica de l'habitatge. Que hem dit repetides vegades, que cal tot un reguitzell de mesures, perquè amb una sola mesura no se soluciona la problemàtica de l'habitatge, sinó que cal contemplar tot un seguit de mesures. I totes les mesures seran poques. En aquest sentit, celebrem, doncs, aquests 17 milions d'euros que s'injecten directament a la partida per l'habitatge i per trobar solucions a aquesta problemàtica.

També celebrem aquesta mesura que inicialment s'havia anunciat com a temporal i que tenia una data de caducitat el 31 de desembre, com era la gratuïtat del transport públic. Doncs que continuï i es perpetuï cap a l'exercici 2023. Ho vàrem dir en el seu dia, pensem que aquest transport públic gratuït no només contribueix a la sostenibilitat del nostre entorn. La conseqüència és que hi ha molts menys vehicles a la carretera contaminant el nostre medi ambient. Sinó que també augmenta el poder adquisitiu de les famílies, podent-se desplaçar directament al seu lloc de treball sense haver d'emplenar els seus dipòsits de

carburants i a més a més, en moltíssims casos estalviant-se totes les despeses de pàrquing que suposa desplaçar-se amb vehicle privat. Aquesta mesura, amb gairebé cinc milions d'euros en el pressupost, decididament facilita el dia a dia a la gent.

També ens agrada veure aquestes partides que, lligat amb la mobilitat, els mencionava el senyor Naudi. D'aquesta desviació de la Massana és una problemàtica per una gran part de la població, de la població del nostre país que viuen a les valls del nord, amb la qual cosa celebrem que s'impulsi aquesta desviació amb una partida de 2,7 milions per a aquest exercici i amb altres partides en exercicis següents. També partides importants pel que fa al desenclavar del nostre país. N'hem parlat de partides reforçades per l'heliport, per aconseguir que vegi la llum, i també perquè el nostre aeroport o l'aeroport de La Seu-Pirineus, que dona servei a les nostres necessitats, pugui veure augmentats els seus trajectes i les seves destinacions.

Per mantenir l'estat del benestar cal garantir justament les polítiques de benestar. A ningú se li escapi que també en aquests moments Andorra està creixent no només econòmicament, sinó en nombre d'habitants. I créixer en nombre d'habitants vol dir que cal prestar serveis a més habitants que no pas abans. I hem de continuar vetllant perquè el nostre estat del benestar, que en gran mesura se sustenta en la seguretat del nostre entorn, pugui continuar essent així. Per això celebrem, doncs, que hi hagi dotacions pressupostàries per poder dimensionar les plantilles dels cossos especials del cos, de la policia, del cos de bombers, del cos dels duaners.

Un problema real, un problema que se n'ha parlat moltes vegades, que és el col·lapse de la justícia, també. Unes apostes decidides, amb una injecció de diners per poder desencallar els temes que envolten temes de la justícia. Partides importants pel Ministeri de Salut que han d'ajudar tant al SAAS com a la CASS. I també pel que fa el Departament d'Afers Socials, 39 milions d'euros, és a dir, un 16 % més de dotació pressupostària per un departament que, el què fa, al cap i a la fi, és acompanyar els ciutadans i ciutadanes del país que més ho necessiten. També, i m'agrada posa en relleu, aquesta partida important pel Ministeri d'Educació, que ha de treballar per una ampliació decidida de la nostra universitat pública, la Universitat d'Andorra.

Ja per anar acabant, m'agradaria posar en relleu tot un seguit de mesures que, de manera directa o indirecta, aquest pressupost continuarà fent. Justament per vetllar per aquest poder adquisitiu dels nostres ciutadans. Sabem que l'increment de l'IPC és patent, per bé que menor que els països de l'entorn, val posar esment en aquest punt. Però hi ha moltes mesures que reflecteix el nostre pressupost, que el que fan és continuar donant suport a intentar disminuir l'impacte negatiu en el poder adquisitiu dels nostres ciutadans. El transport públic gratuït n'és una d'elles, ja n'hem explicat les motivacions. Continuaran les rebaixes de l'IGI en productes de primera necessitat. Això també va ser una de les mesures que vam iniciar durant aquest any i que tenen continuïtat en el proper exercici.

Molt important també una mesura que ja es va iniciar durant aquest exercici i que continuarà el 2023. I és aquesta rebaixes en els llandars d'atorgament als ajuts a l'habitatge i també ajuts a l'estudi. És a dir, hi ha més famílies que poden optar a tots aquests ajuts perquè els llandars han disminuït. No només això, sinó que, a més a més, els imports que s'estan donant són més elevats. Un punt que ja ha sortit en part del debat i segurament tindrem

oportunitat de parlar-ne més. Quan parlàvem d'aquestes subvencions als hidrocarburs, pel sector dels transports i del sector de la logística ja tenen aquesta subvenció pels hidrocarburs, per tant, aquesta problemàtica es va adreçar en el seu moment i tindrà continuïtat durant el 2023.

I també hem parlat de fer de quines haurien estat les repercussions si FEDA, com passa amb les companyies elèctriques dels països del nostre entorn, haguessin aplicat les típiques lògiques de les polítiques de mercat? Doncs que les famílies haguessin vist incrementat en gran mesura la seva factura elèctrica al final de mes. Això no ha passat. Per què? Perquè hi ha una decisió i una voluntat política molt clara per part d'aquest Govern de no encarir el pressupost familiar. I ho fa justament fent que FEDA no faci aquest augment desmesurat de tarifes que hem vist en altres països. Recordem, a més a més, ja que estem parlant de tarifes elèctriques, aquesta mesura, que es va tirar endavant d'aquests 150 euros per a subvencionar les despeses de calefacció per a les famílies que més ho necessitin. I també la taxa verda indicava que s'havia de començar a taxar pel gasoil de calefacció. I això ha quedat tancat. Per tant, celebrem totes aquestes mesures que vetllen per mantenir el poder adquisitiu dels nostres ciutadans. Continuarem, segurament en properes intervencions parlant del pressupost, però queda claríssim que el Grup Parlamentari Independent no donarà suport a les dues esmenes a la totalitat presentades pels grups de l'oposició.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

Pel grup parlamentari demòcrata, senyor Carles Enseñat Reig, teniu la paraula.

El Sr. Carles Enseñat:

Gràcies senyora síndica.

Doncs continuem amb el debat de les esmenes a la totalitat presentades, gràcies, senyor nunci, per l'oposició al projecte de llei de pressupost per a l'exercici 2023, que cal recordar, és el darrer pressupost d'aquest mandat. Ja els avanço que per ser el quart a parlar per part de la majoria. Seré força repetitiu i seré repetitiu perquè les dades són empíriques. Les dades són un mur on la demagògia s'estavella i no per molt atacar la realitat, aquesta, la realitat, deixa de ser real. Aquest és un text que culmina el full de ruta del Govern per a la legislatura 2019-2023 i que, a la vegada defineix les línies pels anys a venir. Aquest full de ruta s'ha vist alterat els darrers dos anys, ningú ho negarà, per la pandèmia de la Covid-19. Durant aquest període, el Govern va destinar els seus recursos a atendre les necessitats dels nostres ciutadans i per fer front a la despesa derivada de les contingències sanitàries, econòmiques i socials fruit d'aquesta pandèmia. Es va fer amb encert i a més, es va fer des del rigor i des de la gestió responsable de les finances públiques. Això ha permès que puguem definir el pressupost del 2023, com han dit els meus antecessors, com el del retorn a la normalitat. Aquell que compleix tant amb els límits de deute públic com els de dèficit que dicta la llei de sostenibilitat financera i estabilitat pressupostària, la coneguda com a

regla d'or. Hi ha ajudat, evidentment, l'acceleració de l'activitat econòmica que es troba en alguns indicadors, fins i tot a nivells per sobre dels d'abans de la pandèmia.

Així, la previsió del creixement del producte interior brut per al 2022 s'ha fixat en un 7,2 % tot i que podria acabar sent superior, i així ho estima també l'FMI. I la del 2023, en un 4,5 %. Tots dos indicadors cal recordar per sobre dels països veïns. Aquesta millora de la nostra economia, dels nostres indicadors s'ha vist reflectida en els ratings internacionals. Andorra s'ha situat a nivells de triple B positiu, amb perspectiva estable, segons Standard & Poors. I en A negatiu amb perspectiva estable, segons Fitch Rating. Però tot i aquesta recuperació de l'economia tots som conscients, i el mateix projecte de pressupost així ho reflecteix, de l'escenari de gran incertesa en el que ens trobem pel conflicte bèl·lic a Ucraïna, la consegüent crisi energètica i també per l'augment de la inflació que afecta el nivell de vida de tots els nostres ciutadans. Aquesta conjuntura, lligada a la problemàtica de l'habitatge, molt especialment la de lloguer, suposa tot un repte per l'exercici 2023, un repte que el Govern assumeix, també els grups parlamentaris que li donem suport i que queda reflectit en aquest projecte de llei del pressupost que avui debatem. Perquè, per sobre de tot, aquest pressupost es centra en donar resposta a les necessitats de la ciutadania.

Abans d'entrar més en detall dels comptes i pel que fa a l'endeutament, el pressupost per al 2023 preveu un deute general de l'Estat de 1277 milions d'euros i un deute disposat de 1.216 milions d'euros. El que situa, com ja s'ha dit, el 39 % i, per tant, dins dels límits legals permesos. A més, si no es tenen en compte els 7 milions de reserves internacionals, tal com ha explicat el ministre senyor Èric Jover, i que no estan disposats, però que en podem disposar si en tenim necessitat, estaríem al 36 %. Cal tenir en compte, a més, que durant el període comprès entre el 2020 i el 2022, el Govern va fer noves emissions internacionals a un termini superior a les concertades fins al moment. Aquestes emissions van permetre incrementar la maturitat de l'endeutament que ha passat dels dos anys, abans s'hi referia el ministre, a més de vuit anys. Felicitem el Govern per aquesta tasca. I també és cert que el deute era superior al necessari amb l'objectiu de fer front a futurs venciments, pel que també el felicitem.

Pel que fa al 2023, no es preveu realitzar cap nova emissió de deute públic i únicament es preveu crear una dotació de 700.000 euros per a l'adhesió al Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa. Així, actualment el deute es troba diversificat en emissions internacionals i en crèdits al Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa. A més, aspecte rellevant i que pocs països tenen i poden en aquest cas, dir, el 84 % del nostre deute són bons verds, socials i sostenibles. En resum, i després de dos anys complicats, podem dir que l'Estat compta amb una situació d'endeutament sostenible qualitativa i quantitativament parlant. Aquesta gestió rigorosa de les finances de l'Estat i del deute ha permès, a més d'incrementar la nostra resiliència, haver nos guanyat la notorietat i confiança de la comunitat internacional. Aprofito en aquest punt per agrair la tasca i esforços duts a terme pel ministre de Finances, senyor Èric Jover, i per el secretari d'Estat, senyor Marc Ballestà.

A més a més, i en paral·lel, també estem guanyant resiliència financera a través del compte de compensació que ens permet anar tenint coixí per sufragar, si fos el cas, despeses extraordinàries en contextos excepcionals. Aquest 2023, i també gràcies als canvis

impulsats pels grups parlamentaris de la majoria, que van multiplicar per cinc l'aportació al compte de compensació, el dotem de 2,8 milions d'euros, un 0,5 % de les despeses del pressupost. S'estima que el 2024 aquest compte serà superior als quatre milions d'euros, una xifra ja per sobre de la que tenia el compte quan el vam utilitzar per a la pandèmia.

Ara sí, anant més al detall del pressupost del 2023, la llei a la que se li interposa una esmena a la totalitat, en aquest cas dues esmenes a la totalitat, presenta uns ingressos corrents de 522 milions d'euros, 57 milions per sobre del pressupost del 2022, i unes despeses de 553 milions, 62 milions d'augment. El dèficit inicial projectat és de 31,5 milions d'euros, tot i que molt probablement aquest dèficit serà inferior una vegada liquidat el pressupost, tal com ha passat els darrers anys.

La millor mostra ha sigut el 2022. Hem passat d'un dèficit pressupostat de més de 30 milions a una previsió de superàvit de més de 15 milions d'euros. I mirin solament per aquesta dada. Solament amb aquest argument ja podríem dir que les esmenes a la totalitat no tenen cap sentit i que són pura demagògia. Presentades per poder parlar uns minuts en aquesta tribuna. Solament amb aquesta dada hauríem d'aplaudir tots la gestió de les finances públiques del Govern, votar en contra de les esmenes a la totalitat i avançar en el procediment d'aprovació del pressupost per al 2023, que és el que realment el país demana i necessita.

Però hi ha més raons que també detallaré. Pel que fa als ingressos, el Govern ha fet unes estimacions realistes, fins i tot conservadores, per la incertesa macroeconòmica del moment. En qualsevol cas, i tenint en compte aquestes previsions, els ingressos creixen substancialment, el que demostra que, malgrat la conjuntura internacional, Andorra té suficient resiliència i creix. Aquí destaquem els més de 115 milions pressupostats en impostos directes, un 20 % més que en l'exercici precedent. Especialment notori és l'increment en 13 milions d'euros de l'impost sobre societats. Un 31 % en termes relatius. És notable també la previsió d'increment d'un 13 % en concepte d'IRPF, així com l'increment del 40 % en l'impost sobre les plusvàlues immobiliàries.

Per últim, a nivell d'impostos directes, remarcuem l'impost sobre el joc d'atzar, que creix en 1,6 milions d'euros respecte a l'exercici precedent, ja que està previst que es liquidi la taxa sobre les activitats de joc d'atzar, en aquest cas del casino, que iniciarà la seva activitat a partir del 2023. A nivell d'impostos indirectes, la previsió d'ingressos es situa en 336 milions, un 10 % més que el 2022. Això ve propiciat sobretot per l'increment de la recaptació de l'IGI en 20 milions d'euros més motivat per la recuperació de l'activitat turística i l'activitat comercial. Destaca també l'increment previst sobre l'allotjament turístic per un import de 6 milions d'euros més associat a l'aplicació de la nova taxa turística, que ja marcarà la totalitat de l'any 2023.

Cal ressaltar que la recaptació prevista a nivell d'impostos especials. S'incrementa la recaptació prevista de l'impost sobre les emissions de CO2 fins a situar-se en 9,5 milions d'euros. Pel que fa a la taxa de consum i els impostos especials, se situen al voltant de 150 milions d'euros, imports molt similars als d'aquest any 2022. A nivell de taxes, volem destacar la previsió de recaptació d'altres ingressos que sumen 20,6 milions versus els 4,5 del 2022. El gros de les previsions es justifiquen per les estimacions de recaptació en termes de sancions degut als canvis procedimentals a la justícia que agilitzarà els processos i que

contempla la llei Òmnibus de Justícia, que ja està disponible per ser votada i que esperem aprovarem d'aquí a dues setmanes. Ja per últim, s'estima una recaptació en concepte d'ingressos patrimonials de 23,8 milions d'euros, 21 milions d'euros dels quals provenen dels dividends d'Andorra Telecom. Enguany FEDA, ja ho hem dit, no procedirà a repartir cap benefici, benefici monetari, perquè sí que en reparteix realment de benefici a la nostra ciutadania. I no serà monetari perquè dedica tots els seus esforços a reduir el màxim possible els costos derivats de la crisi energètica mundial i no haver-los de repercutir a la ciutadania.

Passant ara a les despeses i sense prendre en consideració la variació d'actius i passius financers, aquests es situen en 471 milions d'euros. La despesa de personal s'incrementa en un 8 %, entre d'altres, per l'estimació d'un important IPC. En aquest punt, les previsions apunten a un possible IPC superior al pressupostat. Recordem que el pressupost s'elabora a finals de juliol. Però també és cert que aquest pressupost es dota de les eines necessàries de flexibilització per poder assumir la diferència en cas que s'hi hagués. De fet, tenim l'exemple de l'any passat, en què es va fer el pressupost sobre la base d'un IPC de l'1,4 % i finalment va ser del 3,3 %. I recordo, com ja he dit, que això no va significar més dèficit, ans el contrari, el rigor de govern ha portat a fer un superàvit de més de 15 milions d'euros.

A més, el pressupost d'enguany també incorpora l'actualització de les retribucions segons les taules salarials que vam modificar amb la Llei de la Funció Pública, aprovada justament el juliol passat. A nivell de noves contractacions, cal posar en relleu les 25 persones destinades a la justícia per agilitzar i millorar el seu funcionament. També es preveuen contractacions molt destacades en l'àmbit d'Afers Socials, Interior, Educació i Salut pilars de la política del nostre govern.

A nivell d'inversions, el Govern es pressuposta en 44,4 milions d'euros, quasi un 20 % per sobre del que s'ha fet el 2022, aspecte que volem destacar molt positivament i que demostra també que el rigor en la gestió financera dels darrers anys permet ara tornar a injectar inversió en millores per al nostre país. Per exemple, s'ha previst 2,7 milions per començar a construir la molt demandada desviació de la Massana, un milió d'euros per a l'ampliació de la Universitat d'Andorra o un milió més per reformar les plantes superiors del CREI perquè siguin destinades a habitatges tutelats, tal com es desprèn de l'execució del Pla Integral de Salut Mental i Addiccions.

A nivell sanitari, volem destacar l'increment previst al Ministeri de Salut de 8 milions d'euros perquè la història recent ens ha demostrat la importància de comptar amb uns excel·lents recursos i equipaments sanitaris. I en aquest apartat, i tot i no estar reflectit al pressupost, doncs encara no és una realitat, des del Grup Parlamentari Demòcrata volem posar en valor la molt necessària reforma de la llei de la CASS, que de ben segur serà una realitat el 2023 per traçar la ruta que permeti garantir la sostenibilitat de les pensions dels ciutadans d'Andorra.

D'altra banda, també volem subratllar l'aposta important i decidida que fa el Govern en matèria de transformació digital i simplificació dels tràmits, 13 milions d'euros en total, amb uns nivells d'inversió que se situen al voltant de l'11 % del conjunt de les inversions previstes per l'Administració. Aquest és un pressupost que aposta per la inversió relacionada amb el progrés, però també aposta, i molt, en inversió per atendre les problemàtiques de la

ciutadania, per exemple, amb accions decidides per combatre la manca d'oferta d'habitatge, com els 6,6 milions que es destinen a habitatges a preu assequible a Borda Nova, els 5 milions per l'adquisició d'habitatges per destinar-los també a preu assequible, així com els quasi 2 milions en ajuts a l'habitatge de lloguer. És per a tot, el pressupost que més decidivament inverteix en habitatge, en augmentar l'oferta del mercat i en donar suport a aquelles famílies que tenen dificultats per accedir-hi.

Un altre exemple que aquest pressupost té un clar enfocament en les persones i la gestió per atendre de la millor manera possible les seves necessitats és la gratuïtat del transport públic, amb una inversió estimada d'uns 5 milions d'euros. Mesura valenta i exemplar i que també referma el nostre compromís com a país amb la sostenibilitat mediambiental. Aquest compromís també queda palès en la partida de 2 milions d'euros que es destinen al Pla Renova, que tant èxit està tenint i que està actuant com a motor per aconseguir més estalvi, més producció energètica i fent que Andorra esdevingui més independent, més sobirana i més compromesa amb la lluita contra el canvi climàtic. A la vegada, el pressupost no vol deixar de costat els sectors més tradicionals del nostre país i per això es continuarà estant al costat de les explotacions agràries, augmentant en aproximadament un milió d'euros la partida d'ajuts.

I com sempre hem fet, es continuarà apostant pel turisme, una de les principals fonts d'ingressos del nostre país, tot millorant les vies d'accés. Enguany es doten 3 milions d'euros per la concessió de l'heliport nacional d'Andorra i i també cal destacar l'increment de vora mig milió d'euros de la partida per subvencionar l'augment de línies de vols entre La Seu d'Urgell i Madrid, així com la previsió d'un nou vol amb Palma de Mallorca.

Abans de finalitzar, i a mode de conclusió, per segon any consecutiu, el pressupost es vincula amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, coneguts com a ODS, i als quals Andorra ja ha garantit un compromís responsable. El resultat és que quasi el 30 % del pressupost es destina a salut i benestar, el 23 % a ciutats i comunitats sostenibles, el 16 % a educació i qualitat, el 12 % a pau, Justícia i institucions socials. O el 10 a treball decent i creixement econòmic.

Senyores, conselleres i consellers, al principi de la meva intervenció feia referència als principals reptes que hauran d'ajudar a mitigar o resoldre aquest pressupost. Per una banda, l'augment del preu de vida, fruit principalment de les conseqüències de la guerra d'Ucraïna i, per l'altra, l'accés a l'habitatge. El pes de les polítiques socials del pressupost és de més d'un 50 % i directament en accions per a l'accés a l'habitatge són més de 17 milions d'euros. Som conscients dels problemes actuals i volem dotar el govern d'eines per articular solucions. I és aquest, justament el pressupost, l'eina més important que té un país per transformar la realitat cap a horitzons de més equitat i prosperitat. I és per tot l'exposat que el grup parlamentari demòcrata no donarà suport a les esmenes a la totalitat presentades pels grups de l'oposició.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Conseller.

Farem una pausa.

Reprenem la sessió a les 18:45.

(A les 18.23h se suspèn la sessió)

(A les 18.51h es reprèn la sessió)

Iniciem el segon torn d'intervencions pel Grup Parlamentari Socialdemòcrata. Senyor Pere López, teniu la paraula.

El Sr. Pere López:

Gràcies, senyora síndica.

Començaré aquest segon torn de intervencions, en primer lloc, parlant d'algunes de les dades que ha donat el ministre Jover i després passem a fer un recordatori de les interpel·lacions que se li feia o algunes de les interpel·lacions que s'hi feia, una mica ampliades amb motiu de la primera intervenció per tal de poder escoltar la seva rèplica al respecte.

En primer lloc, vull parlar del creixement econòmic, tan apel·lat tant per part del Govern i pels grups parlamentaris que li donen suport. I jo crec que estaria bé, senyor Jover i presidents que així ho considerin, que s'expliqués una mica més aquesta qüestió, però que s'expliqués una mica més. Tinc el darrer informe d'estadística de creixement del PIB per veure com s'està produint aquest creixement. Perquè aquest creixement s'està produint de manera molt notable en el sector de la construcció i en el sector en el que estan englobades les financeres, les immobiliàries i els sectors professionals. De fet, si comparem les dades pre pandèmia, el creixement d'aquests dos sectors, i particularment el sector de la construcció, és molt superior, molt superior al creixement que hi ha hagut en el PIB global.

Per tant, expliqui'ns, expliqui com s'està produint aquest creixement. S'està produint un creixement com tothom ho pot saber i com s'ha dit diverses vegades i com les dades demostren de manera clara i evident en base a dos sectors que han tirat molt de l'economia com és la construcció i els serveis immobiliaris. Això també té les seves conseqüències i això no afecta per res al conjunt de l'activitat econòmica del país necessàriament. Sectors en els que vostès, ara més, sembla, sembla algun dia sí, algun dia no, algun dia a mitges o algun dia no ho sabem del tot, que hi volen fer una aturada. Evidentment, el creixement hi ha sigut i de manera molt notable en aquests anys. Per tant, quan parlem de la situació econòmica del país, expliquem-ho tot una mica bé, perquè potser algú es podria portar a equivocat. Potser algú que veu que el seu negoci no acaba de funcionar o que la seva situació no és del tot bona, deu pensar, doncs aquí dec ser l'únic a qui no li van bé les coses, en aquest país en el que a tothom li van tan bé les coses. Una vegada més, a alguns, evidentment, els estan anant les coses molt i molt bé, però no és ni de bon tros el general del conjunt de l'economia del país.

Segona qüestió. Segona dada. Que és la dada de l'índex de preus al consum. Vostè parla, vostè ha fet un projecte de pressupost amb un 4,5 %. Els seus assessors del Fons Monetari Internacional, els que vostè tan escolta, doncs li van fer una estimació del 5,3 %. Però també

estaria bé que avui ens expliqui la realitat de les coses, l'estat de les coses és que no parlo de l'índex interanual del que va en els darrers dotze mesos, sinó que només l'índex dels deu primers mesos de gener a octubre està en un 6,6 %. I per tant, amb la meua informació i mirant les evolucions amb les diferents partides que componen la cistella de la compra, després parlarem detalladament de l'índex de preus, i veient el que va passar, no acabo de saber trobar, senyor Jover, cap raó a hores d'ara perquè puguem situar nos per sota d'aquest 6,6 %. És més, hi han alguns preus que ja s'han anunciat que s'apujaran, preus que afecten, i molt a les economies domèstiques i a les economies empresarials, com és el tema dels autònoms en el tema de l'electricitat.

Per tant, crec que cal explicar les coses amb una mica més de prudència i amb un discurs més ampli i explicar les coses una mica més com són. Perquè aquest discurs triomfalista que vostès intenten imposar o han intentat imposar i autocomplaent en les seves intervencions, ens sembla que no és el que volen escoltar la majoria de ciutadans i la majoria d'empresaris també, i la majoria d'autònoms en aquest país, que voldrien uns discursos més prudents, més realistes i més adaptats al que realment està passant avui en dia al nostre país.

I després, senyor Jover, ja que avui estem debatent les esmenes a la totalitat. Temps hi haurà de debatre del projecte de llei de pressupost un cop el tràmit parlamentari s'acabi. Diria que és bo centrar el debat en allò que els dos grups parlamentaris que, exercint la nostra potestat reglamentària, hem presentat una esmena a la totalitat on hem fonamentat aquesta esmena a la totalitat i debatre sobre aquells motius que a nosaltres ens semblen preocupants, tant del pressupost com de la situació econòmica en general que es preveu per a l'any vinent. I per tant, li faig algunes interpel·lacions ampliades o al·lusions esperant la seva resposta a algunes de les qüestions que ja han fet part del discurs inicial i alguna de nova per poder després que vostès ens contestin.

La primera és: volem clarament que se'ns expliqui el contingut de l'article 17.1 del projecte de llei de pressupost. És a dir, com s'explica que s'hagi preferit una disposició que clarament i de manera taxativa, estableix que s'apujarà l'IPC pels membres del Govern, pels alts càrrecs, pels càrrecs de confiança, pels ambaixadors i per tots els directius d'entitats públiques a l'any vinent. Perquè pel que s'està, almenys, debatent avui dia a tràmit parlamentari, aquesta no serà, ni de bon tros, la situació de la gran majoria d'assalariats del nostre el nostre país. En l'actual text que hi ha a tràmit parlamentari, senyor Espot, ja que em contesta, parla d'un índex de revaloració de salaris que no serà l'IPC, que pel que hem pogut debatre amb els conselleres i consellers que han participat dels treballs en comissió, se sap que serà inferior a l'IPC i que a més, no afectarà a tots els salaris. Per tant, mentre que per a alguns assalariats es planteja que es pujarà menys de l'IPC o bastant menys de l'IPC, i per una altra part dels assalariats, també molt important, ni tan sols aquest índex, volem realment que se'ns expliqui sobre aquesta previsió. I també anunciem que evidentment esmenarem en aquest punt. I també seria bo saber el parer dels grups parlamentaris de la majoria amb relació a aquesta qüestió, si coincideixen amb el que diu el projecte del Govern o estan disposats a tractar aquest tema a partir de l'esmena que nosaltres presentarem.

Després també estaria bé que ens parlin de l'actual dificultat d'allotjament per a la classe treballadora en el seu conjunt, no només per les persones residents al país amb caràcter més permanent, però també amb el que està passant amb els temporers, persones que venen a tirar endavant la nostra economia. I si vostè creu que tots, amb les previsions que hi ha i amb el que s'ha previst en aquest pressupost hi haurà, i després parlaré de les partides pressupostàries, es pot fer front a aquesta situació.

Després toca parlar una mica de FEDA. De FEDA suposo que vostè també en parlarà i del pla d'infraestructures energètiques i de tot el que ha passat a FEDA els darrers anys. Hi havia algun dels consellers que deia, s'han endut els diners. I els diners, però no se'ls ha ficat ningú a la butxaca, evidentment. Senyor Naudi, en cap cas estàvem dient que ningú s'havia ficat els diners a la butxaca. I que aquests diners havien anat al pressupost del Govern i el Govern havia fet algunes polítiques, algunes que segurament ens poden semblar bé i d'altres que segurament no ens poden semblar tan bé. Però el què és segur que no han anat, tots aquests diners que s'han agafat de FEDA, és a fer inversions en el sector energètic i en les energies renovables, que són les esmenes que nosaltres havíem plantejat. Que és, potser, el motiu de ser de FEDA o un dels motius de ser de FEDA. És a dir, sabem que estan en un sector absolutament estratègic, essencial, que fa anys que s'albira que es parla d'una possible crisi energètica amb un projecte de descarbonització a nivell mundial, amb una aposta des del vehicle cap a la transformació energètica. Són uns reptes que estaven ja a l'agenda política des de fa molts anys. Reptes que s'han accelerat amb la invasió d'Ucraïna, evidentment, però els reptes no són nous. I per tant, tots aquests reptes i tota aquesta necessitat d'inversió, de planificació i d'aposta i de creació d'un sector energètic al país fa anys que hi era. Com que a la caixa de FEDA quan hi havia algun diner, doncs el Govern se l'endua, doncs segurament FEDA, més enllà de la manca de visió política que hi ha hagut en aquest sentit, no hi ha pogut fer front i ara estem com estem. I ara estem com estem, amb una situació de dependència energètica molt important que no s'ha vist reduïda en els darrers anys. De fet, estem produint, excepte una petita part de calor, gairebé l'energia que es produïa al país fa 80 o 90 anys. I per tant, doncs, estem mals condicionants per afrontar el què ha de venir, no només el proper any, sinó també en els propers anys.

Hem parlat molt de la qüestió dels carburants, una qüestió que sembla que en algun moment es posa en contrapunt o en discussió amb la política del transport públic. Dues coses a dir referint-se a l'índex de preus al consum, és evident que la incidència directa que hagués tingut o que podria tenir encara per a l'any 2023 una política de bonificació de carburants és molt més important que la del transport públic. Vostès han apostat per aquesta política de transport públic, però tampoc em sembla que sigui objecte de treure orgull de com s'està gestionant aquesta aposta política. Finalment, l'Estat està invertint molts diners en aquesta política de transport públic, una política legítima que es pugui tirar endavant, però els resultats estan sent molt dolents. Els resultats estan sent molt dolents. Els usuaris estan molt descontents. I per tant, benvinguda la gratuïtat si vostès ho consideren, però el que més estan demanant avui en dia els ciutadans no és que sigui gratuït, segurament que sigui assequible a les economies, però sobretot que sigui eficient, perquè si no és eficient, doncs continuem amb els problemes de trànsit. No hi ha aquesta contribució a l'impacte mediambiental d'un servei de transports que és molt ineficient i que provoca moltes queixes.

Després també varis de vostès i sobretot vostè, senyor Jover, ha parlat de que l'any passat ja es van revaloritzar tota una sèrie de partides que es van incrementar al llarg de l'any amb un 3,3 %. Jo crec que és un tema de concepte, però és important matisar. És a dir, el que es va fer amb totes aquestes partides és recuperar l'índex de preus de l'any anterior. És a dir, es va fer un increment salarial, es van fer un increment de pensions, de les pensions més baixes, amb un 3,3 %, que era l'índex de preus anteriors, i per tant, això no és, al meu entendre, revaloritzar, sinó això justament corregir el dèficit que ja hi havia en matèria de pèrdua de poder adquisitiu, ja sigui de les pensions, de les prestacions socials o d'altres partides pressupostàries. Després ens ha donat una xifra que ens ha sorprès molt, que és que hi ha més de 100 milions el pressupost per recuperar el poder adquisitiu de les famílies. Jo crec que és una xifra molt cridanera. Jo penso que és molt important perquè crec que vostè ha sumat aquí moltes coses. Que ens expliqui clarament aquest desglossament sobre aquesta afirmació que vostè ha fet.

Sí que ens ha quedat més clares les partides destinades a l'habitatge perquè ha dit que s'han incrementat en 12 milions. Si ara són aproximadament uns 17 milions, bé, això és el que hem escoltat, hem anotat i com a mínim hem comentat mentre estàvem seguint atentament la seva intervenció, ràpidament feta la suma i la resta, en aquest cas la resta, doncs veiem que les partides que hi havia en anys anteriors havien de ser de 3, 4, 5 milions d'euros en relació a les polítiques d'habitatge. I evidentment, destinant aquest volum de partides és absolutament impossible resoldre un tema tan important com l'habitatge, destinant minses partides pressupostàries com s'ha fet tots aquests anys i votant en contra a les esmenes fetes pel nostre grup, com per exemple l'any passat per incrementar aquestes partides.

I finalment, vull acabar parlant una miqueta en relació, doncs, a l'índex de preus al consum. Aquesta afirmació que ha fet el senyor Naudi, que m'ha sorprès molt i que em preocupa, perquè quan parlo de la política macroeconòmica del govern crec que també el què s'està estenent també és als grups parlamentaris que donen suport, de que pujar salaris és inflacionista. No sé si ho comparteix, senyor Jover. Suposo que els presidents de grup parlamentari, doncs, tenen reunions amb vostè sobre aquests temes, però és preocupant que un dels grups que influencien la política de Govern, doncs, tingui aquest discurs davant d'un escenari en el que estem ara i que situï en el mateix nivell l'increment dels salaris amb l'increment dels lloguers. Tan inflacionista és pujar els lloguers, com pujar els salaris. Pujar els salaris, senyor Naudi, i el conjunt dels que conformen la majoria, és absolutament necessari. I fer-ho per sobre dels lloguers és imprescindible per poder pujar el poder adquisitiu. I a més, pujar els salaris és molt important per al conjunt de l'economia, també. Mentre els ciutadans estan ofegats per pagar bàsicament les seves despeses i el lloguer, doncs això també perjudica de manera important el conjunt de l'economia al voltant.

I després, doncs deixi'm senyor Costa, que li expliqui una mica com funciona l'índex de preus al consum. I deixi'm que li digui que s'ha demostrat molt, que vostè no és economista i que no sap com funciona això. I fins i tot li diré.

La Sra. síndica general:

Si us plau, no facin comentaris en veu alta.

El Sr. Pere López:

Fins i tot li puc dir una cosa. Explicar-li clarament una cosa que vostè pot fer la setmana que ve per contenir la inflació en aquest país. De manera clara i concreta, no a través, no directament vostè a través de persona interposada, però que vostè pot fer clarament per contenir la inflació en aquest país. La inflació és la diferència del preu que es paga d'una sèrie de productes d'un any respecte d'un altre. No cal anar a buscar la senyora Lagarde per anar a fer aquests plantejaments polítics. Per tant, quan es pugen tots els lloguers del país per a l'any vinent, quan es comparin els preus que es paguen al gener, que es pagaran el gener d'aquest any vinent respecte el gener del 22, això generarà inflació. I en generarà molta, perquè la partida dels lloguers és una partida important dins de la cistella. Segurament podríem parlar que està fins i tot infravalorada i per tant, és molt important. Per tant, si el seu grup parlamentari, a través de la persona per vostè representada amb la llei que s'està debatent en l'increment dels lloguers i dels salaris, vota l'esmena que hem presentat per part del Grup Parlamentari Socialdemòcrata en el sentit que no s'augmentin el mateix, sinó que en el cas d'un increment de salaris de quatre punts hi hagi un increment de lloguers d'un punt. I això vostè ho pot fer la setmana vinent. Vostè estarà contenint la inflació. No calen polítiques macroeconòmiques que no podem fer. L'increment de preus genera inflació. Incrementar els salaris per a l'any que ve, que és el que vostè comparteix, genera inflació. Incrementar els lloguers, perdó, per l'any que ve, genera inflació.

De la mateixa manera que la genera incrementar els preus de l'energia. I de la mateixa manera que altres països, doncs, han reduït l'IGI de l'energia, l'IVA en el seu cas, han reduït la càrrega impositiva amb els preus dels carburants, entre altres moltes altres mesures. I ho han fet per moltes qüestions, algunes vinculades al poder adquisitiu de les famílies. Però ho han fet, i si vostè llegeix premsa econòmica, ho trobarà de manera molt important, per reduir la inflació al seu país.

I acabo, doncs, amb una frase que ha dit el senyor Enseñat. Diria que ha dit que la realitat és tossuda, que per moltes voltes que s'hi vulgui donar, doncs al final la realitat és el que és. Doncs miri, és així, és així. Mentre la meitat de la població, amb les dades que he donat en la meua intervenció, té problemes per arribar a finals de mes, vostès, incomprensiblement, volen seguir pujant els lloguers a tots aquests ciutadans.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor López.

Pel Grup Parlamentari Terceravia + Unió Laurediana + Independents és al seu torn, senyor Josep Pintat.

El Sr. Josep Pintat:

Gràcies senyora síndica.

Ho intentaré fer de forma concisa. A nosaltres ens sorprèn, ens sorprèn què voten, què fan. A finals del 2021 vam votar un pressupost en dèficit. Han aprovat crèdits extraordinaris. Han

aprovat suplement de crèdit. Tots eren deficitaris i conduïen a dèficits acompanyats de plans d'equilibri financer. El dèficit és també un indicador d'una política, diguem-ne, fiscal. Pot ser una política volguda més expansiva. I un superàvit pot ser una política més de contenció. Per tant, són de signe oposat. Són de signe oposat. L'una permet més reduir deute i l'altre es fa per altres motius. I els dèficits també serveixen, i recordar que en aquesta cambra també vam recolzar-ho, en el cas del Covid, per fer front a situacions extraordinàries i vam recolzar un crèdit extraordinari que es va produir en el seu moment. Per tant, com a reflexió, són dos voluntats diferents. I aquests dos saldos que surten al final són fruit de les execucions i de les conjuntures. Però sempre es fan a l'entorn d'unes previsions. Per tant, dir que s'ha votat diferents dèficits i que ara surten superàvits. Bé, doncs miri. En tot cas, torno a insistir, és de manca de rigor. I he intentat fer un plantejament d'inici de com es podria fer d'una altra manera.

Un altre tema que sembla que xoca és quan es parla de les reserves internacionals. Nosaltres ja les compartim les reserves internacionals. I sí estan dins l'endeutament. No sé què es vol dir que si no hi hagués les reserves internacionals, el tant tan per cent d'endeutament seria tan menys. Hi són o no hi són. Hi són. Doncs l'endeutament és el quin és. I per això un no s'ha de quedar dolgut. I en aquest tema sap, senyor ministre, que hem col·laborat amb el que hem pogut i per tant no hi ha més problema. I ens preocupa de l'endeutament, no el tant per cent, si no la magnitud i l'import del mateix i la seva tendència. I la seva tendència. I parlem de dades. Al tancament del desembre de 2009, miri si el vaig a buscar lluny, 621 milions de deute. A 31 de desembre de 2021, 1.302 milions d'euros de deute, un 109 % més. A tancament de desembre 2009, un 17 % de pressió fiscal, quasi bé un 18. A 2021, un 25,5, un 42 % més de pressió fiscal.

A nivell del producte interior brut, en aquest període, el nominal creix un 6,45. I el real disminueix un 2,52. Per tant, en aquest període a l'economia li ha costat molt tirar. Hi ha hagut una pèrdua de poder adquisitiu, per economia, per pressió fiscal. El deute està diversificat. Ja ho compartim. Que no afectarà als tipus de, operacions de tipus d'interès, la part que està situada en bons, no. La part que no està situada, sí. Li pot afectar. Bé, si està tot situat, no. Però si hi ha una part que no està situada, sí. És el què estic dient i estic precisant. Per tant, sí que hi ha una afectació i a més en el pressupost també es preveu. Hi ha una aparició després que pot ser per comissió, crec que va dir, bé és igual. Ja es preveu. En tot cas, això és així. Que hi hagin dèficits o superàvits, sí, serà important perquè els superàvits disminuiran l'endeutament. I per tant, es preservarà també la prima de risc, un factor important, perquè estem al mercat internacional i la credibilitat del Govern vindrà amb la seva capacitat de retornar aquest deute internacional. I no és perquè venci d'aquí set anys, no. Però que a curt crec que són 1.635 milions d'euros. Doncs pot estar molt allargat, però és un paquet. Per tant, sí, sí ens preocupa. I sí ens preocupa quan saltem alegrement de dèficit a superàvits. Perquè aquests saldos s'originen per polítiques o per voluntats. I evidentment, no tots els pressupostos sempre s'ajusten i quadren. Sempre han dit les variacions. Del blanc al negre. Home, costa d'entendre. I aquesta funció l'he anat dient quasi al final de cada exercici. Pressupost amb dèficit i després faig superàvit.

Al final el deute del 600 als 1300. I en el marc pressupostari a 1.215 previst per al 2023. Això és el que hi ha i per tant, aquest volum ens preocupa més que el tant per cent. Ens preocupa la conjuntura internacional. Ens preocupa la prima de risc. Ens preocupa el seu

retorn. I ens preocupa la política que hi ha per fer hi front. La veritat, sí, sí ens preocupa. I per això hem intentat plantejar el què entendríem que hauria ser la proposta de finances: una consolidació fiscal, unes dades de qualitat per prendre decisions, un marc tributari fiscal clar. I crec que aporta això un altre rigor. I ja sé que ha sigut una legislatura molt complicada, per la pandèmia, no per ningú de vostès. Que quedi clar.

I parlant del deute, vostès saben que els criteris europeus fixen uns límits d'endeutament. No crec que a nosaltres ens convindria perquè tampoc tenim un suport tan clar o tan explícit del Banc Central Europeu i això ens deixaria en una situació de vulnerabilitat i la prima de risc per les bromes. Per tant, doncs sí que ens preocupa tota aquesta trajectòria i ens preocupa que no hi hagi un pla d'amortització.

Després han parlat de FEDA. Escolti, deixin-la treballar a FEDA. Deixin-la treballar. Del 2013 fins al 2021, el seu pla d'inversions eren 212 milions d'euros. Del 2013 fins el 2021 en porta liquidats 68. Un 32 % de les inversions previstes. Falta molta inversió del què s'havia previst, en tots els seus plans. Però molta. Amb el tema de la transició energètica, ja hi estic d'acord. Però miri, i això surt en els números de FEDA, a l'any 2008-2009, és quan arriba la demanda a Andorra als seus nivells màxims, a prop dels 600 GW. És a dir, llavors baixa, però la dependència continua essent 80-20. Per més transició energètica, les inversions no es liquiden. Per tant, FEDA ha fet una gran feina. Pot fer una gran feina. Deixin-la treballar. Té una situació complexa. Sí que té una funció protectora, però realment deixin-la de dur a terme les seves inversions. És cabdal que en els pressuposts de FEDA, any darrere any, hi ha la famosa línia que ha de connectar Andorra amb Espanya i que no arriba i que necessita una estació transformadora a la vora del Vidal, que en la legislatura anterior s'hi volia fer l'heliport. No s'ha fet. Que després hi ha hagut problemes. No s'ha fet. I com manifestava el senyor cap de Govern, que tingui una reunió amb el president espanyol, amb Espanya perdó, per millorar. Perquè, encara que es vulgui subministrar tota la llum del cantó espanyol, només en podríem assumir un 15 % (inaudible). Aquestes són les mancances. I això es tradueix ara. I forma part d'aquest crèdit que es fa de FEDA. Escoltin a baix 133 euros la llum, al nord, 1.000. I això provoca un dèficit.

I la qualitat de les dades és important perquè referent, referent a l'estudi de costos d'oportunitat que teníem, referent a aquests estudis els últims que tenim són del 2018, que els vam rebre el 2020. Tard. Quan ho vam parlar amb el ministre, això havia canviat. Però aquesta era la informació que teníem. I donava una situació diferent al 80 %. 50 % es compra a EDF i 50 % a ENDESA. L'una, segons aquella informació, feta per intervenció. El 50 % per part de França era a preu tancat i a revisar segons l'índex del mercat elèctric. I la part espanyola era la quantitat tancada a preu obert. Això se'ns diu al 2019 canvia. Bé canvia. Però és que a FEDA hi ha més coses, també. Tota la política de tarifes. Per tant, crec que aquí hi ha un repte important. I aquesta dependència i aquesta sobirania o independència, que és vol energètica, clar que hem de treballar, perquè estem condicionats. Estem condicionats per l'energia. Estem condicionats per les importacions. Estem condicionats per ser un país que estem on estem. I orgullosos d'estar així. I que ens va molt bé i per tant necessitem millorar, millorar i per això necessitem les coses sanejades.

Per això és important i he estat dient i he fet un plantejament d'inici que sigui per donar una rigorositat diferent i per això no hem fet aquestes esmenes a la totalitat només per fer tràmit

parlamentari, sinó per aportar una altra forma de fer-ho. És més, i creiem que és important. Però bé, això en tot cas es parlarà més endavant. En tot cas, aquesta és l'última esmena a la totalitat.

Moltes gràcies senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor Pintat.

Pel Govern, senyor Jover.

El Sr. Èric Jover:

Gràcies, senyora síndica.

Aniré responent ara sí a les intervencions dels diferents grups. Deixi'm començar per un breu esment a diferents comentaris que s'han fet des dels grups a la majoria. Primer, agrair el seu sentit de vot, de no donar suport a aquestes esmenes a la totalitat perquè el projecte de pressupost pugui continuar el seu tràmit parlamentari i puguem entrar a la feina de detall, o podeu entrar a la feina de detall, de veure quines modificacions, quines matisacions introduïu en el text.

Pel senyor Carles Naudi, i després també s'hi ha fet referència el senyor Carles Enseñat, parlaven de les agències de ràting, crec que és important. Quan nosaltres diem que les polítiques que portem al pressupost són sostenibles des d'un punt de vista financer. Quan nosaltres diem que el nivell d'endeutament és sostenible. Quan nosaltres considerem que fer les emissions de deute, doncs a l'internacional és una aposta molt positiva per a Andorra. Doncs les agències de ràting el que fan és aproven positivament la política del govern i de fet, el que fan és ens milloren el ràting. I tornar a veure la lletra A en el ràting d'Andorra després de molts anys, doncs, francament, és la mostra de la política ben feta. I no del Govern actual, tan sols nosaltres el que hem estat és també continuistes del que s'havia portat fent des del 2011. Així doncs, i amb línia una miqueta que comentava el senyor Pintat, les agències de ràting consideren els nostres números fiables. Consideren que nosaltres tenim capacitat de retorn de l'endeutament, tenim capacitat de retorn de les emissions que fem i per això les seves valoracions, en comptes de tendir a la baixa, doncs tendeixen a l'alça. I, a més a més, a un ritme més accelerat del que era previsible inicialment. Per exemple, teníem en el cas de Fitch un triple B+ amb perspectiva positiva i ens van dir que fins al cap de vint i quatre mesos no preveien, doncs, que aquesta perspectiva positiva es podria materialitzar. Amb menys d'un any vista, totes les polítiques que hem desenvolupat des del Govern, vist com ha reaccionat l'economia andorrana, no tot és gràcies a les polítiques de govern, doncs s'ha plasmat amb un increment del ràting del país. Així doncs, un element molt positiu.

El senyor Carles Naudi ha fet referència a l'increment d'inversió cap a Andorra Turisme. Jo crec que és una inversió, que és, que és necessari, doncs, fer-hi esment. Pugem a més de tres milions d'euros la transferència que fem a Andorra Turisme. I això respon a una línia estratègica que ens vam marcar, que la introducció de la taxa allotjament turístic s'havia de

revertir amb més polítiques turístiques, amb més suport al sector del turisme a Andorra per poder-lo fer créixer amb qualitat, per poder-lo fer més resilient. I crec doncs, que era necessari que el pressupost del 2023, traduís aquesta voluntat política que, per exemple, el ministre Torres havia esmentat de manera repetitiva.

El senyor Ferran Costa ha comentat una miqueta i ha reprès el debat que vam fer pels pressupostos el 2021 i ha parlat, doncs, que el senyor Pere López va esmentar diverses vegades la poca credibilitat de les dades que presentàvem des de Govern. De fet, li diré que és una tònica. I jo li agraeixo al senyor Pere López que potser és el primer cop, no, de fet, és el primer cop que presento un pressupost on no es posa en dubte, clarament, les perspectives de creixement del producte interior brut que nosaltres esmentem o les previsions d'ingressos, quan sempre havia dit que no eren creïbles. És a dir, si parlem fins i tot del primer pressupost que vaig fer el 2020 que parlàvem de les dades de tancament del 2019, ja les va considerar completament errònies i que eren inassolibles. I finalment, doncs és veritat, ens havíem equivocat, les dades finals van ser millors de les que us havíem presentat a la cambra.

Hi ha un element que jo crec que és important i és tot el debat. I aquí, també faig esment a alguns dels comentaris fets pel senyor Pere López al voltant de la inflació i què es pot fer, doncs, per lluitar contra aquesta inflació. I el senyor Ferran Costa deia que una palanca clara per lluitar contra la inflació són les polítiques monetàries associades amb un banc central, com per exemple, els increments dels tipus d'interès. És la mesura de llibre, diria. I el senyor Pere López segur que hi estarà d'acord. I els diferents bancs centrals, la majoria dels bancs centrals del món el que han fet és, per parar la inflació, doncs estan incrementant de manera molt significativa els tipus d'interès.

Fa relativament poques setmanes vaig estar participant a les reunions del Fons Monetari Internacional i un dels temes que es va desenvolupar era com lluitar contra la inflació. I un dels perills que diferents especialistes ens van comentar a tots els països és: s'ha de vigilar molt de no fer polítiques contradictòries entre les polítiques que es fan dels bancs centrals d'increment del tipus d'interès, amb polítiques que es fan des dels governs de descomptes generalitzats, que en cap cas no afavoreixen la disminució de la inflació perquè fan un efecte contrari. Així doncs, les recomanacions que es fan des d'entesos molt més en economia que no pas el senyor Ferran Costa o jo mateix, doncs són que sobretot no s'han de desenvolupar polítiques de descomptes generalitzats. Polítiques poc focalitzades, de suport. Perquè aquestes polítiques de suport tindrien, doncs, un efecte completament contrari i anirien completament en contra del que s'està intentant des dels bancs centrals amb la mesura, o amb els increments de tipus d'interès. És a dir, que el que provocarien és que els bancs centrals encara necessitarien incrementar més els tipus d'interès amb l'impacte negatiu que tindria sobre les famílies.

De fet, i crec que en aquest sentit puc respondre a un dels comentaris del senyor Pere López i centrar-me una miqueta amb els hidrocarburs. És important veure com responem a la temàtica de l'energia. S'ha criticat molt aquest govern per no fer una mesura generalitzada de suport, de descompte generalitzat dels hidrocarburs. Miri, per començar, sí que s'han fet polítiques, que vostè nega que fem polítiques. Ja hi havia un descompte o una devolució parcial de l'impost especial, que s'ha vist incrementada de manera notable. S'ha vist

incrementat per alguns sectors en particular. Quins? Doncs aquells sectors que nosaltres pensem o que són grans consumidors d'hidrocarburs o aquells que poden tenir un impacte indirecte sobre el creixement de preus d'altres productes. És a dir, aquells més vinculats a la logística dels productes que importem. Perquè no ens hem d'enganyar, molt de la inflació que nosaltres tenim prové de la inflació importada de la producció dels mateixos béns.

Així doncs, nosaltres el que vam fer és aquells camions o aquells vehicles de més de 7,5 tones, tant transport de persones com transport de mercaderies, vam arribar a incrementar fins a un 20 % els ajuts que tenien pels hidrocarburs. I vam introduir tota una sèrie d'altres categories de vehicles amb els que m'agradaria destacar els vehicles entre 3,5 i 7,5 tones, que no estaven bonificats abans i això permet matisar aquest element. Però a més a més, pensí i vostè ho compara amb el que estan fent els altres països, que els propis països veïns estan tornant o estan fent passes enrere. I no cal que anem a buscar massa lluny. Ahir mateix, ahir mateix, a França, es va disminuir la subvenció als hidrocarburs de 30 cèntims a 10 cèntims, 20 cèntims menys de subvenció. Quin va ser el comentari que va fer el govern associat amb aquest ajut? Doncs que l'ajut que estaven donant no es podia aguantar perquè de fet representava impostos de cara a futur. Així doncs, aquests ajuts tan generalitzats no són útils, sinó el que ens porten és una càrrega complementària, una càrrega addicional als nostres governs, a les nostres finances públiques.

I de fet, aquesta mateixa setmana, no recordo si va ser a finals de la setmana passada, vaig rebre una carta del director per a Europa del Fons Monetari Internacional, fent justament una sèrie de recomanacions associades amb quin tipus de polítiques podem fer associades amb els productes energètics en un context d'inflació creixent. I la seva recomanació era sobretot, mesures el més temporals possibles i mesures molt acotades, específiques amb aquella gent que ho pot necessitar més, ja sigui per tipologia de sector d'activitat o ja sigui per necessitats econòmiques d'aquelles persones. Perquè evidentment el que no podem és posar encara més dificultats a algunes famílies que es poden trobar ja en una situació complicada. I senyor Pere López, és exactament el que nosaltres fem. Uns ajuts sectorials a aquells que poden estar més impactats i que, a més a més, poden tenir repercussions. I després, el que ja vam anunciar des del Govern de, aquelles famílies amb unes rendes marcades, amb unes rendes relativament baixes, un xec calefacció, degut a les consideracions que tenim meteorològiques del país i que, evidentment, la calefacció és un element essencial per garantir el benestar de les persones.

Voldria parlar de l'energia també en general, llavors passaríem a parlar una miqueta de FEDA i aquí respondria al mateix temps al senyor Pintat i al senyor Pere López. Es titlla a FEDA de la poca anticipació. Mirin el fet de que treballés amb contractes a deu anys per una part del subministrament energètic, per la compra d'una part de l'electricitat, ens ha protegit d'una part important dels costos internacionals que han tingut els productes energètics. Si no, molt malauradament, tindríem en l'actualitat dificultats molt majors i els nostres ciutadans i les nostres empreses, unes estarien perdent competitivitat i les altres encara estarien en una situació més complicada. Això és gràcies a la feina ben feta des de Forces Elèctriques d'Andorra. I senyor Pere López, no sé quina acritud té cap a FEDA, perquè és constant la crítica cap a la seva feina, però jo crec, al revés, que la bona gestió d'aquesta entitat ens ha permès, doncs, matisar les dificultats que tenim, que són completament exògenes a nosaltres en aquest context internacional tan complicat. De fet,

fins i tot amb els increments que hem acordat. Els increments que haurem patit els ciutadans i les empreses del país seran molt menors, molt menors dels que han patit els nostres veïns. Crec que aquesta feina no s'hagués pogut assolir sense una societat pública sanejada financerament i ben gestionada.

I parlant de sanejada finançament, un tema estrella que és per a vostè, doncs és associat amb la distribució de dividendes. Com vostè sap, de FEDA distribuïm el 30 % dels dividendes. Els dividendes es determinen després de que l'empresa hagi desenvolupat totes les inversions que consideri oportunes. I no hi ha hagut una decisió política de limitar les inversions per maximitzar el nivell de dividendes de la companyia. Així doncs, el que s'ha fet és, senyors de FEDA feu aquells canvis que considereu oportuns, aquelles inversions que consideri oportunes, inversions que a més a més estic d'acord amb el senyor Pintat, que són estratègiques i és important que les puguin desenvolupar i que les puguin continuar fent en els anys següents, i si el resultat de la companyia continua sent positiu, el 30 % es distribueix cap al Govern. Del 70 % restant, l'objectiu era acumular unes reserves que pugessin, doncs que no tan sols les inversions que havien de desenvolupar en el curt termini, sinó que guanyessin muscle financer per poder desenvolupar les inversions a mitjà termini. De fet, aquesta política, i li dic les xifres de memòria vostè segurament les té més presents, però les reserves a l'inici de la crisi de Forces Elèctriques d'Andorra em sembla que estan al voltant d'uns 50 milions d'euros. Un coixí molt major a la que tenen altres companyies del sector o si ho comparem amb companyies privades i que ha estat possible gràcies a la gestió prudent que s'ha fet justament d'aquest negoci.

Ara, des del govern, des de la mateixa companyia, el que s'ha decidit és que ara no tocava distribuir dividendes. Ara no tocava fer un resultat positiu. Ara no tocava mantenir el nivell de beneficis que estava fent la companyia. Ara el que tocava és al revés utilitzar aquest coixí de reserves per poder fer, doncs, polítiques de preus menors que no siguessin la llei del mercat que tenim al nostre voltant i protegir el màxim possible els ciutadans i les empreses del país. Tot i així, l'impacte de la crisi és massa gran i així doncs, el que hem decidit des de Govern és proveir una ampliació de capital de 15 milions d'euros, perquè justament l'empresa no hagués de triar entre mantenir uns preus baixos i frenar les seves inversions. I és per això que amb el pressupost 2023, doncs, tenen un volum d'inversions previstos d'uns 34 milions d'euros. Aquestes inversions, evidentment, estan orientades i em sembla que algun company de la majoria ho deia, a fer, per exemple, el parc eòlic del Maià. És a dir, energies sostenibles, és a dir, increment de la nostra sobirania, és a dir, incrementar la nostra resiliència de cara a futur.

El senyor Pere López ha dit que el vot és el govern, no es vol fer front a la inflació, no es vol fer front a l'increment de pressió. Miri, no estem parlant de pressupost. 23. Faci referència a la llei que vam desenvolupar el mes de juny. Em sembla que va ser votada el 9 de juny. Tots els reglaments que vam fer anteriors, que tenien tota una sèrie de punts, com per exemple la revalorització dels salaris.

I senyor Pere López, si recorda bé el salari mínim, el vam incrementar amb una segona tongada per sobre de manera notable de l'IPC que havíem tingut l'any anterior, justament amb l'objectiu d'anar més enllà, vist la situació que ens trobàvem de poder adquisitiu i no esperar la regularització de l'any vinent. Per cert, una mesura que vam poder fer per decret,

cosa que vostè no va fer quan tenia aquesta potestat com a ministre de Finances. És a dir, nosaltres sí, hem incrementat el salari mínim. Nosaltres sí, estem en aquesta línia de protegir al màxim els salaris més febles del país. A més a més, amb una aportació important a fer, nosaltres el salari mínim ens ajuda no tan sols a marcar aquesta retribució, sinó la majoria d'ajuts socials que tenim al país estan indexats en aquest salari mínim. És a dir, quan nosaltres decidim fer un increment del salari mínim per sobre del que ha marcat l'IPC. També estem, gràcies a tots els ajuts socials que estem desenvolupant, doncs ajudant a protegir, ajudant a mantenir el poder adquisitiu d'aquelles persones que necessiten un cop de mà per part del Ministeri d'Afers Socials.

Però també vam revaloritzar les pensions més baixes. També vam incrementar els ajuts a l'habitatge. També vam incrementar els ajuts a l'educació. També vam fer tota una sèrie de polítiques que nosaltres pensàvem que era necessari. I el pressupost 2023 el que fa és donar continuïtat a aquestes mesures.

Miri, vostè critica el transport públic gratuït. Em sembla bé. És un posicionament que pot tenir molt lliurement. Vostè diu que el transport públic gratuït és un fracàs. No sé si ha utilitzat aquesta paraula, però segurament sí, perquè a vostè li agraden les paraules fortes, encara que no objectivades. Doncs sí, hi han algunes dificultats en el servei, per això el què estem fent és desenvolupar tota una sèrie de polítiques per poder fer que aquestes dificultats no existeixin. Però d'on provenen aquestes dificultats? Doncs segons les darreres xifres que ens va traslladar el ministre d'Economia a un increment del 115 % dels usuaris. Un increment del 115 % dels usuaris, jo crec que es pot titllar d'èxit de la mesura del transport públic gratuït. I si vostè deia que la gent no esperava el transport públic gratuït, bé, és gràcies a aquesta mesura que hem incrementat 115 %. És a dir, com a mínim hem doblat els usuaris gràcies al transport públic gratuït. I contra aquestes dades, vostè poc hi pot fer. Que hem de continuar millorant el transport públic. I tant que sí. Que ens trobem amb unes dificultats que van més enllà de les partides que hi puguem destinar, sinó fins i tot, com explicava el senyor Gallardo, de recursos humans, de dificultat de vehicles. Miri, treballarem amb les companyies el que faci falta per trobar solucions conjuntes i fer que el servei vagi millorant. És complicat en un país on, a més a més, no tenim les carreteres segregades perquè les nostres valls són estretes. Però farem els esforços que siguin necessaris perquè cada dia el transport públic gratuït, el transport públic del país, sigui una miqueta millor.

Miri, li faré una referència als increments dels salaris perquè vostè s'hi ha referit dos cops. De totes maneres, si m'oblido d'alguna cosa, després segur que m'ho recordarà. Si el que preveu la llei, i vostè se n'oblida una part, és que hi ha una revalorització dels treballadors públics i de totes les persones que depenen de l'administració, ja siguin alts càrrecs, ja siguin l'administració de justícia, ja siguin els ambaixadors de l'índex de preus al consum. És veritat. Vostè el que oblida és que, a més a més, els treballadors públics, en aquesta cambra es va votar, que a més a més tindrien una revalorització del 3 %. I vostè el què diu és, una cosa curiosa, d'una banda ens diu que hem oblidat els treballadors públics. Bé, jo crec que aquestes mesures de revalorització, aquestes mesures que fem associades a l'IPC i algunes altres que els hi puc explicar, doncs segurament no responen a la realitat que vostè diu. I l'altre ens diu, està creant un greuge amb el sector privat, on aquests increments no són en la mateixa mesura o no s'està parlant que siguin de la mateixa mesura. Miri

l'administració pública el què ha de fer i el govern ho ha de fer, és mostrar amb l'exemple. Nosaltres pensem que és coherent que els increments que es desenvolupen a l'IPC, a la manca de poder adquisitiu, es vagin corregint gràcies a un increment dels salaris. I nosaltres tenim la palanca, que és per als treballadors públics, és una decisió que depèn de nosaltres, que després, a través de la llei de pressupostos, traslladem perquè el Consell General ens la ratifiqui.

Per al sector privat, nosaltres hem fet una cosa que, per cert, vosaltres no vau fer, que és obligar, obligar, al sector privat a incrementar els salaris més enllà del salari mínim. Hem fet, doncs, aquest any 3,3 % entre el salari mínim i el salari mitjà. Obligar, evidentment, en cap cas si una empresa considera que vol incrementar més els seus salaris, doncs evidentment que ho pot fer. I nosaltres encoratgem a les empreses en la mesura que l'activitat econòmica ho permeti, ho suporti, doncs d'aportar part de la riquesa que genera als seus treballadors públics, als seus treballadors, perdó. Per què? Perquè pensem que és lògic que si una empresa gestiona, genera beneficis, repercuteixi sobre tots aquells que participen a la producció de riquesa a través d'aquella empresa. Llavors, nosaltres recomanem a les empreses que puguin fer aquest trasllat de beneficis també cap als seus treballadors. Ara obliquem de manera molt intervencionista a uns certs nivells per unes certes franges.

També sabem que tots els sectors econòmics no estan responent de la mateixa manera. I vostè també ho deia això. Vostè deia: "No és que faci una lectura del producte interior brut. Miri quins són els sectors que creixen". Bé, per sort, el producte interior brut creix. És a dir, estem generant més riquesa aquí a Andorra. Això ja és un gran punt. Com que vostè aquesta xifra global no li agrada, entra en el detall a veure si hi ha alguna cosa. Miri, el sector de la construcció, que té una sèrie de dificultats, ha estat un sector que ens ha aportat moltíssima resiliència durant la pandèmia. Perquè és el sector que ha aguantat. El sector, que ha continuat creixent i ha continuat generant riquesa, aportant diners a les famílies, permetent doncs, que l'economia del país, a través del consum intern, continués treballant. Així doncs, ben contents que hem d'estar de les aportacions que ha fet el sector de la construcció durant aquesta crisi.

Hi ha una xifra que vostè no diu i que jo crec que és interessant. Com evoluciona el salari mitjà i com ha evolucionat el salari medià? Les últimes dades que tenim és que el salari mitjà incrementa un 0,8 % i el salari medià augmenta un, si no vaig errat, 3,8 %. Què vol dir això? Una cosa que s'havia criticat sempre a Andorra del salari mitjà és que nosaltres teníem uns salaris per uns poquets molt alts i la majoria de salaris que eren baixos. I que això de fet era, doncs mostrava una certa desigualtat de la població andorrana, on la riquesa s'acumulava a unes certes franges. El salari medià no és això. El salari medià ens indica realment la majoria de treballadors que els hi passa en el seu salari. Com evoluciona aquest salari medià? Doncs el que veiem és que el salari medià creix més que el salari mitjà. És a dir, que en aquests darrers mesos, en aquests darrers anys, tenim una concentració dels salaris amb un lleuger creixement, fent més uniforme aquest creixement i afavorint més a les franges més baixes. Que crec que és el que també necessitava aquest país i d'això n'estic segur que tots hi estarem d'acord.

Deixi'm parlar una miqueta. Bé, no, un comentari de treballadors públics també. Vostè ha fet referència als cossos especials i ha citat el cos d'educació. Ha citat, encara que no sigui un cos especial, a Salut! Bé, miri, jo crec que els passos que hem fet en aquest govern, aquests darrers quatre anys i els anys anteriors, per anar consolidant els cossos especials, per anar-los donant més força per anar valoritzant la seva feina. Són força, no tan, significatius. I li faré esments basats, i no em malinterpreti, amb la meva experiència personal, però segur que els diferents cossos especials podem trobar exemples exactament iguals. Cos d'educació. Miri el que hem fet és, per primer cop, legislar aquest cos que estava reconegut com un cos especial però no tenia legislació pròpia. Ho hem fet. I la ministra Vilarrubla està fent tots els desenvolupaments necessaris per continuar en aquesta línia. Al cos de policia s'ha fet el reglament, s'ha revisat el reglament d'especialitzat. Diferents altres cossos especials, li diria que, per exemple, banders també s'ha revisat el reglament d'especialitats. Al Cos de Duanes, s'ha revisat el reglament d'especialitats. S'ha donat el port d'arma al cos de Duana dignificant aquest cos i a més a més, incrementant la seguretat en el nivell de les seves intervencions.

Déu n'hi do el que hem fet. I Salut, que no és un cos especial, però que vostè hi ha fet una referència específica. Vostè fa el símbol dels diners o amb les mans, el reglament d'especialitats estan associats a unes remuneracions per a les tasques desenvolupades, és a dir, que hi ha unes primes associades a la seva feina. Em pensava que ho sabia. Doncs a part dels reglaments d'especialitats i si anem no als cossos especials, sinó la Salut. Fa relativament poc temps es va tancar un conveni col·lectiu amb el SAAS. Aquest conveni col·lectiu preveu la carrera, el creixement d'aquestes persones, d'aquests professionals tan necessaris per a la nostra societat. Així doncs, també un cos tan important, un grup de professionals que ens han ajudat tant durant la pandèmia, a través d'aquest mecanisme al conveni col·lectiu, els ajudem a dignificar-se.

I després la ministra Marín, doncs, està posant fil a l'agulla amb la carrera professional general. Però quan dic general no és tan sols l'administració general, és a dir, que ens haurà de servir com a guia per a l'administració general i pels cossos especials. I de fet, fa una setmana crec, que vam tenir una reunió amb representants dels cossos especials on se'ls va transmetre aquest missatge de treball, del que s'està fent i de com s'està orientant. Ja hi havia hagut reunions prèvies i n'hi hauran més en el futur. És a dir, que nosaltres, si tenim la voluntat de dignificar els cossos especials, de dignificar els professionals que treballen per l'administració. Vostè ha dit que estan amb sous congelats. No és veritat. Si vostè m'acusa d'incrementar-los l'IPC no serà que tenen els sous congelats. Però, a més a més, quan els apliquem triennis, quan els hi apliquem tota una sèrie d'altres coses ja estem treballant la carrera professional.

I deixi'm acabar aquesta intervenció per fer referència a les reserves internacionals i l'evolució del deute. Miri, jo crec que les reserves internacionals ens donen més resiliència a tots plegats. I si en faig esment quan fem el còmput de l'endeutament és perquè ha estat una decisió voluntària del Govern sense cap mena l'obligació de constituir-los. I nosaltres hem decidit de destinar aquests diners, no a fer més maca la foto i que la poguéssim vendre més fàcilment aquí al Consell General, mostrant un nivell d'endeutament inferior, sinó que hem preferit mantenir un cert nivell d'endeutament i constituir aquestes reserves internacionals per dotar nos de més resiliència. És per això que vaig fent aquest comentari.

I sé, senyor Pintat, que a més a més vostè ha donat suport a les diferents fases quan hem estat treballant aquests elements de reserves internacionals. És a dir, que sé perfectament que vostè entén la utilitat o el coixí d'estabilitat financera que ens pot dotar aquest mecanisme.

A més a més, el senyor Enseñat ha fet referència també al compte de compensació que aquesta cambra, impulsat pels grups de la majoria, doncs veu dotar de més força, multiplicant per cinc les aportacions que s'hi fan, arribant a ser de quatre milions d'euros al 2023. És suficient quatre milions d'euros? No. Però quan el vam haver d'utilitzar el 2020 tan sols hi havien dos milions d'euros. Així doncs, ja hem multiplicat per dos la força d'aquest compte de compensació que ens ajudarà, doncs, quan tinguem una altra necessitat.

I pel que fa a l'endeutament? Doncs miri, senyor Pintat, hem baixat per sota el 40 %, però no és un efecte associat a l'evolució del producte interior brut, és a dir, el seu creixement, sinó que el 2022 tancarem amb 112 milions d'euros menys d'endeutament que el tancament del 2021. Així doncs, hem tingut una disminució relativa i absoluta del nivell d'endeutament i això crec que ens dona credibilitat com a país també. Durant la Covid hem augmentat el nostre endeutament de manera important. Si comparem el 2019 al 2022, la nostra part sobre el producte interior brut associat a l'endeutament ha incrementat 5,7 %. És molt o és poc? Bé, és massa. En el meu sentir és, realment, és un esforç considerable haver d'endeutar-se tant. Però Espanya es va endeutar un 17 % durant el mateix període i França un 14 %. Així doncs, el nostre impacte de les nostres mesures ha estat més moderat a nivell de l'endeutament que no pas el que han fet els països veïns. I crec que el resultat que hem tingut de gestió de la pandèmia, doncs, i així ho podem veure amb les dades de creixement de PIB i la recuperació ràpida que hem tingut, segurament és similar, o potser m'aventuraria a dir, en algunes coses millor que els països veïns.

El Senyor. Amb totes aquestes xifres, el senyor Pere López ens acusa de triomfalistes. No som triomfalistes. Andorra està vivint una situació molt complicada. Tenim una tensió del poder adquisitiu important al país. Tenim una problemàtica de l'habitatge que, tot i les palanques que anem activant amb els recursos públics que hi estem posant, doncs tot i així, costa, doncs, arribar a trobar-hi una solució. Però no ens enganyem, els resultats econòmics, els resultats financers, són positius. Això és una veritat objectiva.

Dit de passada, vostè es queixa del volum d'inversió que tenim en habitatge. Li faré un comentari. Gràcies a mesures legals que hem establert, que no han tingut cost per a l'administració, hem aconseguit, doncs, posar al mercat més de 600 habitatges. Aquestes mesures, si les haguéssim hagut de finançar des del Govern, i poso un preu raonable per habitatge, més aviat baix, per no semblar que exagero les xifres, haguéssim necessitat més de 150 milions per desenvolupar això. Unes mesures legals que vostè i el seu grup van votar en contra. Vostès tan sols pensen que la palanca és pressupostària. Tenen raó. La palanca pressupostària és molt important. Tenen completament raó. Però hi ha altres palanques. Que vostès van negar i que eren més importants que no pas les palanques pressupostàries.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor ministre.

Senyora Montaner, si desitja intervenir al seu torn. Grup parlamentari Ciutadans Compromesos desitja intervenir? Senyor Carles Naudi, teniu la paraula.

El Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit:

Gràcies, senyora síndica.

Els he de reconèixer que tenen una habilitat brutal. Ja ho han fet moltes vegades, eh. Quan no volen entrar al fons de la qüestió, vinga, traiem una altra cosa, ens la traiem de la màniga, de la *chistera*, d'on sigui i canviem de tema. Avui havíem de parlar de pressupost, però el senyor López vol parlar d'inflació. I del pressupost, que no en parlarem? No. Desvien el debat. L'última campanya, també fiquen dos o tres temes que els interessin a ells, doble nacionalitat, vot dels residents. Ara es parla d'això i tots els mitjans diuen: "Ostres, aquest tema és interessant" i se'n van a parlar de lo que vostès diuen i desvien el tema, com avui. Avui havíem de parlar de pressupostos, però vostè vol parlar d'inflació. Bé, parlem d'inflació. No tinc cap problema per parlar d'inflació.

Jo no he dit el què vostè ha dit. Jo he dit que li feia una reflexió. La inflació com es genera. La inflació, per exemple, es genera per la manca d'oferta, per l'excés de demanda, excés de demanda, per la pujada dels preus de les matèries primes, per la pujada dels lloguers, per la pujada dels salaris. Andorra, que és un país de serveis. Si els salaris pugen, pugen els preus de les coses. Tot lo que sigui, de la consulta del metge, del fuster, del carnisser, del dependent. Perquè aquest dependent si cobra més, el cost que té l'empresari és una mica més alt, del mecànic, del què sigui. Si els salaris pugen en un país de serveis, pugen els costos de les empreses i, per tant, puja la inflació. Això no vol dir que jo digui que no s'han d'apujar els salaris. Això no ho he dit. Ni que digui que sí que s'han de pujar els preus dels pisos de lloguer. Tampoc ho he dit. Jo he dit que s'han de buscar les mesures més equilibrades possibles. I una mesura inflacionista per se és la que vostè fa servir, que és davant de l'expectativa de pujades de preus i de pèrdua de poder adquisitiu, demanar de forma anticipada les pujades de salaris. I això si hem de començar a veure aquí qui és més economista que un altre, el que hem de fer és anar a Google i mirar el que diuen els principals diaris o llibres dels economistes. I la mesura de l'expectativa inflacionària és una mesura per ser inflacionista, igual que ho és pujar els lloguers, igual que és pujar els salaris. I jo no estic dient que no s'hagi de fer una cosa ni un altre. El que estic dient és que són mesures inflacionistes.

I vostè vol parlar de la inflació, però no vol parlar del pressupost. El pressupost està fet amb una previsió del Servei d'Estadística i del Fons Monetari Internacional, que en aquell moment deia que tindríem un 4,5% d'inflació. Al final la inflació serà més alta. És veritat. Però tenim, si no recordo malament, 26 milions de marge, com a mínim, de la liquidació del pressupost d'Impost de societats i d'IRPF per sobre del que hem pressupostat. Com a mínim ja tenim aquest coll. Sense comptar la millora amb la gestió i la millora amb la liquidació que pot fer el Govern d'Andorra. I quan parlem d'inflació, hi tornaré, la mesura més antiinflacionista que hem tingut és que FEDA ens ha parat el cop a tots, empresaris,

autònoms i famílies del cost de la llum, del cost energètic. A Andorra, cap empresa ha hagut de tancar pel cost de la llum, com sí que ha passat amb molts països d'arreu d'Europa. I això és una mesura antiinflacionista i això és una mesura que ajuda al poder adquisitiu de les famílies, dels empresaris i dels autònoms.

Però vostès volen parlar d'inflació. No volen parlar del que avui tenim aquí a sobre la taula. No volen parlar dels 17 milions per l'habitatge, dels 98 milions per a sanitat, dels 20 milions per als col·legis de Nostra Senyora de Meritxell, del Janer, de la Sagrada Família o del Sant Ermengol, així com del Col·legi de Ciutat de Valls, del Centre d'Assistència Primària de Ciutat de Valls, dels 75 milions per educació, dels 39 milions per a afers socials, de si digitalitzem i modernitzem o no el país, de si volem que FEDA tingui 30 milions per invertir, per exemple, amb el parc del Maià, la part nova, si volem o no un transport públic gratuït, del desviament de la Massana, per què no?, de la volta als ports, de la Purito, de la Copa del Món d'Esquí, de la Copa del Món de BTT, de dotar les federacions i els clubs esportius, de si volem o no 342 policies, de si volem o no 141 bombers i 76 agents del cos penitenciari. Aquesta és l'autèntica qüestió avui. Aquesta és el debat d'avui del pressupost, no la inflació. Perquè realment poc tenim a fer-hi, més que mesures que per sé són inflacionistes com les que vostè diu. Una altra cosa és que les haguem d'aplicar per trobar el just equilibri. Però són mesures inflacionistes.

Senyores i senyors, avui tenim sobre la taula un pressupost que s'ajusta als Objectius de Desenvolupament Sostenible. Un pressupost que s'emmarca dins de la regla d'or perquè no supera el 40 % del PIB en matèria de deute, perquè el 40 % dels impostos directes no són superiors als impostos indirectes i perquè no genera un 1 % de dèficit.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies senyor Naudi.

Per el Grup Parlamentari Independent desitja intervenir? Senyor Costa, endavant.

El Sr. Ferran Costa:

Gràcies, senyora síndica.

Si no hi té inconvenient, com que tinc moltes anotacions, doncs ho faré aquí per ser més eficient.

La Sra. síndica general:

Cap inconvenient.

El Sr. Ferran Costa:

Gràcies, senyora síndica.

Bàsicament faig una intervenció per al·lusions, no pas amb ànim de polemitzar, però sí per poder intercanviar diferents punts de vista. Penso que s'han fet afirmacions molt interessants i el senyor López, doncs, també ha fet una al·lusió directa. Jo penso que aquestes aportacions són molt interessants, per bé que m'agradaria puntualitzar o determinar-ne la seva pertinença en algun dels punts.

Mencionava fa un moment al senyor Jover. Vostè ha dit que el discurs del senyor Jover i el discurs en aquest cas meu, i també dels meus homòlegs presidents del grup parlamentari de la majoria, ha estat triomfalista i autocomplaent. És la seva valoració. No li discutiré pas. No estic d'acord amb aquesta valoració. Jo en cap moment he vist autocomplaença, ni triomfalisme, ni per part de Govern ni per part de les forces de la majoria, sinó el que jo he vist és un discurs molt assenyat que mira de donar respostes als grans reptes, reptes punyents que té la ciutadania andorrana en aquests moments. I s'ha fet d'una manera rigorosa i alhora pragmàtica. N'hem parlat abastament dels problemes i, sobretot, hem centrat el discurs en les problemàtiques entorn a l'accés a un habitatge, a un preu accessible que és un dels grans problemes que continua tenint el nostre país i també tots els problemes derivats d'aquesta inflació sobrevinguda. I, òbviament, com afecta el poder adquisitiu de totes les famílies. Nosaltres hem intentat explicar, penso que ho hem fet abastament, que aquest pressupost pot ajudar a fer-hi front. I també pensem que la crítica hi ha de ser. Només faltaria. Però també pensem que ha de ser una crítica constructiva. Massa vegades passa que entenc que vostè critica com ho ha fet, per exemple, amb aquesta gratuïtat del transport públic. És part de la seva feina. I massa vegades passa que no ens presenta alternatives. Bé, ara, avui sí. En alguns casos ha presentat alternatives i penso que serà interessant poder contrastar quina és la preferència de les forces que donen suport al Govern i del Govern en algunes casuístiques concretes i quina és la que presenta la seva formació socialdemòcrata.

El transport públic gratuït no és una mesura que s'hagi engegat ni aquesta setmana, ni la passada, ni aquest mes. Fa mesos que funciona i, com evidenciava fa un moment el senyor Jover amb un èxit important. Jo diria aclaparador. Amb un increment d'un 115 % d'usuaris. I és cert que quan hi ha problemes i, a més a més avui, amb el rol de les xarxes socials que magnifiquen la divulgació d'aquests problemes, doncs estigui en boca de tothom. És cert. Aquestes setmanes hem viscut tots plegats un increment palpable de nouvinguts, de temporers, concretament, que venen a fer temporada i que han vingut en nombres molt més alts que en temporades passades i això ha provocat uns problemes concrets. Hi havien problemes anteriors, problemes de freqüències, problemes de més persones a l'autobús en hores concretes. Doncs és una mesura bona. De fet, els membres integrants del grup parlamentari que jo tinc l'honor de presidir quan vam concórrer a les eleccions, doncs ja apostàvem per aquesta gratuïtat del transport públic i per tant, hi continuem apostant. I això vol dir que caldrà esmerçar-hi tots els esforços i energies necessàries perquè aquest èxit del 115 % d'increment usuaris sigui un èxit total, també de satisfacció d'ús dels usuaris. I entenem, òbviament, que hi han elements de disfunció que cal tractar i tal cal gestionar en els moments en què tenen lloc, en què sobrevenen. I això entenem nosaltres, que és el que s'hi està fent front. I aquesta partida significativa que es farà envers la gratuïtat del transport públic de cara al proper exercici ha de mirar de resoldre aquesta problemàtica.

Vostè ha llançat una alternativa molt llaminera. D'entrada podria semblar molt llaminera per a la ciutadania. I és aquesta reivindicació d'aquestes bonificacions per als hidrocarburs. E'n parlava també fa uns moments el senyor Jover. I ho basava en tres grans temes. Per una banda, que seria un abaratiment del carburant. Correcte. És una evidència que si es bonifica el preu del litre de carburant és un abaratiment i per tant és menys despesa per a la gent que consumeixi aquest carburant. Parlava de que afecta al sector de la logística. Aquí penso que l'argumentació ja se li ha desmuntat quan hem parlat d'aquests ajuts que hi ha per al transport en l'àmbit de la logística que ja està implementat. I vostè, com a economista, com bé ens recorda, ha apel·lat a aquest efecte psicològic que aquesta bonificació dels hidrocarburs aportaria amb altres productes. Expliqui'm vostè a mi, aquest efecte de mimetisme psicològic, al qual apel·la, com ha tingut lloc a França i a Espanya, on sí que han aplicat aquesta bonificació dels hidrocarburs i la inflació està un pèl bastant més disparada que al nostre país.

Per tant, nosaltres no hi acabem de creure i li explicaré per què. Li explicaré per què. En vam parlar, eh, també. Una, perquè instaurar un sistema d'aquesta magnitud al nostre país és extremadament complex. Perquè si, òbviament, en un país com França o Espanya, on el 99,9 % de persones que posen el combustible fossin els ciutadans i ciutadanes de França i Espanya, respectivament, doncs estaríem ajudant el 99,9 % dels ciutadans del nostre país. Però és que vàrem sentir recentment que estem esperant per aquest any 10,5 milions d'habitants, 10,5 milions habitants, perdó, de turistes, de visitants. Molts d'ells venen en cotxe. L'Estat andorrà, amb els diners que disposa o que recapta en aquest impost de carburants, ha de subvencionar els hidrocarburs dels nostres visitants? Entenc que no. Però establir aquest sistema seria altament complex. Per tant, primera matisació.

Segona matisació d'aquesta subvenció o aquesta bonificació, millor dit, dels carburants per als ciutadans del país, en lloc d'una gratuïtat del transport públic, que nosaltres continuem donant-li suport. Doncs els recorreguts que la gent del nostre país ha de fer per anar a la feina són els que són, és a dir, curts. Entenem que és un esforç emplenar el carburant de combustible, sobretot si es fa per anar a la feina, però al què no estem disposats o el què no és lògic, i per això moltes vegades s'ha acusat a aquesta majoria de ser molt més progressista que vostès mateixos, és que aquella gent que tinguin cotxes d'alta cilindrada o persones que vulguin anar cada cap de setmana amb el seu cotxe de vacances o anar a visitar la segona residència a la costa, nosaltres, l'Estat, amb els diners de tots, estiguin subvencionant aquests hidrocarburs. El que hem de mirar és per la gent que realment té problemes per arribar a finals de mes. És per ajudar aquella gent que realment el seu poder adquisitiu s'ha vist malmès. I pensem nosaltres que ajudem molt més en el poder adquisitiu de les persones per altres vies que no pas la que vostè proposa per ajudar a totes aquestes famílies.

I per últim, no em dirà vostè, no cal ser mediambientalista per arribar a aquesta conclusió, senyor López, quants més hidrocarburs gastem al nostre país, més contaminem el medi ambient amb els efectes perniciosos que tenen per al nostre entorn. Doncs aquestes són les mesures que vostès avui ens posen com a alternativa a una mesura que cal millorar, i tant, tot sempre és millorable, com el transport públic gratuït i que continuarem fent.

Vostè em diu que no soc economista. Penso que és públic i notori que no ho soc, ni ho pretenc ser, ni de bon tros. Però vostè sí que ho és. Vostè sí que ho és. I és vostè qui l'any passat ens va recordar això. Va dir literalment al senyor Jover: "Vostès fan unes previsions d'ingressos que no suposen cap bon auguri". És a dir, ja estava criminalitzant les previsions d'ingressos que havia fet el senyor Jover. Entenc que havien passat d'uns 270 milions l'any anterior, a l'any 2020, i els passàvem a 305 milions. Aquesta xifra de 305 milions vostè la criticava amargament. Va dir: "No sols no han previst cap disminució respecte el 2019, sinó que preveuen un augment del 10 % de la recaptació", aquests 305 milions que el senyor Jover va col·locar en el pressupost, "un augment de la recaptació d'impostos indirectes sense cap aval extern que ho justifiqui". Vostè, que és economista, va dir això. Doncs disculpi'm amb no massa encert, perquè el senyor Jover no només liquidarà aquesta partida pressupostària dels 305 milions en 310. I aquesta només fa referència a la cita literal que vostè feia sobre els impostos indirectes. Abastament avui hem tingut ocasió de parlar també de quina ha estat la consecució i quina serà la liquidació pressupostària prevista pel que fa als impostos indirectes. Per tant, en aquest sentit, potser no cal tenir un títol d'economista i moltes vegades potser és més necessari tenir sentit comú.

Jo agraeixo les seves explicacions,. Li ho dic sincerament, val. Però el que sí que està clar que ens ha il·lustrat vostè quins són els mecanismes que disparen la inflació, però el que sí que jo sé, és que el funcionament de l'economia depèn d'uns complexos mecanismes que tots ells estan interconnectats i, per tant, toques una tecla en un costat hi té una afectació a l'altra. És a dir, és aquest efecte dels vasos comunicants. Per què ho dic això? Doncs perquè ens ha llançat aquest guant de que analitzem l'esmena de l'habitatge per evitar augmentar la inflació. Ja li dic ara, com hem fet sempre, com hem fet sempre, i penso que això és innegable. Doncs en comissió estudiarem detingudament totes i cadascuna de les esmenes que vostès ens plantegin. Només faltaria. Així ha de ser. Però sí que val la pena recordar que el sentit comú ens diu que les hem d'analitzar molt i molt bé.

Vull repescar un darrer comentari que ha fet el senyor Jover que hi ha anat molt per sobre. Amb aquests mecanismes que l'economia fa que suposin que siguin vasos comunicants, és a dir, diners que posem en un lloc i en traiem d'una altra, per dir ho molt planerament, doncs, ho ha dit el senyor Jover, en aquesta cambra s'han fet moltes mesures legislatives per mirar d'atenuar i pal·liar el problema de l'habitatge. I aquestes mesures en forma de text legal, gràcies a l'aprovació majoritàriament amb el suport de les forces de la majoria, han fet que hi hagin en aquests moments 639 llicències d'obra que acabaran en habitatges destinats al lloguer. 639 llicències d'obra que acabaran destinades a habitatges de lloguer. Solucionaran el problema de l'habitatge? No, és clar que no. Hi contribuiran? Sí, és clar que sí. Per tant, el què diem sempre un seguit de mesures que una darrera l'altra, com un degoteig constant i persistent, farà que puguem anar donant mesures a l'habitatge. I per què recalco tant aquestes 639 llicències d'obra? Perquè amb el model del govern i de les forces parlamentàries que li donen suport aquests 150 milions d'euros, que haguessin anat a cost de la despesa pública segons el seu model, a la despesa pública li ha costat zero euros, zero euros.

Per tant, tots aquests diners que vostès haguessin optat per arribar al mateix objectiu i que estimat aproximadament, jo penso que pel cap baix, senyor Jover, amb 150 milions d'euros, han pogut estar destinades a moltes altres coses, que altrament, amb el seu model, amb

aquest model alternatiu que ja ens han proposat a la cambra no votant aquestes mesures legislatives, doncs, ens haurien costat a tots, a tots els ciutadans del país. Recordem vàrem fer modificacions legals, amb excepció de criteris d'habitabilitat. Aquesta mesura sola provocarà 362 llicències d'obra. La reducció potestativa del 0 % de la cessió econòmica en sòl urbà ha provocat 215 habitatges. I també la modificació de la regulació de construcció pel que feia als edificis inacabats, 62 habitatges més. És a dir, mesures legals aprovades a aquesta cambra que han suposat zero euros per a l'administració que si haguéssim seguit el seu model ens haguessin costat, pel cap baix, 150 milions. Per tant, dit això, li reitero, estudiarem molt amablement la seva esmena, només faltaria. És la nostra obligació i sempre ho hem fet. Però tenim certs dubtes. Ens ho diu el sentit comú i els ho diuen els antecedents de que podem acabar aprovant-la. Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor conseller.

El Grup Parlamentari Demòcrata desitja intervenir? Senyor Ensenyat, teniu la paraula.

El Sr. Carles Ensenyat:

Gràcies, senyora síndica.

Miri els seus pronòstics, potser els seus anhels a vegades s'esmicolen. I són pronòstics que l'any passat també els sentíem. Dèficit desbocat, la realitat és el superàvit o ingressos irrealistes. En realitat són els ingressos liquidats. I senyor Costa, plagiant-li la seva frase, amb el mateix encert que va pronosticar que l'entrada a l'FMI ens costaria 1.000 milions d'euros. Li plagio la frase Senyor Costa. I miri, ja passant al senyor Pintat, que feia una referència al deute i a l'increment que havia patit el deute des del 2009, al 2021-22, dues petites referències. Quan agafem el deute del 2009 hauríem de sumar-hi les factures per pagar que van quedar pendents. Bé ho sap el senyor López, que era ministre de Finances i que no eren ben bé 600 milions de deute. Eren 600 milions i totes les factures que van quedar per pagar i que, per tant, doncs, també van incrementar aquest deute, no?

I per una altra banda, el fet que hi hagi reserves, i en això jo crec que ens entendrem força bé i jo crec que al final tenim el mateix anhel i la mateixa idea al cap, al final és una cosa positiva per al país, perquè per fer-ho molt simple no és el mateix tenir un deute contret i no utilitzat. I en aquest cas, poder-lo utilitzar en els moments de màxima necessitat que tenir un deute contret i gastat. Per tant, doncs, en aquest cas aquest deute que està en reserves per a nosaltres és molt positiu i l'entenem com una cosa molt positiva. Per tant, quan diem que en realitat tenim un deute del 39, però que si li restéssim la reserva seria del 36, no és menystenir les reserves al revés, és posar-les en valor.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Ensenyat.

Alguna altra intervenció? Pel Grup Parlamentari Socialdemòcrata, senyor López, té la paraula.

El Sr. Pere López:

Gràcies, senyora síndica.

En primer lloc, en quant a les referències de la recaptació i com que ja se n'ha parlat abans, per exemple, quan parlàvem del creixement econòmic o quan hem parlat de l'IPC, les dades s'han d'explicar senceres, s'han d'explicar complertes. Ja hem vist que quan hem desglossat una mica el tema del creixement, doncs segurament s'ha entès millor del que ho havien explicat vostès. Que quan hem explicat una mica el tema de l'índex de preus al consum s'ha entès una mica millor. Doncs amb les previsions de recaptació també convé explicar una mica què és el que ha passat en aquest any. Doncs amb un increment dels preus dels productes importats o d'alguns productes importats, al passar per la duana, doncs, la recaptació ha estat molt superior a la que es podia preveure. Per tant, com a mínim jo crec que això s'ha de posar en valor. I segurament el ministre deu tenir fins i tot la capacitat de poder calcular amb els seus serveis estadístics, si no hi hagués aquest escenari, quina hauria estat la recaptació i veure si aquelles previsions són realistes. Comparar ara el que es va dir fa un any, quan no teníem una inflació al nostre entorn del 7 % amb el què hi ha ara, bé, és un exercici que es pot fer, però la realitat no és que s'hagin complert les previsions de la quantitat de mercaderia que el senyor Jover havia previst que entraria, sinó que la mercaderia que ha entrat és menys de la que hi havia previst, però és més cara. La multiplicació de preu per quantitat dona més que el que hi havia, però no pas perquè s'havia previst l'increment de quantitats en aquest en aquest sentit.

Després vostès van repetint, una i altra vegada perquè és una mica el seu mantra, jo crec que és una part de l'error que s'està cometent des de la direcció de la política econòmica del Govern, és que tota la inflació és important. Que no s'hi pot fer res. Això és el debat. No s'hi pot fer res, perquè tota la inflació és important. És veritat que arriben molts productes per la duana, però escolti, els lloguers és una partida important de la despesa i de l'enquesta de pressupostos familiars que serveix per calcular la cistella en base a la qual es determina l'índex de preus al consum. I la decisió que prenguin pels lloguers depèn bàsicament del què vulguin fer vostès, ara mateix en mans de les conselleres i dels consellers que tenen una llei en aquesta cambra. Per tant, una partida important, no és important. Si vostès voten que els lloguers augmentin, continuarà havent-hi inflació. Si vostès volen realment que la inflació no creixi tant, ho han de demostrar. I té poc temps per estudiar aquesta esmena, senyor Costa, perquè crec que la reunió de la comissió, que era aquest dimarts, que és va ajornar la setmana que ve, però sembla que la setmana que ve s'haurà de votar. Jo crec que aquest és un tema que segur, no dic que no se l'hagi mirat fins ara, que segur que el tenen mirat perquè és allà, és, a mi em sembla, o ens sembla a nosaltres, que l'element central d'aquest final de legislatura és el què s'acabi decidint en relació als increments de lloguers i els increments dels salaris per a l'any vinent.

Després la càrrega fiscal que es vulgui posar als hidrocarburs o qualsevol altre producte és aliè a l'IGI que es pugui posar a l'energia. Aquesta també és una decisió pròpia de cada país. Per tant, si aquesta càrrega es rebaixa, baixa l'índex de preus. Si no es vol rebaixar, com vostès han insistit, és legítim. Però sàpiguen que això fa augmentar la inflació. Per tant,

no s'hi val repetir aquella cosa que és absolutament falsa i que no respon a la realitat, perquè hi ha una part de la inflació que és importada i hi ha una part que s'està generant per les seves decisions. Per les seves decisions, ja sigui, doncs, en diferents temes com hem parlat i evidentment tenen la possibilitat de fer-ho de cara als lloguers per l'any vinent.

Després amb el tema de FEDA. Senyor Jover, no tinc cap problema amb FEDA. Tot el contrari. És a dir, hi he treballat, ho sap. He sigut president del consell d'administració i tinc molt bones amistats i encara conec molta gent. Tampoc em sembla just que quan es decideix políticament emportar-se els dividends de FEDA, això se li imputi a una mala decisió de FEDA. Això són decisions que vostè i el seu antecessor han fet quan han preparat els pressupostos. I vostès, com ho fèiem nosaltres quan estàvem al Govern, que presideixen els consells d'administració de FEDA, han determinat una sèrie d'inversions, de polítiques d'inversions, d'apostar per energies renovables o d'endur-se, com he dit diverses vegades, els dividends de FEDA. Per tant, això no és imputable FEDA. Diem FEDA perquè és allà on voldríem que hi hagués els diners, on no s'hagués descapitalitzat. Però realment és la política de govern, que és qui dirigeix FEDA, a qui estem criticant. Jo crec que queda prou clar, però a base de dir FEDA sembla com si el que estem és criticant a FEDA. El què estem criticant és els que han ocupat els càrrecs de president del consell d'administració de FEDA, que en molts casos són els Governos, els ministres que han anat passant al llarg dels darrers anys.

Amb el tema de que aquest any han decidit no distribuir dividends. Home, clar, si hi ha pèrdues no es poden distribuir dividends. Això és de calaix. No cal ser, no cal ser economista. Per tant, diuen és que aquest any hem decidit deixar. No. Es distribueix. Només es poden distribuir dividends quan hi ha resultat. Si l'any 2021, abans de la invasió a Ucraïna, ja FEDA va començar a tenir resultats més dolents dels que tenia i ara ja té pèrdues, doncs de cara al 23, evidentment és impossible preveure dividends.

Després voldria parlar del salari mínim, un salari mínim que continua al voltant del 53 %, com estava fa molts anys, i ja n'hem parlat diverses vegades. Si s'augmenta el salari mínim i després es prenen mesures d'increment d'altres salaris, i ja en vam parlar amb el senyor Gallardo, em sembla amb motiu de (inaudible 03:49:51), dic, escolti, calculi el salari mínim al final, perquè si vostès augmenten el salari mínim, després prenen mesures que fan incrementar d'altres salaris, el salari mínim pot estar al final. Si realment el volen situar al 60 %, decideixin quina política salarial volen fer i al final és multiplicar per 0,6 perquè els hi surti quina és la xifra que ha d'haver hi el salari mínim. Perquè és que si no, no hi arribarem mai. Si no, no hi arribarem mai. I entretant, vostè que fa referència a totes aquestes prestacions socials que estan lligades al salari mínim, que quan s'augmenta el salari mínim es veuen augmentades. Novament cal explicar el conjunt de la pel·lícula. Mentre aquest salari mínim estigui per sota del 60 %, a totes aquestes persones se'ls està perjudicant. Se'ls està donant un nivell de renda inferior al que realment els correspon. Perquè quan es diu a la Carta Social Europea que el salari mínim ha d'estar al 60 % del salari mitjà. Que a més, aquí hauríem de fer un estudi seriós del cost de la vida, perquè segurament hi han elements que demanarien fins i tot de poder-lo situar per sobre. Perquè tothom sap el què costa l'habitatge, per exemple, en aquest país s'hauria de veure si, efectivament, amb un 60 % del salari mitjà es pot viure dignament en aquest país. El que és segur és que per sota és absolutament impossible.

Després, en quant al transport públic. Vostè diu que jo feia servir una expressió forta i potser sí que és veritat que en algun moment faig servir alguna expressió forta. Però vostè la que ha fet servir m'ha fet una mica de gràcia, de fluixa, no? Que deia, bé, potser sí que hi ha algunes dificultats, no? Però en tot cas ha sigut vostè, ha anat molt més enllà del senyor Gallardo, que fa uns dies deia que no tenia cap constància de que hi havia cap mena de problema amb el transport públic. Però potser hi ha alguna cosa més que alguna dificultat, eh? Potser no és un fracàs absolut, però en tot cas és una política que no està sent eficient. I en què molts ciutadans que en algun moment, i això sí que ens ha arribat i segurament també ens ha fet a vostès, alguns, perquè finalment molts dels usuaris de transport públic són ciutadans que no disposen de vehicle i que, sigui més bo o més dolent, han de passar per aquest transport públic, però sí que a nosaltres ens ha arribat molts ciutadans que s'estaven, davant de la seva política d'aquesta gratuïtat, plantejant-se seriosament, com que això sí que és interessant a nivell de país, deixar el vehicle, convertir-ho en una alternativa per confiar en el transport públic. Però si arriben tard de la feina, es posen amb els busos allà o passa el bus a la parada i es queden allà. Home, l'alternativa ràpidament és tornar a agafar el vehicle perquè ningú vol arribar tard a la feina o si té que anar a buscar els fills o ha de tenir un compromís ha de tenir un mínim de fiabilitat en aquest servei per fer el traspàs des del vehicle al transport públic.

Després, bé, jo crec que ha quedat clar quant el creixement econòmic el què ha suposat al sector de la construcció i el què ha passat en aquests darrers anys. Després, quant els salaris dels cossos especials i del que està passant a nivell del SAAS i tot el personal que treballa a nivell de la salut. Vostès saben perfectament que va haver-hi unes modificacions legislatives que estan comportant molts problemes en aquests cossos especials. Que va ser un projecte que en el seu moment el senyor Espot va tirar endavant i que, avui en dia, les noves incorporacions tenen uns nivells salarials molt més baixos que els seus companys. Segur que els hi han fet avinent perquè a nosaltres ens ho han fet avinent diferents sindicats dels cossos especials. I a més, en molts casos, doncs, està havent-hi una pèrdua d'atractiu important per part d'aquests cossos, que havien tingut molt atractiu i que, ara fins i tot, hi ha places que no es cobreixen. Convocatòries que tot just es presenten el nombre de candidats, sinó menys de les places que es convoquen. I, el que és pitjor, persones que guanyen aquella plaça i que al cap d'un temps deixen el cos per la insuficiència salarial i els riscos i les dificultats i els horaris i la nocturnitat i altres qüestions que van vinculades a aquestes feines que tots diem que són molt importants, però que en realitat no tenen el nivell de valoració econòmica adient a la importància si realment els la hi volem donar.

I segur que la senyora Vilarrubla, doncs, els ha explicat quina és la circumstància o les circumstàncies en el cos d'educació i doncs, el nivell salarial dels molts, dels mestres i docents del nostre país, i les moltes reivindicacions de salaris que estan congelats d'anys i anys, amb unes expectatives d'arribar a uns nivells salarials més elevats que no s'han complert. I també els podríem parlar de les circumstàncies que hi ha un dia, per exemple, al servei d'urgències de l'hospital, entre altres, i en molts dels serveis del SAAS.

I després jo crec que amb les partides pressupostàries, el pressupost d'inversió també ha quedat clar que en aquests darrers anys no s'han posat suficients partides pressupostàries. Nosaltres confiem en moltes diferents palanques. Nosaltres hem defensat sempre la

concertació públicoprivada per posar habitatge a preu assequible de lloguer. Perquè vostès parlen sempre del preu de lloguer, habitatge de lloguer, com si això fos la solució. Ja ho hem vist, doncs, amb la cessió gratuïta, habitatges de lloguer cars. Que a més, no han pagat la seva cessió corresponent. I nosaltres sempre hem defensat els convenis publicoprivats, la rehabilitació d'habitatges, fins i tot per davant del que és la construcció d'habitatges públics.

I després el senyor Naudi diu: "és que volen parlar de l'IPC, de la inflació" com si fos un tema que és un tema menor. "Jo crec que vostès no l'estan llegint bé i clar, aquí estem parlant de salaris, de lloguers i això és el que li importa al PS. I com que el PS vol parlar d'això, només parlem d'això". Jo crec, potser m'equivoco, què és el que li preocupa als ciutadans. Potser no a vostè. Potser no a alguns de vostès. Però avui en dia el què realment li preocupa als ciutadans, ara mateix, tal com estan les coses i amb aquest índex de preus, és saber què passarà amb el seu lloguer l'any vinent i saber què passarà amb el seu salari l'any vinent. Podem fer els debats que vostès vulguin i si vostè vol parlar d'una altra cosa, parlem d'una altra cosa. Si vol parlar de criptomonedes, parlem de monedes i de blockchain. Però el què realment preocupa a la gent avui en dia és saber què passarà amb el seu lloguer l'any vinent i què passarà amb el seu salari l'any vinent.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor López.

Terceravia desitja intervenir? No.

Els grups desitgen intervenir?

Govern desitja intervenir? Endavant, senyor Jover.

El Sr. Èric Jover:

Sí. Gràcies, senyora síndica.

Bé, en una intervenció més curta. Segur que ho agrairan. Un element associat amb els ingressos que vostè comenta i que hi ha hagut una miqueta de debat amb el senyor Ferran Costa sobre els impostos indirectes. Vostè el què ha dit és que al final, doncs si els números s'han acomplert i si fins i tot són millors de l'esperat és gràcies a la inflació. I vostè ha dit que segurament jo tinc les dades i amb aquestes dades, doncs veuríem que és l'efecte de la inflació que ha provocat aquesta recaptació. Ara veig amb les mans que matisa, estaria bé que matisés no tan sols amb les mans quan ja no el veuen les càmeres, sinó també a la tribuna. Així podríem moderar més els debats.

Miri, li donaré una dada que sí que tinc. He agafat les importacions dels deu primers mesos de l'any 2022 i he agafat el concepte altres mercaderies perquè és el menys influenciat per impostos especials i segurament menys volàtil, i és un dels indicadors que ens pot servir pel comerç. En lloc de comparar-lo amb el 2021, perquè crec que seria enganyós, perquè el del 2021 vam tenir un primer trimestre on gairebé no va haver-hi cap mena d'activitat

turística, l'he comparat amb el 2019. En l'acumulat dels deu primers anys, la recaptació per la duana en aquest concepte altres mercaderies ha estat un 20 % superior. No hem tingut un increment amb aquestes altres mercaderies d'inflació del 20 %, ni molt menys. Així doncs, independentment, i això li reconeix i jo ho he dit a la tribuna i ho he dit nombroses vegades, que la inflació també afavoreix la recaptació. De fet, sempre dic que és segurament un dels únics efectes positius de la inflació és incrementar, doncs, la recaptació de l'Estat per la via de la imposició indirecta, doncs aquest 20 % no s'explica per la inflació, ni molt menys. Ni molt menys. I ho comparo amb el 2019, perquè si ho comparés amb el 2021, l'increment encara és molt més marcat. Estàriem parlant bé després si vol i li dono la dada sense necessitat d'intervenció, però és un percentatge molt més superior encara al 20 %. Em sembla que estan parlant de l'ordre gairebé del 40 % per aquest primer trimestre.

Llavors, vostè diu, i aquí menteix flagrantment, que jo he dit que tota la inflació és importada. No, jo el que dic és que Andorra, per les nostres circumstàncies, pel nostre funcionament, hi ha una gran part de la inflació que és importada. Una gran part no tota, perquè si vostè també m'escolta les intervencions que he fet tant aquí com nombroses vegades, tant en seu parlamentària com en les rodes de premsa que fem. Doncs he dit que la devolució parcial dels impostos especials associada a aquells sectors que nosaltres pensàvem que tenien més influència a la logística, un dels objectius era justament que de manera indirecta matiséssim, doncs, la inflació dels productes a Andorra. Ho he dit nombroses vegades i estic segur que vostè hi estarà d'acord. Un altre tema associat amb la seva mesura màgica de que haguéssim hagut de fer, doncs aquest descompte generalitzat que els països ara s'estan tirant enrere, vostè ho mantindria sobre els hidrocarburs, vostè ho lliga molt amb la inflació que tenim amb, per exemple, amb l'alimentació. I com que l'alimentació és un element bàsic. Evidentment, vostè va lligant els dos elements per dir que si Govern hagués decidit, doncs un descompte més universal, encara que era molt poc factible i que necessitava d'uns recursos econòmics molt importants, doncs hauria tingut un impacte molt considerable, per exemple, sobre els aliments.

Miri la inflació, els aliments al país del sud, on, o el país, el nord com vostè vulgui, on han desenvolupat pràctiques de descomptes molt més universals i extremadament agressives. I veurà que les inflacions sobre aquests productes alimentaris són extremadament elevades. Així doncs, no vulgui enganyar o vulgui maquillar amb una mesura màgica que no hagués tingut l'efecte que vostè està dient.

Miri, FEDA potser no cal que hi entrem. Ja hem dit que els dividends és després de les polítiques d'inversions que des del govern o des de la presidència de FEDA, doncs no s'ha apretat en cap moment a la companyia per garantir un nivell mínim de resultats, per anar en contra de les inversions que es desenvolupaven i molt menys. I creiem que la gestió que es fa des de FEDA, doncs, és una molt bona gestió i, a més a més, és una empresa estratègica per al país.

Salari mínim. Vostè ha tocat un tema que jo crec és interessant, associat amb el 60 %. És a dir, amb aquesta recomanació de la Carta Social Europea de que el salari mínim s'ha de trobar, doncs, el 60 % del salari mitjà. Aquí Govern hagués pogut decidir fer varies coses. Una és maximitzar l'increment del salari mínim que afecta a les últimes dades. I li dic de memòria, si m'equivoco m'ho permetrà, l'ordre de magnitud és bo. Impacte 1,2 % del mercat

laboral. Doncs, vostè el que hagués preferit, potse, és que pugéssim el salari mínim per arribar al 60 %. És a dir, aquest afectant positivament, doncs aquest 1,2 % del mercat laboral. I en canvi no haguéssim pujat obligatòriament entre el salari mínim i el salari mitjà aquesta franja. Què passa? Que nosaltres hem pensat que hi ha molta més gent afectada, impactada, per aquesta franja que es troba entre el salari mínim i el salari mitjà. Així doncs, hem preferit obligar les empreses a pujar aquests salaris, cosa que, per cert, vosaltres ni ho van intentar, Això s'havia de fer per llei, però ni ho van intentar quan quan estaven al govern, sabent que allunyàvem el resultat final. Perquè el resultat de la nostra política és com que estem tibant cap a dalt la majoria de salaris, doncs, que es troben per sota del salari mitjà, doncs això fa que l'objectiu final, que és arribar a aquest 60 % el salari mínim del salari mitjà, doncs s'allunya. Però preferim no tenir aquest resultat polític, entre cometes, de tenir el 60 % el més aviat possible, sinó que preferim afavorir una majoria o una part important de la nostra població, encara que aquest objectiu del 60 %, que no hi renunciem ni molt menys, es faci un pelet més llunyà en el temps.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Jover.

Alguna intervenció pels que restaven? Alguna intervenció més.

Si és la seva, seria el seu torn, ara sí. Endavant, senyor López.

El Sr. Pere López:

Sí. Gràcies, senyora síndica.

Només per contestar aquesta part final del que deia el senyor Èric Jover. En primer lloc, per dir-li, escolti, vostè sap el que nosaltres hauríem proposat en el tema de salaris? Vull dir en tot cas, ara ha dit, ara tenim un debat molt interessant en les properes setmanes sobre què ha de passar amb els salaris per a l'any vinent i què ha de passa amb el tema dels lloguers. Però vostè diu, és que vostès voldrien incrementar el salari mínim al 60 % a canvi de no augmentar els altres salaris. D'on s'ho ha tret això? És a dir, hi ha hagut algú del Partit Socialdemòcrata o del Grup Parlamentari que hagi dit això? Perquè bé, nosaltres no hem dit en cap cas això i a més hem insistit que aquesta revalorització de salaris que s'havia produït en el seu moment és una correcció de l'índex de preus que va augmentar l'any passat, que era d'un 3,3 %. I, per tant, nosaltres estem absolutament a favor de que no hi hagi pèrdua de poder adquisitiu, com a mínim en aquesta franja important de salaris.

Però això no li exclou que vostès estan incomplint les seves promeses polítiques, estan incomplint el seu programa polític, estan incomplint resolucions que s'han votat al Consell General amb relació al salari mínim. I segurament d'aquí a quatre dies, doncs, trobarem al programa electoral que volen fixar el salari mínim, al 60 %. Però la realitat és que no l'han volgut, no l'han volgut fixar. I en un moment, i en un moment en què les condicions són especialment dures per a aquesta franja de la població que està al salari mínim o per sobre del salari mínim. Perquè, evidentment, apujar el salari mínim porta un efecte, de retruc, que

pot anar fins a salaris que poden estar gairebé al voltant del salari medià. Aquest salari dels 1.700 - 1.800 euros. Doncs amb més motiu, quan plantejàvem i quan hem proposat que havia d'estar al 60 % i que vostès també ho portaven al programa electoral. Ara que l'habitatge està més car que mai en aquest país, ara que els aliments estan pujant més, aquest 12 %, i estan en una pujada de preus molt important, aquesta mesura encara és molt més necessària que mai. I quan aquesta mesura, que a més, va lligada a tot el conjunt de prestacions socials, de pensions de solidaritat complementàries de les pensions de jubilació, baixa, amb més motiu tenen l'obligació política de donar compliment a allò que van dir. Perquè estan perjudicant a totes aquestes persones, les hi estan obligant a viure per sota del mínim amb el qual es pot viure en aquest país. A elles persones assalariades, persones que reben una prestació social, persones que reben una pensió de solidaritat o una pensió complementària, ja sigui per una invalidesa o per una pensió de jubilació de la CASS. Jo els demano, per què? Si vostès s'hi van comprometre a fer-ho, per què no ho han fet? I per què no han donat compliment al seu programa per molt que aquí ho hem debatut i s'ha votat, per què? I per què en aquest moment especialment difícil no tenen aquesta sensibilitat per donar compliment al que van comprometre? Ara que les circumstàncies són tan difícils i nosaltres això en cap cas ho fem en detriment del que pugui haver-hi. De cara al poder adquisitiu. Nosaltres estem proposant ara que per recuperar el poder adquisitiu, que és molt important pel conjunt dels assalariats d'aquest país, cal una pujada de salaris. Però sobretot cal una pujada molt continguda, nosaltres hem dit que sigui del 25 % del que pugin els salaris. És a dir, si els salaris pugen un 4 %, que els lloguers dels pisos no puguin pujar més un 1 %, perquè si no aquest país, els seus ciutadans, no recuperaran mai el poder adquisitiu que estan perdent aquests darrers anys.

Gràcies, senyora síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor conseller.

Terceravia desitja intervenir, senyor Pintat, no?

El Govern desitja intervenir. Endavant.

El Sr. Èric Jover:

Sí. Gràcies, senyora síndica.

Per acabar, potser sobre aquesta temàtica. Miri, nosaltres el salari mínim el vam tornar a pujar a la primavera més enllà de l'IPC, perquè justament pensem que hem de protegir el poder adquisitiu, perquè pensem que hem de protegir les persones que tenen salaris més baixos i que hem d'indexar totes aquelles ajudes que van lligades al salari mínim per protegir els col·lectius associats. No hem esperat a que vosaltres ens ho diguéssiu per fer-ho. I dedueixo que vosaltres tan sols treballeu del salari mínim, perquè si reprenem històricament les seves intervencions sempre s'ha fet referència al salari mínim. I qui va haver d'impulsar, tant aquest cop com en la legislatura passada, canvis sobre la franja entre el salari mínim i el salari mitjà. Va ser en aquest cas el govern de coalició abans Demòcrates per Andorra. Així doncs, nosaltres ja avancem en aquesta línia i si no hem complert abans, la voluntat

electoral que ens havíem posat és perquè quan vam escriure el programa electoral, diria que Ciutadans Compromesos i Liberals segurament van tenir el mateix problema, ningú els hi havia explicat que hi hauria una pandèmia pel mig que, evidentment, va destarotar moltes de les previsions, tant de capacitat financera de l'Estat com dels altres mecanismes que havíem de poder desenvolupar.

No neguem la voluntat d'aquest objectiu, hi continuarem treballant. Però ja li dic nosaltres, més enllà d'arribar ràpid a aquest 60 %, crec que hem d'afavorir a tota la franja el percentatge importantíssim que es troba, doncs, entre el salari mínim i el salari mitjà. Perquè tota aquesta franja, i no tan sols l'1,2 % que es troba en el salari mínim, són els que necessiten un cop de mà i és la nostra prioritat.

Vist que serà, doncs, la meva última intervenció. Comentar doncs que, agrair el debat amb els diferents grups, a l'esmena a la totalitat, doncs crec que ha estat molt positiu. He trobat a faltar, potser que més enllà de parlar de problemàtiques que són d'un interès molt important per a tots, és a dir, crec que parlar del poder adquisitiu, parlar d'habitatge era necessari, potser he trobat a faltar, doncs, altres polítiques que també s'engloben, doncs, en el pressupost de l'Estat i que no he acabat de trobar, sobretot per part del Partit Socialdemòcrata quines són les seves línies de treball o quina és aquesta esmena a la totalitat? Doncs cap a on s'orientaria, quin és el pressupost que ells haguéssim fet. Però estic segur que en el debat, doncs en el text i amb les esmenes que vosaltres podeu aportar, doncs tindrem l'ocasió d'enriquir encara més aquest debat.

Gràcies, senyor síndica.

La Sra. síndica general:

Gràcies a vostè, senyor Jover.

La resta desitgen intervenir perquè seria el seu torn.

Senyor López, endavant.

El Sr. Pere López:

Si, només molt breument senyora síndica, per aquells que ens puguin estar escoltant. Senyor Jover, avui és el debat de l'esmena a la totalitat. Nosaltres hem presentat una esmena a la totalitat. Com hem explicat crec que abastament. Perquè no confiem en la política macroeconòmica del Govern. Perquè no confiem que aquest pressupost serveixi per donar solucions als problemes de poder adquisitiu de les famílies. Perquè no servirà per millorar la situació de l'habitatge ni per millorar la situació dels pensionistes. Tot allò que hem anat explicant en les diferents intervencions que hem tingut. Ja tindrem temps de fer les esmenes al pressupost o de fer el debat que hi hagi en comissió. I el dia que es debati el pressupost parlarem del pressupost i de quines alternatives plantejem des del Partit Socialdemòcrata amb altres alternatives. Però potser vostè s'ha equivocat de debat. Avui estem nosaltres explicant per què hem presentat una esmena a la totalitat i els grups parlamentaris, doncs ho poden no compartir. I vostè perquè creu que aquesta esmena a la totalitat no ha de prosperar. Però no és el dia de presentar esmenes ni de presentar

alternatives. Ja ho hem fet, ho farem. Tot i això, ja hem anticipat algunes de les coses i algunes de les línies i per tant aquest crec que és el debat que tocava. I per tant crec que nosaltres ja farem la nostra feina quan sigui i ja farem un intens debat pressupostari el dia que es correspongui.

Gràcies.

La Sra. síndica general:

Gràcies, senyor López.

Al no haver-hi més intervencions. Es dona per acabat el debat i procedim a la votació de les dues esmenes a la totalitat presentades. En primer lloc, procedirem a la votació de l'esmena a la totalitat presentada pel Molt Il·lustre Senyor Pere López, president del Grup Parlamentari Socialdemòcrata. Recordant que sí, és sí a l'esmena, i no, és no a l'esmena. S'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela:

Sí.

11 vots a favor, 17 en contra i cap abstenció.

La Sra. síndica general:

A la vista del resultat, queda desestimada l'esmena a la totalitat.

Finalment procedirem a la votació de l'esmena a la totalitat presentada pels molt il·lustres senyors Josep Pintat, Joan Carles Camp i Oliver Alís consellers generals del Grup Parlamentari Terceravia + Unió Laurediana + Independents. Recordant que sí, és sí a l'esmena, i no, és no a l'esmena. S'obre un breu termini de temps per votar.

Senyora secretària si vol procedir a donar lectura dels resultats, si us plau.

La Sra. Susanna Vela:

Sí.

11 vots a favor i 17 en contra i cap abstenció.

La Sra. síndica general:

Gràcies.

A la vista del resultat, declaro desestimada l'esmena a la totalitat.

Finalment, recordo que el termini per a presentar esmenes a l'articulat segueix obert fins el proper 1 de desembre de 2022 fins a les 13:30.

No havent-hi més punts a l'ordre del dia, s'aixeca la sessió.

Bona nit.

(Són les 20.44h)

Diari de Sessions del Consell General

Carrer de la Vall, 9-13 – AD500 Andorra la Vella – Principat d'Andorra – Tel. (376) 877877 – www.consellgeneral.ad

Dipòsit legal: AND.342-2021